

Załącznik nr 2
do Uchwały Nr XI/81/11
Rady Miasta Przeworska
z dnia 28 czerwca 2011 r.

M I A S T O P R Z E W O R S K

AKTUALIZACJA PLANU GOSPODARKI ODPADAMI na lata 2010–2013 z uwzględnieniem lat 2014–2017

URZĄD MIASTA PRZEWORSKA

37-200 Przeworsk
ul. Jagiellońska 10
telefon : (16) 648 78 44 fax: (16) 648 70 30
e-mail: info@przeworsk.um.gov.pl
www.przeworsk.um.gov.pl

P R Z E W O R S K — 2 0 1 0

AUTOR PROJEKTU „PLAN GOSPODARKI ODPADAMI”:
BIURO BADAWCZO – PROJEKTOWE „ŚRODOWISKO”, SP. Z O.O.
35-506 RZESZÓW OSMECKIEGO 41.1

ZESPÓŁ AUTORSKI PROJEKTU:

mgr inż. Zygmunt Koczot – kierownik projektu Plan gospodarki odpadami

Spis treści :

• 1. Wstęp	5
1.1. Charakterystyka gminy	7
• 2. Aktualny stan gospodarki odpadami	14
2.1. Rodzaj, ilość i źródła powstawania odpadów, w tym komunalnych	14
2.2. Opis celów i założeń z poprzedniego GPGO	14
2.3. Oszacowanie aktualnie powstającej ilości odpadów komunalnych	15
2.3.1. Ilość odpadów zebranych	15
2.3.2. Ilość odpadów wytworzonych	14
2.3.3. Ilość i skład morfologiczny odpadów komunalnych	17
2.3.4. Odpady opakowaniowe	19
Analiza sytuacji w gminie w odniesieniu do odpadów opakowaniowych	20
2.3.5. Odpady biodegradowalne	21
2.3.6. Odpady wielkogabarytowe i budowlane	22
2.3.7. Odpady niebezpieczne w odpadach komunalnych	23
2.4. Odpady przemysłowe	24
2.5. Inne odpady problemowe i niebezpieczne	24
2.5.1. Odpady medyczne i weterynaryjne	24
2.5.2. Pojazdy wycofane z eksploatacji	25
2.5.3. Zużyte opony	26
2.5.4. Pestycydy	26
2.5.5. Oleje odpadowe	26
2.5.6. Baterie i akumulatory	27
2.5.7. Odpady zawierające azbest	27
2.5.8. Farby i lakiery	29
2.5.9. PCB	29
2.5.10. Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne	29
2.6. Istniejące systemy zbierania odpadów komunalnych	
2.7. Wykaz podmiotów prowadzących działalność w zakresie gospodarki odpadami	32
2.8. Rodzaj, rozmieszczenie oraz moc przerobowa instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w szczególności odpadów komunalnych	35
• 3. Prognozowane zmiany w zakresie gospodarki odpadami, w tym również wynikające ze zmian demograficznych i gospodarczych	36
3.1. Zmiany demograficzne	36
3.2. Skład morfologiczny odpadów i jego zmiany	37
3.3. Wskaźniki nagromadzenia odpadów i ich zmiany	37
3.4. Działania zmierzające do ograniczenia ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko	38
• 4. Założone cele i projektowany system gospodarki odpadami, w tym odpadami komunalnymi i opakowaniowymi, uwzględniający ich zbieranie, transport, odzysk i unieszkodliwianie, ze wskazaniem miejsca unieszkodliwiania odpadów	38
4.1. Cele przyjęte z KPGO 2010	39
4.2. Zakładane cele i proponowany system gospodarki odpadami dla gminy	43
4.3. Działania zmierzające do zapobiegania powstawaniu odpadów	44
4.4. Działania zmierzające do redukcji ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, kierowanych na składowiska odpadów	45
4.5. Założone cele gospodarki odpadami sektora komunalnego	46
4.6. Harmonogram realizacji przedsięwzięć i koszty wdrażania PGO	50

• 5. Źródła finansowania zadań w zakresie ochrony środowiska i gospodarki odpadami	55
5.1. Środki publiczne	55
5.2. Środki niepubliczne (prywatne)	56
5.2.1. Pożyczki	56
5.2.2. Leasing	57
5.3. Źródła finansowania publiczno – prywatne	58
5.4. Środki publiczne	58
5.5. Środki niepubliczne i środki pozabudżetowych instytucji publicznych	59
5.6. Banki	59
5.7. Towarzystwa i inne instytucje leasingowe	60
5.8. Fundacje i programy pomocowe	60
5.8.1. Inne źródła pomocowe	61
• 6. Analiza oddziaływania projektu planu na środowisko oraz wnioski z analizy i sposób ich uwzględnienia w planie	61
• 7. System monitoringu i oceny realizacji zamierzonych celów (wdrażania) pozwalający na określenie sposobu oraz stopnia realizacji celów i zadań zdefiniowanych w planie gospodarki odpadami, z uwzględnieniem ich jakości i ilości	62
7.1. Wdrożenie	62
7.2. Prawo lokalne (regulaminy)	62
7.3. Ewidencja i monitoring – zasady ogólne	63
7.4. Monitoring i ocena realizacji zamierzonych celów w gminie	64
• 8. Streszczenie w języku niespecjalistycznym	66
 Wykaz załączników	70 – 79
1. Materiały źródłowe	
2. Schemat przepływu odpadów w Mieście Przeworsk	
3. Wykaz podmiotów gospodarczych prowadzących działalność w zakresie odbierania, zbierania , transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym usuwających wyroby zawierające azbest	
3.1. Wykaz – rodzaje odpadów zbierane przez PGK Sp. z o.o. w Przeworsku	
4. Karta zebranych odpadów komunalnych	
5. Prop. model gospodarki odpadami w Przeworsku	
 Wykaz rysunków	80 – 84
1. Mapa m. Przeworsk	
2. Lokalizacja m. Przeworsk w Powiecie przeworskim	
3. Lokalizacja → składowiska odpadów, stacja przeładunkowa	
4. Dokumentacja fotograf.- składowisko	

1. Wstęp

Ustawa o odpadach (obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14 września 2010 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o odpadach (Dz. U. Nr 185, poz. 1243)) określa zasady postępowania z odpadami w sposób zapewniający ochronę życia i zdrowia ludzi oraz ochronę środowiska, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a w szczególności z zasadami zapobiegania powstawaniu odpadów, ograniczania ich ilości i negatywnego oddziaływania na środowisko, a także odzysku, wykorzystywania, recyklingu i unieszkodliwiania.

Opracowanie planu gospodarki odpadami na szczeblu gminy jest obowiązkiem określonym w rozdziale 3 Ustawy o odpadach. Zgodnie z tymi przepisami organy administracji samorządowej są zobowiązane do opracowania planów gospodarki odpadami dla właściwego sobie obszaru. Rolą tych planów jest objęcie zagadnień w zakresie m.in. zapobiegania powstawaniu odpadów, bezpiecznego nimi gospodarowania, ze szczególnym uwzględnieniem gospodarowania odpadami niebezpiecznymi i komunalnymi oraz ograniczenia ilości składowanych odpadów. Ich głównym zadaniem i celem jest doprowadzenie do ograniczania składowania odpadów, głównie poprzez odzysk surowców wtórnych i zagospodarowanie odpadów biodegradowalnych. Będzie to możliwe dzięki uwzględnieniu potrzeby utworzenia oraz utrzymania zintegrowanej i wystarczającej w skali kraju sieci instalacji do unieszkodliwiania odpadów. Będzie to wymagało koordynacji działań pomiędzy organami administracji publicznej różnych szczebli, a w szczególności sąsiadujących ze sobą gmin oraz współpracy między administracją i przedsiębiorcami.

Sporządzanie planu gospodarki odpadami jest procesem wieloetapowym i cyklicznie ponawianym, obejmującym :

- przygotowanie procesu planowania i wybór zespołu opracowującego projekt planu gospodarki odpadami,
- ocenę realizacji obowiązującego planu gospodarki odpadami,
- zebranie podstawowych informacji charakteryzujących obszar, dla którego sporządzany lub aktualizowany jest plan gospodarki odpadami, w tym określenie:
 - określenie aktualnego stanu gospodarki odpadami,
 - położenia obszaru, z ewentualnym jego podziałem na rejony pomocnicze (w szczególności, sołectwa, strefy przemysłowe czy rejony obsługi),
 - sytuacji demograficznej i gospodarczej, w tym przedstawienie informacji o ilości i rozmieszczeniu ludności, z uwzględnieniem zabudowy zagrodowej oraz jedno- i wielorodzinnej, rodzaju i zakresu działalności, wskutek której są wytwarzane odpady, w obiektach infrastruktury, terenach zieleni i zadrzewień,
 - danych dotyczących działalności przemysłowej, w tym przedstawienie informacji o liczbie podmiotów wraz z rodzajem ich produkcji lub działalności oraz określeniem wielkości podmiotów - w podziale na małych, średnich i dużych przedsiębiorców,
- ustalenie przewidywanych zmian czynników związanych z gospodarką odpadami,
- wariantowe przedstawienie strategii oraz celów i zadań,
- wybór strategii oraz celów i zadań po przeprowadzeniu konsultacji z zainteresowanymi podmiotami,
- ustalenie długoterminowego programu strategicznego obejmującego okres co najmniej 8 lat,
- ustalenie krótkoterminowego planu działań obejmującego okres 4 lat,
- przeprowadzenie analizy oddziaływania projektu planu na środowisko,
- opracowanie projektu planu gospodarki odpadami,
- przeprowadzenie procesu konsultacji i opiniowania,
- uchwalenie planu.

Plan gospodarki odpadami, zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 13 marca 2006 roku zmieniającym rozporządzenie w sprawie sporządzania planów gospodarki odpadami (Dz.U.06.46.333) określa :

- 1) aktualny stan gospodarki odpadami, w tym:
 - a) rodzaj, ilość i źródła powstawania wszystkich odpadów, w szczególności odpadów komunalnych,
 - b) rodzaj i ilość odpadów poddawanych poszczególnym procesom odzysku,
 - c) rodzaj i ilość odpadów poddawanych poszczególnym procesom unieszkodliwiania,

- d) istniejące systemy zbierania wszystkich odpadów, w szczególności odpadów komunalnych,
 - e) rodzaj, rozmieszczenie oraz moc przerobową instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w szczególności odpadów komunalnych,
 - f) wykaz podmiotów prowadzących działalność w zakresie zbierania, transportu, odzysku oraz unieszkodliwiania odpadów komunalnych,
 - g) podstawowe informacje charakteryzujące z punktu widzenia gospodarki odpadami obszar, dla którego jest sporządzany plan gospodarki odpadami, a w szczególności położenie geograficzne, sytuację demograficzną, sytuację gospodarczą oraz warunki glebowe, hydrogeologiczne i hydrologiczne, mogące mieć wpływ na lokalizację instalacji gospodarki odpadami;
- 2) prognozowane zmiany w zakresie gospodarki odpadami, w tym również wynikające ze zmian demograficznych i gospodarczych;
 - 3) działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie gospodarki odpadami, w tym:
 - a) działania zmierzające do zapobiegania powstawaniu odpadów,
 - b) działania zmierzające do ograniczenia ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko,
 - c) działania wspomagające prawidłowe postępowanie z odpadami w zakresie zbiórki, transportu oraz odzysku i unieszkodliwiania, w szczególności odpadów komunalnych,
 - d) działania zmierzające do redukcji ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, kierowanych na składowiska odpadów;
 - 4) projektowany system gospodarki odpadami, w szczególności gospodarki odpadami komunalnymi i opakowaniowymi, uwzględniający ich zbieranie, transport, odzysk i unieszkodliwianie, ze wskazaniem miejsca unieszkodliwiania odpadów;
 - 5) rodzaj i harmonogram realizacji przedsięwzięć oraz instytucje odpowiedzialne za ich realizację;
 - 6) sposoby finansowania, w tym instrumenty finansowe służące realizacji zamierzonych celów, z uwzględnieniem harmonogramu uruchamiania środków finansowych i ich źródeł;
 - 7) system monitoringu i oceny realizacji zamierzonych celów pozwalający na określenie sposobu oraz stopnia realizacji celów i zadań zdefiniowanych w planie gospodarki odpadami, z uwzględnieniem ich jakości i ilości.

Plany takie opracowywane są na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

Krajowy plan gospodarki odpadami jest opracowywany przez ministra właściwego do spraw środowiska, a uchwalany przez Radę Ministrów. Projekt wojewódzkiego, powiatowego lub gminnego planu gospodarki odpadami opracowują organy wykonawcze województwa, powiatu lub miasta i gminy. Stanowi on część odpowiedniego programu ochrony środowiska i jest tworzony w trybie i na zasadach określonych w przepisach o ochronie środowiska.

Projekty planów są opiniowane :

- projekt planu krajowego - przez zarządy województw,
- projekt planu wojewódzkiego - przez ministra właściwego do spraw środowiska, organy wykonawcze powiatów i gmin z terenu województwa,
- powiatowego - przez zarząd województwa oraz przez organy wykonawcze gmin z terenu powiatu
- projekt planu gminnego - przez zarząd województwa oraz przez zarząd powiatu

Nie udzielenie opinii w terminie dwu miesięcy uznaje się za opinię pozytywną.

Samorządy, będące członkami związków międzygminnych, mogą opracować jeden projekt wspólnego planu gospodarki odpadami, obejmujący zadania powiatowego planu gospodarki odpadami, podobnie zarządy powiatów. Organy wykonawcze województwa, powiatu i gminy składają co 2 lata, odpowiednio, sejmikowi województwa, radzie powiatu i radzie gminy, sprawozdanie z realizacji. Podlegają one aktualizacji nie rzadziej niż co 4 lata. Plany wszystkich szczebli muszą tworzyć spójną całość.

W niniejszym planie opisano sposób realizacji celów i zadań dla Miasta Przeworska które wynikają bezpośrednio z celów i zadań określonych dla tego obszaru, a zapisanych w Planach Gospodarki Odpadami dla Powiatu Przeworskiego i Województwa Podkarpackiego.

Zakres czasowy niniejszego opracowania obejmuje okres 2010-2017 traktowany jako okres strategiczny ze szczególnym uwzględnieniem lat 2010-2011 dla których ustala się krótkoterminowy plan działań.

1.1. Charakterystyka Gminy Miejskiej Przeworsk

Przestrzeń gospodarczo-społeczna miasta (wybrane elementy)

Miasto Przeworsk zlokalizowane jest w powiecie przeworskim, w centralnej części województwa podkarpackiego. Od południa graniczy z gminą Kańczuga i Zarzecze, od zachodu, północy i wschodu z gminą Przeworsk.

Przeworsk ma dogodnie połączenia drogowe z Rzeszowem, stolicą Województwa podkarpackiego.

Miasto Przeworsk zajmuje powierzchnię 22,13 km², liczba ludności wynosi 16.2 tyś. mieszkańców ogółem. Z uwagi na gęstość zaludnienia (721 osób/km²) miasto Przeworsk zaliczane jest do gmin o wysokim zaludnieniu. Największe skupiska ludności występują w zwartej zabudowie wielorodzinnej, w centrum Miasta. Obrzeża mają charakter bardziej wiejski, jest to obszar terenów budowlanych obejmujący istniejące i projektowane zainwestowanie zabudową mieszkaniową, usługową i magazynową a także niezbędną infrastrukturę techniczną (układ komunikacyjny, drogowy, sieci energetyczne, wodociągowe, kanalizacyjne, gazowe, ciepłne, inne) i infrastrukturę technologiczną. Przeważa zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna rozproszona, obiekty budowlane typu zagrodowego, gospodarczo-garażowego, występują również pola uprawne, nieużytki, zarośla, zieleń urządzona niska i wysoka. Ze względów organizacyjnych i administracyjnych w mieście wyodrębniono 11 osiedli.

Przeworsk jest stolicą Powiatu przeworskiego i stanowi ośrodek rozwoju o znaczeniu ponadlokalnym. Na terenie miasta zlokalizowane są instytucje zaspokajające potrzeby znacznej części mieszkańców powiatu w zakresie szkolnictwa średniego, opieki zdrowotnej, opieki społecznej oraz kulturalnych. Przeworsk ze względu na pełnione funkcje jest także miejscem pracy znacznej liczby mieszkańców zarówno okolicznych gmin, powiatu i województwa.

W województwie podkarpackim Przeworsk pełni funkcję ważnego węzła drogowego i kolejowego. Przez miasto przebiega międzynarodowa droga E-40 (DK 4) relacji Niemcy (Drezno)- granica państwa Wrocław – Kraków – Rzeszów /Przeworsk/ – granica państwa – Ukraina (Lwów, Kijów) oraz droga wojewódzka Nr 835 Lublin–Przeworsk–Grabownica Starzeńska, a w niedalekiej przyszłości powstanie autostrada A-4, która będzie zlokalizowana po północnej stronie miasta. Przez miasto prowadzi połączenie kolejowe: Szczecin – Wrocław – Katowice – Kraków – Przemyśl – Kijów oraz Przeworsk–Rozwadów – Lublin..

Położenie miasta stwarza bardzo korzystne warunki do rozwoju różnorodnych gałęzi przemysłu. Miasto zapewnia inwestorom przyjazne otoczenie biznesowe. Przeworsk pełni funkcję ośrodka produkcyjno – usługowo – handlowego dla okolicznych miejscowości. W mieście skupiły się następujące rodzaje przemysłu: meblarski, spożywczy, odzieżowy, gumowy, szklany, obuwniczy, maszynowy i budowlany. Ogółem na terenie Przeworska funkcjonuje ponad 1000 firm produkcyjnych, handlowych i usługowych.

Od 2004 r. Przeworsk wchodzi w skład Tarnobrzeskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej jako Obszar Inwestycyjny Przeworsk. Działalność prowadzona na terenie podstrefy podlega pomocy publicznej (regionalnej). Przedsiębiorca działający w ramach udzielonego zezwolenia może korzystać z niej z dwóch tytułów: poniesionych nakładów inwestycyjnych lub utworzenia i utrzymania nowych miejsc pracy.

Stan i struktura ludności Według danych Urzędu Miasta powierzchnia obszaru całej gminy miejskiej wynosi 22.13 km². Liczba ludności Miasta Przeworsk w dniu 31 stycznia 2009 roku wynosiła → 16.224 osób wg miejsca zameldowania oraz 15.746 wg faktycznego miejsca zamieszkania. Średnia gęstość zaludnienia wynosi 712 osoby na 1 km², co oznacza większe zagęszczenie ludności niż średnia w powiecie (113 osób/km²) i województwie (118 os/1 km²). Średnia krajowa to 122 osoby/km².

Struktura demograficzna ludności jest istotnym elementem rozwoju gminy. Decyduje m. in. o kształcie rynku pracy, potrzebach edukacyjnych, spodziewanych kierunkach migracji, zadaniach z zakresu opieki społecznej. Struktura wiekowa ludności jest korzystna. Ponad połowa populacji gminy (66%) jest w wieku produkcyjnym. W wieku przedprodukcyjnym pozostaje ca 19%, a w wieku poprodukcyjnym ca 15% mieszkańców. Wśród populacji w wieku produkcyjnym przeważają mężczyźni stanowiący c. 54% tej grupy wiekowej, a wśród populacji w wieku poprodukcyjnym przeważają kobiety, które stanowią c. 69 % tej grupy ludności.

Zmiany w stanie ludności dotyczą zarówno jej ruchu naturalnego, czyli urodzeń i zgonów, jak i ruchu związanego z migracjami. Warunki ekonomiczne oraz warunki socjalno-bytowe wykazują znaczny związek z ruchami ludności, gdyż zasobność finansowa gospodarstwa domowego w znaczny sposób determinuje jego działania. Stałe zmniejszanie się liczby ludności w wieku przed- produkcyjnym jest niekorzystną tendencją, a w perspektywie dłuższego okresu czasu problem ten będzie istotny. Wskaźniki obciążenia demograficznego dla m. Przeworsk wynoszą : ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym – 52,3 %, ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym – 79,5 %, ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym – 23,2 %.

Z upływem czasu bowiem roczniki kolejnych wyży demograficznych osiągać będą wiek poprodukcyjny, natomiast wpływy na utrzymanie tej grupy pochodzą będą od stale zmniejszającej się liczby pracujących. W Przeworsku w ostatnich latach obserwuje się dość znaczny spadek przyrostu naturalnego. Wskaźniki modułu gminnego : kobiety na 100 mężczyzn – 110, małżeństwa na 1000 osób – 6,9 %, zgony na 1000 ludności – 10,1 %.

Kolejnym czynnikiem kształtującym liczbę ludności, jednocześnie wpływającym na rynek pracy są migracje ludności. Do gminy napływa dość znaczna liczba ludności, jednak odpływ jest również znaczny. Powyższy fakt należy niestety uznać za zjawisko niekorzystne.

Potencjał gospodarczy Gminy miejskiej Przeworsk tworzą małe i średnie podmioty gospodarcze o różnorodnym profilu działalności → produkcja i przetwórstwo przemysłowe, rzemiosło, produkcja żywności, usługi transportowe, budowlane, agroturystyka, rekreacja i wypoczynek, inne.

W końcu roku 2009 na terenie Gminy miejskiej Przeworsk zarejestrowanych było 1369 jednostek gospodarczych – sektor publiczny 63, sektor prywatny 1309, przeważnie drobna wytwórczość osób fizycznych, ale również większe przedsiębiorstwa i zakłady przemysłowe.

Przeworsk pełni funkcję ośrodka produkcyjno-usługowo-handlowego dla okolicznych miejscowości. W mieście skupiły się następujące rodzaje przemysłu : meblarski, spożywczy, odzieżowy, gumowy, szklany, obuwniczy, maszynowy i budowlany.

Ogółem na terenie Przeworska funkcjonuje ponad 1000 firm produkcyjnych, handlowych i usługowych, wśród których do największych zaliczane są przedsiębiorstwa :

- √ B&P Engineering, produkuje kompletne linie technologiczne do produkcji koncentratów i soków owocowo-warzywnych. W 2005 roku przejęło pod produkcję m.in. hale, i warsztaty byłej Cukrowni.
- √ O.K. Owocowe Koncentraty Sp. z o.o. oferująca paletę produktów ekologicznych, obejmujących również półprodukty takie jak koncentraty, soki bezpośrednie i schłodzoną miazgę owocową.,
- √ TRAX-BRW Sp. z o.o. - producent wysokiej jakości mebli, zatrudniający blisko 600 osób,
- √ Firma „Megasty!” - producent okien i drzwi z PCV i AL,
- √ Zakłady Gumowe „Geyer & Hosaja” Sp. z o. o. produkujące wyroby gumowe i regenerujące opony,
- √ Zakład odzieżowy „Alex” Sp. z o. o. - producent spodni wizytowych męskich i damskich,
- √ Zakład przemysłu odzieżowego „Men’s field”,
- √ Zakład Usługowo-Handlowy „BUDINSTEŁ” Jan Ciapała,
- √ „Hydrobud – Przeworsk” Sp. z o.o. - producent wysokiej jakości konstrukcji stalowych wraz z montażem oraz wyposażenia technologicznego oczyszczalni ścieków,
- √ Zakład Rzeźniczo – Wędliniarski - Benbenek Karol,
- √ DAMIANEX S.A. - zaplecze magazynowe.

Najwięcej bo 35% ogólnej liczby podmiotów gospodarczych zajmuje się handlem, są to przeważnie małe prywatne sklepy w większości spożywcze, 8% podmiotów prowadzi usługi budowlane, 9% to przemysł i przetwórstwo przemysłowe, 5 % transport i gospodarka magazynowa. Pozostałe podmioty stanowią własność samorządu i są to placówki edukacyjne i ochrony zdrowia.

Podstawą utrzymania mieszkańców gminy jest praca w okolicznych zakładach i instytucjach oraz praca w swoich gospodarstwach. Źródłem utrzymania mieszkańców są również emerytury, renty oraz sezonowa praca za granicą.

Dominującą rolę w sektorze gospodarczym (przemysł, small business) odgrywa drobna wytwórczość, przetwórstwo i usługi.

Rolnictwo. Przeworsk pod względem klimatycznym posiada korzystne warunki do rozwoju gospodarki rolnej, znajduje się w strefie klimatu umiarkowanego i można w nim uprawiać większość roślin. Ocena rolniczej przestrzeni produkcyjnej dla gminy miejskiej jest w zasadzie korzystna, wpływają na to szczególnie klasy bonitacyjne gruntów, we wskaźniku jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej dla gminy agroklimat i rzeźba terenu są wyżej wycenione, a jakość i przydatność rolnicza gleb oraz warunki wodne niżej.

Miasto posiada dogodne warunki do rozwoju produkcji rolnej, co wynika między innymi z bardzo dobrej jakości gleb. Udział gleb klasy II i III zarówno wśród gruntów ornych jak i użytków zielonych wynosi ca 70%.

O możliwościach produkcyjnych rolnictwa decyduje poza jakością rolniczej przestrzeni produkcyjnej ilość ziemi użytkowanej rolniczo. Udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni miasta (2213 ha) wynosi 75,7% (ca 1676 ha). Lasy i grunty leśne na terenie gminy zajmują powierzchnię 9 ha co stanowi 0,4% ogólnej powierzchni gminy.

Działalność rolnicza w gospodarce miejskiej cechuje się innymi uwarunkowaniami niż gospodarka rolnicza na terenach wiejskich. W miastach, co jest widoczne również na przykładzie Przeworska koncentruje się ona w gospodarstwach małych i odgrywa rolę pomocniczą. Właściciele gospodarstw rolnych bądź działek rolnych utrzymują się najczęściej z dwóch źródeł, w tym jednego pozarolniczego. Według danych uzyskanych z Powszechnego Spisu Rolnego na terenie Przeworska prowadzonych jest 1156 gospodarstw rolnych. Gospodarstw liczących powyżej 1 ha UR jest 653 i stanowią one 56,5% wszystkich gospodarstw na terenie miasta. Pozostała część to indywidualne działki rolne nieprzekraczające powierzchni 1ha.

Duża gęstość zaludnienia przesądza o strukturze agrarnej i charakterze rolnictwa, którego głównym problemem jest przeludnienie, rozdrobnienie ziemi i postępujący proces starzenia się właścicieli gospodarstw rolnych.

Tego rodzaju struktura gospodarstw rolnych oraz warunki glebowe nie sprzyjają racjonalizacji produkcji rolniczej, adaptacji do warunków gospodarki rynkowej oraz reorientacji zawodowej i podejmowaniu inicjatyw gospodarczych. Dominującym sektorem gospodarki rolnej jest gospodarka indywidualna. Gospodarka ta cechuje się dużym rozdrobieniem. Gospodarstwa spełniają bardziej funkcję socjalną niż ekonomiczną. Gospodarstwa cechuje duże rozdrobnienie i przeciążenie zbędną siłą roboczą.

Produkcja rolnicza w zdecydowanej większości ma charakter niewyspecjalizowany. Adaptacja produkcji do warunków rynkowych poszła w kierunku obniżenia kosztów produkcji poprzez jej ekstensyfikację, a więc w kierunku ograniczenia stosowania nawozów, wapna nawozowego i środków ochrony roślin. W produkcji roślinnej dominuje uprawa zbóż i okopowych.

Duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych nie sprzyja obniżaniu jednostkowych kosztów produkcji, a niejednorodność asortymentu, brak zorganizowanych grup producenckich i gospodarstw wyspecjalizowanych utrudnia zbyt produktów po zadowalającej cenie. W związku z brakiem miejsc pracy poza rolnictwem, instytucji skupujących produkty rolne oraz słabo rozwiniętym przemysłem rolno-spożywczym, większość gospodarstw rolnych ogranicza się do produkcji na własne potrzeby konsumpcyjne.

Dominującą funkcją rolnictwa w gminie miejskiej jest produkcja żywności. Podstawowym kierunkiem produkcji rolnej jest uprawa zbóż i ziemniaków. Podstawę produkcji zbóż stanowią pszenica ozima i owies. W gminie hoduje się głównie trzodę chlewną, bydło mleczne i rzeźne, drób. Zbyt, w większości rolnicy organizują na własną rękę, kontraktacja właściwie nie istnieje. Gospodarstwa są w większości wielokierunkowe, nigdy nie istniała na terenie gminy widoczna linia w specjalizacji produkcji rolnej, w gminie jest słabo rozwinięta sieć obsługi rolnictwa, rynki zbytu są coraz bardziej ograniczone.

Infrastruktura techniczna i gospodarka komunalna

W celu zapewnienia warunków prawidłowego funkcjonowania miasta intensywnie rozbudowuje ono posiadaną infrastrukturę, przeznaczając na inwestycje znaczną część swojego budżetu. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury jest podporządkowana trzem głównym celom : stworzeniu warunków rozwoju przedsiębiorczości i dr. wytwórczości, podniesieniu warunków socjalno- bytowych lokalnej społeczności, stworzeniu warunków sprzyjających rozwojowi miasta z zachowaniem naturalnych walorów obszaru.

Miasto Przeworsk stanowi ważny węzeł komunikacyjny województwa podkarpackiego, w którym krzyżują się drogi o znaczeniu międzynarodowym, krajowym i regionalnym. Na sieć dróg miasta Przeworska składają się drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe oraz drogi gminne, których łączna długość na terenie miasta wynosi c. 110 km. Miasto przecinają droga międzynarodowa E-40 (droga krajowa nr 4) i droga wojewódzka nr 835 relacji Przeworsk-Lublin. W pobliżu Przeworska przewidywany jest przebieg autostrady A4 relacji Wrocław - Kraków - Rzeszów - Korczowa, która będzie przecinać północną część miasta. Sam Przeworsk będzie podłączony do autostrady w planowanym węźle 'przeworsk' zlokalizowanym na terenie Gminy Przeworsk. Miasto posiada stosunkowo dobrze rozwinięty system połączeń komunikacyjnych. Niestety podobnie jak w całym kraju ich stan techniczny jest niezadawalający.

Jest to następstwem zarówno wzmożonego ruchu kołowego (zwłaszcza taboru ciężkiego), słabej jakości materiałów używanych do budowy dróg, jak i braku dużych inwestycji drogowych.

Przez miasto przebiega linia kolejowa Szczecin - Wrocław - Kraków - Przeworsk - Przemyśl - Kijów oraz linia kolejowa o znaczeniu lokalnym Przeworsk - Rozwadów - Lublin. W mieście ma również swój początek kolejka wąskotorowa „Mały Expres Pogorzaniń”, kursująca na trasie Przeworsk -Dłynów, wykorzystywana obecnie w celach turystycznych.

Przeworsk wyposażony jest w sieć wodociągową, z której korzysta ponad 15 tys. mieszkańców miasta. Zaopatrzeniem miasta w wodę zajmuje się Przeworska Gospodarka Komunalna Sp. z o.o. Woda pobierana jest ze źródeł wglębnych zlokalizowanych w miejscowości Rozbórz - Trojany powiązanych ze stacją uzdatniania wody. Dobowa zdolność produkcyjna czynnych urządzeń wynosi 3900 m³/d. Ilość pobranej wody z ujęcia za 2009 rok wyniosła 739,0 dam³.

Warunkiem ochrony zasobów czystej wody jest prowadzenie prawidłowej gospodarki ściekowej. Procentowo liczba mieszkańców korzystających ze zbiorczego systemu kanalizacji wynosi ponad 94 % ogółu ludności miasta. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w 2009 roku wynosiła 91,2 km. Docelowo przewiduje się skanalizowanie miasta w całości i podłączenie wszystkich mieszkańców do istn. komunalnej oczyszczalni ścieków. Miasto obsługuje obecnie oczyszczalnia ścieków Spółki Przeworska Gospodarka Komunalna Dodatkowo oczyszczalnia przyjmuje ścieki z innych miejscowości oraz dowożone wozami asenizacyjnymi. Komunalna mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków zlokalizowana przy ul. Gorliczyńskiej, w północnej części miasta Przeworska, uruchomiona została w 1990 roku. Obiekty urządzeń oczyszczających ścieki były poddawane modernizacji a ostatnia jej modernizacja miała miejsce w latach 2007 - 2008 . Komunalna oczyszczalnia ścieków mechaniczno – biologiczna posiada przepustowość 6000 m³/d. Oczyszczone ścieki komunalne są wprowadzane do rzeki Mlecza w km 5 + 800.

W 2006 roku utworzono aglomerację Przeworsk o równoważnej liczbie mieszkańców 38496 z oczyszczalnią ścieków w Przeworsku, zlokalizowaną na terenie miejscowości miasta Przeworsk, Świętoniowej, Grzeški, Nowosielec, Studzian, Gorliczyny, Chałupek, Ujeznej, Rozbórze, Urzejowic i Mirocin w gminie Przeworsk oraz Żurawiczek, Maćkówki i Zalesia w gminie Zarzecze.

Zaopatrzenie w ciepło dla obiektów użyteczności publicznej, budownictwa usługowego i przemysłu oraz budownictwa wielorodzinnego w Przeworsku zapewnia ca 85 kotłowni lokalnych. Budownictwo jednorodzinne ogrzewane jest z indywidualnych kotłowni zasilanych gazem lub węglem. W mieście Przeworsku zaznacza się i postępuje proces oszczędnego gospodarowania paliwami i energią. Przejawia się to w stosowaniu nowoczesnej metody zmniejszania strat ciepła w budynkach, wprowadzaniu układów grzewczych o wyższej sprawności energetycznej, eliminowaniu przestarzałych kotłowni i sieci ciepłowniczych, stosowaniu regulacji automatycznej, realizacji programów termomodernizacyjnych (termorenowacja i termomodernizacja budynków).

Głównym źródłem powstawania odpadów w sektorze komunalnym są gospodarstwa domowe. W odpadach tych dominują odpady kuchenne, ulegające biodegradacji, tworzywa sztuczne nieopakowaniowe oraz drobna frakcja popiołowa. Na terenie Miasta prowadzona jest comiesięczna zbiórka odpadów z indywidualnych gospodarstw domowych, od podmiotów gospodarczych oraz z obiektów użyteczności publicznej. Odpady z miejsc publicznych wywożone są w miarę potrzeb. Główną metodą unieszkodliwiania zebranych odpadów z terenu miasta jest ich składowanie na wysypisku odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne. Obecnie niesegregowane odpady komunalne z terenu miasta wywożone są na składowiska w Leżajsku, w Młynach gm. Radymno , w Piasecznie gm. Tarnobrzeg (Firma ASA Tarnobrzeg).

Na terenie zabudowy rozproszonej prowadzona jest selekcja u źródła. Wstępnie posegregowane odpady komunalne zmieszane umieszczane są w różnokolorowych workach. W zabudowie zwartej ustawiane są pojemniki na poszczególne frakcje odpadów w miejscach ogólnie dostępnych w pobliżu sklepów, szkół, w wydzielonych miejscach na osiedlach. Jedno gniazdo składa się z kompletu 4 pojemników typu ‘dzwon’ na poszczególne frakcje : szkło bezbarwne , szkło kolorowe, tworzywa sztuczne , papier.

Na terenie miasta Przeworsk zlokalizowane jest składowisko odpadów, którego eksploatacja została zakończona w 2006 roku. Rekultywacja składowiska odpadów jest w końcowej fazie - dowożenie brakującej ziemi celem uzyskania odpowiedniej grubości przykrycia oraz uzyskania rzędnych projektowanych czaszy składowiska. Pozostało do wykonania jeszcze uzupełnienie nasadzeń przewidzianych w projekcie rekultywacji na obrzeżach składowiska. Nadal prowadzony jest monitoring jak dla zamkniętego składowiska.

Zaopatrzenie miasta w gaz odbywa się z gazociągów wysokopiętnych Φ 700 mm i Φ 400 mm relacji Jarosław-Sędziszów poprzez gazociągi wysokiego ciśnienia o średnicy \varnothing 65 i ciśnieniu nominalnym 6.3 MPa prowadzącymi do stacji redukcyjno pomiarowej gazu pierwszego i drugiego stopnia. Rozprowadzenie gazu ze stacji redukcyjno pomiarowej realizowane jest poprzez sieć gazociągów średniego ciśnienia Dn 80, Dn 65 oraz sieciami niskich ciśnień. Na terenie miasta znajdują się 3 stacje redukcyjno - pomiarowe I stopnia i 9 stacji II stopnia. Według stanu na koniec 2009 w mieście podłączonych do sieci gazowej było 4195 odbiorców-gospodarstw domowych. Ludność korzystająca z sieci gazowej – 13 553 os. Zużycie gazu – 3142 tyś.m³.

Miasto Przeworsk jest stosunkowo dobrze zaopatrzone w energię elektryczną. Infrastruktura elektroenergetyczna w gminie obejmuje : - sieć wysokiego napięcia rzędu 110kV, -sieć średniego napięcia 15 kV,- sieć niskiego napięcia. Miasto zasilane jest napięciem średnim o wartości 15 kV ze stacji redukcyjnej 110/15 kV zlokalizowanej we wschodniej części miasta. W roku 2009 w Przeworsku zarejestrowanych było 5379 odbiorców energii elektrycznej w gospodarstwach domowych. Zużycie energii elektrycznej ogółem w mieście w ostatnich latach wzrosło. Średnie zużycie energii elektrycznej w Przeworsku na 1 odbiorcę wyniosło 1943,4 kWh, natomiast na jednego mieszkańca 666,9 kWh.

Gmina miejska obsługiwana jest przez operatorów łączności telekomunikacyjnej przewodowej Telekomunikacja Polska S.A. oraz bezprzewodowej, mobilnej : Polska Telefonii Cyfrowa (era *gsm*), Centertel (*orange*), Polkomtel (*plus gsm*), P4 (*play gsm*). Operatorzy sukcesywnie zwiększają obszar oferowanych usług i użytkowników.

Środowisko przyrodnicze gminy miejskiej Przeworsk

Geograficznie, obszar Miasta położony jest na pograniczu Przedgórze Rzeszowskiego stanowiącego najbardziej na południe wysuniętą część Kotliny Sandomierskiej i Pogórza Dynowskiego stanowiącego pod względem fizyczno-geograficznym część Prowincji Karpat Zachodnich, Podprowincji Zewnętrznych Karpat Zachodnich, Makroregion Pogórzy Środkowo-beskidzkich. Najstarsza część położona jest na lessowym wzgórzu wznoszącym się około 206 m n.p.m., opadającym stromo od południa w kierunku Mleczki.

Miasto Przeworsk w całości leży w obrębie dużej jednostki geologicznej – Zapadliska Przedkarpacciego. W budowie geologicznej terenu Miasta biorą udział dwa różne wiekowo utwory. Są to :

- utwory trzeciorzędowe reprezentowane przez trzeciorzędowe osady morskie, niezaburzone, wykształcone w postaci szarych, wapnistych ilów i mułowców z wkładkami cienkoławicowych piaskowców. Stwierdzone w wierceniach archiwalnych ility występują na terenie Miasta, na głębokości od kilku metrów w rejonie Pradoliny Podkarpacciej do kilkunastu (ponad dwudziestu) w rejonie wysoczyzn.

- utwory czwartorzędowe :

a)osady wodnolodowcowe, wykształcone w postaci osadów piaszczysto - żwirowych o zmiennej, przeważnie niewielkiej miąższości. Przykrywają je gliny zwałowe, oraz od stropu osady eoliczne w postaci lessowych pyłów, pyłów piaszczystych, lokalnie glin pylastych. Osady te budują wysoczyzny.

b)osady rzeczne związane z doliną rzeki Mleczki. Wykształcone są w spągu w postaci utworów piaszczysto – żwirowych przykrytych warstwą pyłów, namulów i glin (mady rzeczne)

c)osady rzeczne związane z terasą rzeki San. Wykształcone w spągu są w postaci piaszczysto – żwirowych przykrytych warstwą pyłów, namulów i glin (mady rzeczne)

Oceniając grunty występujące w podłożu terenu Miasta, pod względem ich przydatności jako podłoże gruntowe-budowlane, należy stwierdzić, że wykazuje ono zróżnicowanie. Jednakże w większości są to tereny przydatne dla potrzeb budownictwa. Na obszarze należący do Miasta Przeworska występują tereny osuwiskowe – Skarpa Starego Miasta rejon: ulice Sw. Jana, Kąty, Wąska, Kręta (KRO 18-14-011—001). Występują objawy płynięcia skarpy przy ulicy Czarnieckiego.

Kotlina Sandomierska reprezentowana przez fragmenty mezoregionów – Podgórze Rzeszowskiego i Pradoliny Podkarpacciej. Podgórze obejmuje południową część Miasta, natomiast Pradolina północną. Granica pomiędzy tymi jednostkami, jest łatwa do zlokalizowania. Przebiega ona wzdłuż linii kolejowej Kraków - Przemyśl. Krajobraz jest tutaj płaski. Jedynym charakterystycznym elementem jest dolina rzeki Mleczki. W obrębie jednostki administracyjnej występują następujące typy rzeźby :

- o wysoczyzny i równiny lessowe, stwierdzone w strefie Podgórze Rzeszowskiego
- o równiny piaszczyste występują nad poziomem dna dolin rzecznych. Są to czwartorzędowe terasy rzeczne.
- o dna dolinne obejmuje współczesne równiny zalewowe lub nadzalewowe,.

Typ krajobrazu na obszarze Miasta jest zmienny, w głównej mierze zależny od rzeźby terenu i zagospodarowania. Północna część Miasta to obszary nizinne, nieznacznie pofałdowane. Południe Miasta i jego środkowa część to teren pagórkowaty, o rzeźbie charakterystycznej dla przedgórze. Dominują łagodne formy morfologiczne.. Charakterystyczne elementy poszczególnych typów krajobrazu są mało widoczne z uwagi na zagospodarowanie terenu zwartą zabudową miejską.

Powszechnie występują kopaliny pospolite. Są to : kruszywa naturalne (piaski i żwiry rzeczne, piaski wydymowe) oraz surowce ilaste. Przydatność tych surowców winna być określona przez odpowiednie badania geologiczne. Występujące na obszarze gminy kopaliny (surowce budowlane, takie jak gliny zwietrzelinowe i piaskowce lgockie) nie są eksploatowane systemem przemysłowym, jedynie lokalnie w niewielkim zakresie pobierane przez miejscową ludność na potrzeby lokalne. Jest to wydobywanie punktowe na małą skalę, powstałe wyrobiska są z reguły niewielkie i szybko ulegają naturalnej sukcesji. Na terenie Przeworska zlokalizowany jest obszar górniczy gazu ziemnego 'Przeworsk' w północno-zachodniej części miasta.

Gleby na terenie Miasta są zróżnicowane, co wynika głównie z różnorodności podłoża geologicznego, różnorodności geomorfologicznej związanej z nachyleniami i wysokością powierzchni terenu, pośrednio także z bogactwa szaty roślinnej, a wreszcie zmienności czynników antropogenicznych. Wzdłuż koryta Mleczyki znajdują się bardzo korzystne dla rolnictwa mady, które powstały w efekcie nagromadzenia się osadów rzecznych, naniesionych przez wody. Na wyższych partiach doliny Mleczyki wykorzystuje się je pod uprawy orne, na niższych, bardziej podmokłych pod łąki i pastwiska. Z kolei w okolicach linii kolejowej Łańcut-Przeworsk-Jarosław ciągnie się pas urodzajnych lessów, odpowiednich pod wszystkie uprawy, a szczególnie pod pszenicę i buraki cukrowe. Na północ od pasa lessowego występują głównie łąki i mady. Miejscami /np w rejonie Maćkówki/ spotyka się czarnoziemy bagienne. Podsumowując należy stwierdzić, że gleby na terenie Miasta charakteryzują się dobrymi i bardzo dobrymi cechami fizyko – chemicznymi, dość głębokim poziomem próchnicznym, lekkim zakwaszeniem i korzystnymi warunkami wodnymi.

Konsekwencją budowy geologicznej są warunki hydrogeologiczne. Na terenie Miasta występują dwa obszary różniące się pod względem występowania wód podziemnych : ● Fragment Podgórze Rzeszowskiego. W obrębie tego terenu wody gruntowe poziomu czwartorzędowego występują w spągu osadów wodnolodowcowych podścielających, znacznej miąższości warstwę osadów lessowych. Zalegają one na nieprzepuszczalnych łach trzeciorzędowych i wykształcone są w postaci osadów piaszczysto-żwirowych, o bardzo zróżnicowanej miąższości, przykrytych warstwą glin zwałowych. Lokalnie warstwa ta zanika i gliny zalegają bezpośrednio na łach krakowieckich, co powoduje, że te rejony są bezwodne. Zasilanie tego poziomu odbywa się głównie przez infiltrację wód poopadowych. W obrębie osadów lessowych, w okresach wzmożonego zasilania mogą występować sączenia wód śródglinowych o różnych wydajnościach. W dolinie rzeki Mleczyki oraz dolinach innych cieków poziom wód gruntowych związany jest ze stanami w rzekach i występuje na głębokości 0,5 - 5,5 m p.p.m. ● Fragment Rynny Podkarpackiej. Wody gruntowe związane są tu z utworami rzeczno-wykształconymi w postaci warstwy piaszczysto – żwirowej (terasa rzeki San). Warstwa ta ma charakter ciągły. Wody występujące w jej obrębie związane są wodami rzeki San. Wydajność tych wód z reguły jest znaczna. Właśnie w obrębie tego obszaru zlokalizowane są ujęcia dla Miasta Przeworska. Są one podstawowym źródłem zaopatrzenia w wodę dla ujęć gospodarczych, komunalnych, wodociągów i ujęć indywidualnych.

Zasilanie poziomu wodonośnego odbywa się poprzez infiltrację wód opadowych i poroztopowych. Spływ wód podziemnych odbywa się w kierunku północno – wschodnim. Poziom czwartorzędowy podlega wahaniom w zależności od pory roku i intensywności opadów.

Północna część Miasta znajduje się w strefie ochronnej Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 425 Dębica - Rzeszów – Stalowa Wola. Są to obrzeża Głównego Zbiornika Wód Podziemnych.

Miasto Przeworsk położone jest na obszarze dorzecza górnej Wisły. Sieć rzeczna jest tu stosunkowo dobrze rozwinięta, a głównymi rzekami o największych zlewniach: są San, Wisłok, Mleczyka oraz rzeki, które do nich wpadają.

Sieć rzeczną na terenie Miasta stanowi rzeka Mleczka wraz z dopływami. Dolina Mlecзки w jej początkowym biegu jest wąska i kręta, potem staje się szeroka i płaska, wraz z dopływami tworzy gęstą sieć wodną odwadniającą cały obszar Miasta.

Mleczka płynie korytem o szerokości 4 - 10 m., stosunkowo głęboko wciętym w dno doliny. Rzeka charakteryzuje się najwyższym stanem w okresie wiosennym (III – IV) oraz w okresie letnim (VI-VII). Powoduje to, że w tych okresach istnieje bardzo duży stopień zagrożenia powodzią.

Przy mało zróżnicowanych wysokościach względnych terenu, ciek przeptywające przez obszar miasta mają znaczenie irygacyjne, umożliwiające odpływ nadmiaru wody w okresach wysokich stanów oraz zasilające w wodę przyległe tereny rolnicze w okresie niedoboru wilgoci. W okresie intensywnych opadów i roztopów poziom wód wyraźnie podnosi się. Zabezpieczeniem przed zalewaniem terenu jest budowa zb. małej retencji lub obwałowanie cieków.

Powiat przeworski, i zarazem miasto Przeworsk, w zakresie ochrony zdrowia i ochrony roślin został zakwalifikowany do klasy A i oznacza to, że na terenie strefy w roku 2009 nie stwierdzono zagrożenia przekroczeń dopuszczalnych stężeń w powietrzu ustalonych dla : tlenu węgla dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, benzenu i ozonu (kryteria ochrony zdrowia) oraz dwutlenku siarki, dwutlenku azotu i ozonu (kryteria ochrony roślin). Natomiast stwierdzono przekroczenia dla całej strefy jarosławsko-lubaczowskiej, w której znajduje się m. Przeworsk, standardów imisyjnych określonych dla pyłów PM10 oraz średniorocznego stężenia benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10. W związku z tym zobowiązano Województwo podkarpackie do opracowania naprawczego Programu Ochrony Powietrza w zakresie PM10 i benzo(a)pirenu.

Hałas przemysłowy w Gminie miejskiej Przeworsk stanowi zagrożenie o charakterze lokalnym, występuje głównie na terenach sąsiadujących z zakładami, bądź terenami przemysłowymi. Dodatkową uciążliwość hałasową powodują zakłady rzemieślnicze i usługowe zlokalizowane wśród zabudowy o charakterze mieszkalnym. Ich wpływ na ogólny klimat akustyczny miasta nie jest znaczący, jednak są one przyczyną lokalnych negatywnych skutków odczuwalnych przez okolicznych mieszkańców.

Większość hałasów w środowisku (w tym hałas drogowy) charakteryzuje się zmiennymi poziomami w czasie. Układ drogowy stanowi o rozwoju danego regionu i powiązaniach z innymi ośrodkami. Przez teren gminy miejskiej przebiegają będące źródłami hałasu komunikacyjnego droga krajowa DK4, droga wojewódzkie oraz szereg dróg powiatowych i gminnych, łączących Miasto z innymi ośrodkami. W ramach realizacji państwowego monitoringu środowiska, Podkarpacki Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie wykonał badania hałasu drogowego dla miasta Przeworska. Poziom dopuszczalny hałas na terenie miasta był przekraczany dla pory dnia (60 dB), i pory nocy (50 dB). Wysokie zagrożenie hałasem (>70 dB) w porze dnia odnotowano między innymi przy ulicy Krakowskiej i Konopnickiej. Odczuwalnej poprawy klimatu akustycznego miasta należy oczekiwać po wykonaniu planowanej inwestycji - budowa obwodnicy.

Źródłem promieniowania elektromagnetycznego jest infrastruktura elektro-energetyczna. Z punktu widzenia ochrony środowiska istotne znaczenie mają urządzenia radiokomunikacji rozsiewczej : stacje nadawcze radiowe i telewizyjne oraz telefonii komórkowej. Na terenie Miasta Przeworska źródłami promieniowania elektromagnetycznego są głównie linie wysokiego napięcia i stacje przekaźnikowe telefonii komórkowej. Wszystkie linie miały dotychczas wyznaczone w planach zagospodarowania przestrzennego odpowiedniej szerokości pasy bezpieczeństwa. Maszty telefonii komórkowej mają opracowane wymagane przepisami opracowania z zakresu ochrony środowiska.

Teren Miasta Przeworska nie jest objęty obszarowymi obiektami ochrony przyrody. Najbliższe : Natura 2000 'Nad Husowem', SOO 'Starodub' w Pełkiniach oraz Lasy Sieniawskie i Sieniawski Obszar Chronionego Krajobrazu położone są w odległości od kilku do kilkunastu kilometrów od miasta. Niemniej, w Przeworsku występują drzewa i rośliny objęte ochroną prawną. Znajduje się tutaj 31 pomników przyrody objętych ochroną prawną. W Przeworsku najładniejszym terenem zieleni zorganizowanej jest Park Miejski tworzący rodzaj romantycznego ogrodu krajobrazowego w typie angielskim (powstał w XVIII w.). Wśród zabytków przeworskich należy wymienić takie jak : Bazylika kolegiacka Ducha Świętego (Bożogrobców) z unikatową kaplicą Bożego Grobu, Kościół i Klasztor OO. Bernardynów pw. św. Barbary, Kościół M.B. Śnieżnej, Ratusz, Zespół Pałacowo - Parkowy Lubomirskich, fragmenty murów obronnych, jedyny w Polsce żywy skansen - Zajazd 'Pastewnik', Kolej wąskotorowa. Wspominając zabytki przeworskie należy również pamiętać o tych, które już nie istnieją, a które niegdyś służyły mieszkańcom miasta →synagoga, stary sąd, szereg innych budynków, budowli inżynierskich, urządzeń technicznych.

2. Aktualny stan gospodarki odpadami

2.1. Rodzaj, ilość i źródła powstawania odpadów, w tym komunalnych

Przy uaktualnieniu Planu Gospodarki Odpadami, w szczególności analizie stanu istniejącego, w sektorze gospodarki odpadami wykorzystano następujące źródła danych :

- Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2010 (M.P.06.90.946)
- Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego, przyjęty Uchwałą Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dn. 26 maja 2008r. Nr XXII/379/08
- Projekt Aktualizacji Planu Gospodarki Odpadami dla Powiatu Przeworskiego
- Plan Gospodarki Odpadami dla Miasta Przeworska przyjęty uchwałą Rady Miasta Przeworska Nr XXVII/184/04 z dn. 29 grudnia 2004 r.
- Założenia wyjściowe do gminnego i powiatowego programu ochrony środowiska,
- Dane GUS, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Województwo Podkarpackie, Podregiony, Powiaty, Gminy 2009.
- Dane Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska.
- Akty prawne z zakresu gospodarowania odpadami.
- Inne opracowania z zakresu gospodarki odpadami.
- Sprawozdanie z realizacji PGO dla Miasta Przeworska
- Informacje z Urzędu Miasta

Do odpadów komunalnych nie zalicza się odpadów przemysłowych oraz odpadów z laboratoriów i innych źródeł, które ze względu na masowość lub szkodliwość wymagają odrębnego postępowania. Odpady komunalne są mieszaniną wielu materiałów zużytych w wyniku konsumpcji.

Źródłami wytwarzanych odpadów komunalnych są:

- gospodarstwa domowe (w których powstają między innymi takie odpady jak: wielkogabarytowe oraz odpady niebezpieczne)
- obiekty infrastruktury
- obszary ogrodów, parków, cmentarzy, targowisk
- ulice i place.

Zarówno ilość wytwarzanych odpadów komunalnych, wskaźnik ich nagromadzenia, jak struktura oraz skład są uzależnione od poziomu rozwoju gospodarczego, zamożności społeczeństwa jak i sposobu życia, gospodarowania zasobami i konsumpcji dóbr materialnych, a nawet od bardzo subiektywnych cech charakterologicznych mieszkańców.

Wiedza o tym jest istotną informacją w projektowaniu systemów zagospodarowania odpadów. Należy bowiem brać pod uwagę fakt, że w zależności od lokalizacji, stopnia rozwoju gospodarczego, dostawy gazu bądź jej braku, rodzaju mieszkalnictwa itp. rozbieżności jakościowe i ilościowe we wskaźnikach nagromadzenia i morfologii odpadów mogą być bardzo duże. Projektując system dobrze jest posługiwać się danymi rzeczywistymi zebranymi w terenie, którego dotyczyć będzie dany plan.

2.2. Opis celów i założeń z poprzedniego PGO dla Miasta Przeworsk.

Lp.	Cele, zadania, przedsięwzięcia	Termin	Jednostka, podmioty realizujące	Stan realizacji, stopień wykonania
I. CELE DŁUGOTERMINOWE				
1.	Ograniczenie negatywnego oddziaływania odpadów na środowisko	ciągłe 2014	Miasto Przeworsk	Wprowadzono selektywną zbiórkę odpadów komunaln.
2.	Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców	ciągłe - 2014	Miasto Przeworsk	W czasie realizacji
3.	Organizacja i budowa ZZO Leżajsk	-2014	Związek Gmin	W Planie Gosp. Odpad dla Woj. Podkarpackiego przewidziano Zakład Zagospodarowania Odpadów(ZZO) Leżajsk – Łańcut – Przeworsk - Nisko obsługujący teren miasta Przeworsk

4.	Budowa Miejskiego Punktu Przeładunku Odpadów	-2014	Podmioty gosp. Związek Gmin	W czasie realizacji
5.	Likwidacja „dzikich” wysypisk odpadów	ciągle - 2014	Miasto Przeworsk	zlikwidowano kilkanaście dzikich wysypisk (2 w 2009 roku)
6.	Organizowanie akcji zbiórki makulatury	Ciągle - 2014	Miasto Przeworsk Handel, Przedsiębiorstwa	Organizowane corocznie przez szkoły, Miasto Przeworsk
7.	Zamknięcie i rekultywacja składowiska odpadów w Przeworsku	2004-2010	Miasto Przeworsk	Zrealizowano, Na ukończeniu
8.	Zakup technologii i sprzętu do przygotowania osadów z oczyszczalni do wykorzystania dla potrzeb rolnictwa	2007-2008	Podmioty gosp. Miasto Przeworsk	Nie podjęto działań
9.	Budowa Gminnego Punktu Zbierania Odpadów Niebezpiecznych /w ramach ZZO/	-2014	Podmioty gosp. Związek Gmin	W czasie realizacji
10.	Kontrola umów na odbieranie odpadów	ciągle -2014	Miasto Przeworsk	W latach 2007-2008 skontrolowano 450 nieruchomości, w 2007 r. nałożono 6 mandatów karnych, w 2008 2 mandaty. Praca ciągła
11.	Trwałe zmniejszanie strumienia odpadów wprowadzanych do środowiska	ciągle - 2014	Miasto Przeworsk	Wprowadzono selektywną zbiórkę odpadów u „źródła” i surowców wtórnych
12.	Upowszechnianie segregacji odpadów - wprowadzenie selektywnej zbiórki odpadów na terenie gminy	ciągle - 2014	Miasto Przeworsk	Rozprowadzanie na bieżąco folderów informacyjnych i harmonogramów odbioru surowców wtórnych
13.	Edukacja ekologiczna - podnoszenie świadomości ekologicznej w szkole, przedszkolu, wśród społeczności lokalnej	ciągle - 2014	Miasto Przeworsk	Organizowanie akcji Sprzątanie świata, Dnia Ziemi, Posprzątaj po swym psie, Czy wiecie że trujęcie Zużyte baterie małego gabarytowe
14.	Wydzielenie odpadów wielkogabarytowych ze strumienia odpadów komunalnych	ciągle - 2014	Miasto Przeworsk	Zbiórka 1x na kwartał zgodnie z harmonogramem
II. CELE KRÓTKOTERMINOWE				
1.	Prowadzenie edukacji ekologicznej	2007-2008	Miasto Przeworsk	w szkołach -w środ. masowego przekazu -porzez plakatowanie, ulotki, informatory ekologiczne, foldery, lokalne media, publicznie dla całego społeczeństwa itp.
2.	Objęcie selektywną zbiórką odpadów komunaln. wszystkich mieszkańców	2007-2008	Miasto Przeworsk	Wykonano poprzez wprowadzenie selekcji u źródła i ustawienie pojemników typu 'dzwon dla zabudowy wielorodzinnej oraz worków dla zabudowy jednorodn.
3.	Organizacja okresowych zbiórek odpadów wielkogabarytowych i tekstylnych	2007-2008	Miasto Przeworsk	Wykonano

2.3. Oszacowanie aktualnie powstającej ilości odpadów komunalnych

2.3.1. Ilość zebranych odpadów

Na terenie miasta nie prowadzono szczegółowych badań dotyczących ilości i składu morfologicznego odpadów komunalnych; informacje na temat ilości i składu morfologicznego powstających odpadów komunalnych są bardzo niejednorodne. Często dane pochodzą z firm zajmujących się usuwaniem odpadów, które generują je na różne sposoby.

Informacje odnośnie ilości odpadów na terenie gminy mogą być niedoszacowane, ponieważ wiele podmiotów gospodarczych (małych firm, placówek handlowych) nie prowadzi dokumentacji związanej z ewidencją jakościową, oraz ilościową odpadów zgodnie z obowiązującym prawem. Nie od wszystkich wymagane jest prowadzenie takiej ewidencji odpadów (rozporządzenie Ministra Środowiska z dn. 11 grudnia 2001 r. w sprawie rodzajów odpadów lub ich ilości, dla których nie ma obowiązku prowadzenia ewidencji odpadów, oraz kategorii małych i średnich przedsiębiorstw, które mogą prowadzić uproszczoną ewidencję odpadów (Dz. U. Nr 152, poz. 1735)).

Konsekwencją tego są braki w wojewódzkiej bazie danych i obarczenie błędem bilansowania strumienia odpadów w zakresie wytwarzania, odzysku, unieszkodliwiania odpadów.

Poniżej przedstawiono dane dotyczące ilości i sposobu unieszkodliwiania odpadów komunalnych z terenu Miasta Przeworsk w latach 2007-2008 na podstawie danych ze Sprawozdania z dn. 10 czerwca 2009 r. z realizacji Gminnego Planu Gospodarki Odpadami.

Tabela 2.1. Ilości i rodzaje odpadów zebranych w m. Przeworsk poddanych procesom unieszkodliwiania.

Kod odpadu	2007		2008	
	Masa [Mg]	Oznaczenie procesu unieszkodliwiania	Masa [Mg]	Oznaczenie procesu unieszkodliwiania
20 03 01 ¹⁾	1995,56 ²⁾	D 5 ³⁾	3530,05	D 5

Objaśnienia do tabeli 2.1 :

1) Kod odpadu lub kod grupy odpadów - według rozporządzenia Ministra Środowiska z dn. 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz.U. Nr 112, poz. 1206).

2) Masa - według informacji zawartych w wojewódzkiej bazie danych prowadzonej przez marszałka województwa lub w odniesieniu do 2007-2008 zgodnie z informacjami zawartymi w formularzach służących do sporządzania i przekazywania zbiorczych zestawień danych o odpadach i komunalnych osadach ściekowych określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 11 grudnia 2001 r. w sprawie zakresu informacji oraz wzorów formularzy służących do sporządzania i przekazywania zbiorczych zestawień danych (Dz.U. Nr 152, poz. 1737).

3) Oznaczenie procesu unieszkodliwiania zgodnie z załącznikiem nr 6 do ustawy z 27 kwietnia 2001 o odpadach.

Poniżej przedstawiono zestawienie ze Sprawozdania z realizacji Planu Gospodarki Odpadami w Mieście Przeworsk dotyczące odzysku i recyklingu.

Tabela 2.2. Ilości i rodzaje odpadów komunalnych poddanych procesowi odzysku w latach 2007-2008.

Odpad	2007 [w Mg]	2008 [w Mg]
Opakowania z tworzyw sztucznych	10,0	24,6
Opakowania z papieru i tektury	7,0	11,6
Opakowania ze szkła gosp.	58,5	78,0
Metale	-	6,0
Odpady niebezpieczne	-	0,5
Tekstylna	-	6,0
Odpady wielkogabarytowe	-	6,0
Odpady biodegradowalne	-	15,48

Objaśnienia do tabeli 2.2:

1) Kod odpadu lub kod grupy odpadów - według katalogu odpadów (Dz.U.01.112.1206)

2) Masa - według informacji zawartych w wojewódzkiej bazie danych prowadzonej przez marszałka województwa lub w odniesieniu do 2007-2008 zgodnie z informacjami zawartymi w formularzach służących do sporządzania i przekazywania zbiorczych zestawień danych o odpadach i komunalnych osadach ściekowych określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 11 grudnia 2001 r. w sprawie zakresu informacji oraz wzorów formularzy służących do sporządzania i przekazywania zbiorczych zestawień danych (Dz.U. Nr 152, poz. 1737).

Odpady wielkogabarytowe (meble) zebrane selektywnie po rozdrobieniu unieszkodliwiono przez składowanie. Do unieszkodliwiania metodami innymi niż składowanie skierowano zbierane selektywnie świetłówki (o.044 Mg) i baterie (o.4 Mg).

Na terenie Miasta usługi w zakresie zbiórki i wywozu odpadów stałych świadczą ↓

Podmioty posiadające zezwolenie Burmistrza Miasta Przeworska na odbiór odpadów komunalnych stałych na terenie miasta Przeworska :

- o Przeworska Gospodarka Komunalna Sp. z o.o., 37-200 Przeworsk , Plac Mickiewicza 8
- o Trans -Formers Karpatia Sp. z o.o. Zakład w Przemysłu ul. Wernyhory 23 37-700 Przemysł
- o Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. 37-300 Leżajsk ul. Żwirki i Wigury 3
- o Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Jarosławiu Przemyska 15
- o „Stare Miasto-Park” Sp. z o.o. Wierzawice , 37-300 Leżajsk

Podmioty posiadające zezwolenie Burmistrza Przeworska na odbiór oraz transport nieczystości ciekłych na terenie miasta Przeworska :

- o Przeworska Gospodarka Komunalna Sp. z o.o. , 37-200 Przeworsk . Plac Mickiewicza 8
- o Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. 37-300 Leżajsk ul. Żwirki i Wigury 3
- o „Stare Miasto-Park” Sp. z o.o. Wierzawice . 37-300 Leżajsk

Gmina miejska Przeworsk prowadzi monitoring w zakresie posiadania umów na odbieranie odpadów komunalnych. Na terenie Miasta prowadzona jest comiesięczna zbiórka odpadów z indywidualnych gospodarstw domowych, od podmiotów gospodarczych oraz z obiektów użyteczności publicznej. Odpady z miejsc publicznych wywożone są w miarę potrzeb. Główną metodą unieszkodliwiania zebranych odpadów z terenu miasta jest ich składowanie na wysypisku odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne. Na terenie zabudowy rozproszonej prowadzona jest selekcja u źródła. Wstępnie posegregowane odpady komunalne zmieszane umieszczane są w różnokolorowych workach. W zabudowie zwartej ustawiane są pojemniki na poszczególne frakcje odpadów w miejscach ogólnie dostępnych w pobliżu sklepów, szkół, w wydzielonych miejscach na osiedlach. Jedno gniazdo składa się z kompletu 4 pojemników typu 'dzwon' na poszczególne frakcje : szkło bezbarwne, szkło kolorowe, tworzywa sztuczne , papier.

2.3.2. Ilość odpadów wytworzonych

Ilość odpadów zbieranych nie jest tożsama z ilością odpadów wytwarzanych.

Ponieważ na terenie objętym opracowaniem nie przeprowadzono szczegółowych badań dotyczących dokładnej morfologii powstających odpadów komunalnych, w opracowaniu tym posłużono się wskaźnikami literaturowymi i danymi uzyskanymi przez autorów podczas wcześniejszych prac.

Morfologię oraz ilości odpadów powstające na terenie Miasta Przeworsk można oszacować na podstawie zmodyfikowanych wskaźników z pierwszego KPGO. W Sprawozdaniu z realizacji tego Planu za okres od 29 października 2002 r. do 29 października 2004 r. (Sprawozdanie z KPGO) stwierdzono, iż wskaźniki przyjęte w pierwszym KGPO są zawyżone. W opracowanym i przyjętym w 2006 r. drugim KPGO (tzw. KPGO 2010) nie podano szczegółowych wskaźników na 1 mieszkańca. Dlatego aby urealnić wskaźniki z pierwszego KGPO dotyczące wielkości nagromadzenia oraz morfologii odpadów komunalnych na potrzeby niniejszego Planu mając na względzie jego przeszacowanie jak podano w Sprawozdaniu z KPGO, zmodyfikowano je aby lepiej zobrazować sytuację w gminie miejskiej, przyjmując wielkość produkowanych odpadów przez jednego statystycznego mieszkańca jako średnią z wojewódzkich planów gospodarki odpadami : podkarpackie, śląskie, małopolskie, świętokrzyskie.

2.3.3. Ilość i skład morfologiczny odpadów komunalnych na terenie Miasta Przeworska według zmodyfikowanych wskaźników z KPGO

Odpady komunalne to odpady powstające w gospodarstwach domowych, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Źródłami powstawania odpadów komunalnych są :

- gospodarstwa domowe,
- obiekty infrastruktury (handel, usługi, rzemiosło, szkolnictwo, przemysł w części „socjalnej” i inne).

Z danych statystycznych wynika, że około 2/3 odpadów komunalnych generują gospodarstwa domowe, 1/3 tych odpadów powstaje w obiektach infrastruktury.

Skład morfologiczny odpadów ulega ciągłym zmianom. Obserwowane w ostatnich latach tendencje zmian ilościowych i jakościowych odpadów komunalnych wskazują m. in. na :

- a) znaczny wzrost ilościowy (objętościowy) opakowań;
- b) stopniowe zmniejszanie ilości pozostałości po spalaniu węgla i koksu (wzrost alternatywnych form ogrzewania mieszkań);
- c) utrzymanie na stałym, wysokim poziomie zawartości organicznych odpadów spożywczych (kuchennych).

W tabelach poniżej zestawiono ilości i skład morfologiczny odpadów wytwarzanych przez 1 mieszkańca w ciągu roku według zmodyfikowanych wskaźników z KPGO.

Tabela 2.3.1. Ilość i skład morfologiczny odpadów komunalnych wytwarzanych przez 1 mieszkańca w roku 2008.

Lp.	Strumień odpadów komunalnych	2008	
		%	kg/M/r *
1	Kuchenne ulegające biodegradacji	19,77	61,44
2	Odpady zielone	2,20	6,84
3	Papier i tektura (nieopakowaniowe)	6,30	19,58
4	Opakowania z papieru i tektury	11,50	35,74
5	Opakowania wielomateriałowe	1,29	4,01
6	Tworzywa sztuczne nieopakowaniowe	10,37	32,23
7	Opakowania z tworzyw sztucznych	4,30	13,36
8	Tekstylija	2,66	8,27
9	Szkło nieopakowaniowe	0,46	1,43
10	Opakowania ze szkła	7,09	22,03
11	Metale	2,68	8,33
12	Opakowania z blachy stalowej	1,10	3,42
13	Opakowania z aluminium	0,32	0,99
14	Odpady mineralne	3,00	9,33
15	Drobna frakcja popiołowa	8,51	26,45
16	Wielkogabarytowe	5,98	18,58
17	Budowlane	11,96	37,17
18	Niebezpieczne w strumieniu komunalnym	0,50	1,55
Razem		100	310,75

*- kilogram/ mieszkani/ rok

Według powyższej tabeli statystyczny mieszkaniec miasta wytwarza w ciągu roku c. 310 kg odpadów komunalnych.

Wskaźniki nagromadzenia jednostkowego odpadów komunalnych są podstawowymi danymi wyjściowymi do obliczeń i wszelkich rozważań nad problemami unieszkodliwiania, przeróbki, planowania gospodarki odpadami czy sporządzania prognoz zmian w czasie. Wskaźniki te są zróżnicowane, podobnie jak inne właściwości technologiczne odpadów.

Z wieloletnich badań opisywanych w literaturze, a przede wszystkim z szacunków dokonanych w KPGO wynika, że wskaźniki objętościowe nagromadzenia odpadów zarówno z terenów miejskich jak i wiejskich wzrastają. Można zaobserwować następujące prawidłowości w zakresie zmian wskaźników nagromadzenia:

- Tempo wzrostu wskaźnika wagowego utrzymuje się średnio na poziomie 3,3 % w skali rocznej;
- Istotne znaczenie dla ilości powstających odpadów mają zmiany gospodarcze w kraju, w tym poziom życia mieszkańców miast i wsi.

Trudności w dokonaniu prawidłowego oszacowania ilości odpadów, jakie będą wytwarzane w przyszłości polegają na tym, że jednocześnie ulega zmianie wiele czynników : liczba ludności, skład morfologiczny odpadów, zmiana systemu ogrzewania itp.

W tej sytuacji po oszacowaniu pełnej ilości aktualnie powstających na terenie gminy odpadów komunalnych, korzystając z prognozy zmian w ilości i składzie odpadów komunalnych, jakie powstaną w skali kraju, określono poziomy wzrostu wskaźników nagromadzenia i dalej, uwzględniając prognozy demograficzne, oszacowano ilości odpadów

Tabela 2.3.2 Ilość i skład morfologiczny odpadów komunalnych ogółem wytworzonych na terenie Miasta Przeworska w 2008.

Lp.	Strumień odpadów komunalnych	2008 ¹	
		kg/M/r *	Mg/r**
1	Kuchenne ulegające biodegradacji	61,44	966,9
2	Odpady zielone	6,84	107,7
3	Papier i tektura (nieopakowaniowe)	19,58	308,1
4	Opakowania z papieru i tektury	35,74	562,4
5	Opakowania wielomateriałowe	4,01	63,1
6	Tworzywa sztuczne nieopakowaniowe	32,23	507,2
7	Opakowania z tworzyw sztucznych	13,36	210,3
8	Tekstyliia	8,27	130,2
9	Szkło nieopakowaniowe	1,43	22,5
10	Opakowania ze szkła	22,03	346,7
11	Metale	8,33	131,1
12	Opakowania z blachy stalowej	3,42	53,8
13	Opakowania z aluminium	0,99	15,6
14	Odpady mineralne	9,33	146,8
15	Drobna frakcja popiołowa	26,45	416,2
16	Wielkogabarytowe	18,58	292,4
17	Budowlane	37,17	584,9
18	Niebezpieczne w strumieniu komunalnym	1,55	24,4
Razem		310,75	4890,3

*- kilogram/ mieszkaniec/ rok, ** - tona/ rok

Z tabeli powyżej wynika, iż według zmodyfikowanych wskaźników z KPGO na terenie Miasta Przeworska w 2008 roku wytworzono **4890,3 Mg** odpadów komunalnych.

Ilość wytworzonych odpadów biodegradowalnych² w 2008 roku – **1945,1 Mg**

Ilość wytworzonych odpadów opakowaniowych³ w 2008 roku – **1251,9 Mg**

2.3.4. Odpady opakowaniowe

Odpady opakowaniowe stanowią istotny element kilku strumieni odpadów komunalnych. Zostały więc one już ujęte w oszacowaniu dokonanym wyżej oraz w obliczeniach prognostycznych zamieszczonych dalej. Jednak ze względu na ich specyfikę oraz ze względu na ich specjalne potraktowanie przez ustawodawcę, omówiono je również jako oddzielną grupę. Mimo że osiągnięcie określonych poziomów recyklingu odpadów opakowaniowych nie jest zadaniem gminy, niemniej jednak działania w tym zakresie wspierane będą przez Organizację Odzysku, a związane z tym przychody mogą mieć wpływ na finansowanie zbiórki selektywnej surowców. Niezbędny do osiągnięcia poziom recyklingu odpadów opakowaniowych wynika z ustawy o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej (Dz. U. z 2007 roku, Nr 90, poz. 607).

¹ Liczba Liczba ludności Miasta Przeworsk w dniu 31 stycznia 2008 roku wynosiła → 16.215 osób wg miejsca zameldowania oraz 15.737 wg faktycznego miejsca zamieszkania.

² W sektorze komunalnym odpady ulegające biodegradacji to : odpady kuchenne, zielone, papier i tektura, niektóre tekstyilia (np. bawełniane).

³ Odpady opakowaniowe → zużyte opakowania z tworzyw sztucznych, z aluminium, ze stali, ze szkła, z papieru i tektury, z drewna, z materiałów naturalnych (drewno tekstyilia).

Z uwagi na postęp technologiczny, jaki dokonał się w zakresie wytwarzania materiałów opakowaniowych i opakowań, polegający na znacznym obniżeniu ich masy, a także ze względu na konieczność przeprowadzania przez przedsiębiorców redukcji masy opakowań w systemach pakowania towarów (redukcja u źródła zgodnie z normą PN-EN 13428:2005 (U) Opakowania - Wymagania dotyczące wytwarzania i składu - Zapobieganie poprzez redukcję u źródła) w latach 2008-2018 nie przewiduje się znaczącego wzrostu masy odpadów opakowaniowych. Prognozy zużycia poszczególnych grup opakowań nie wskazują na potencjalne zmiany struktury odpadów opakowaniowych. Do roku 2018 dominującymi z uwagą na masę będą odpady z tektury/papieru, odpady ze szkła oraz odpady z tworzyw sztucznych.

W perspektywie lat 2008-2018 oczekuje się również pozytywnych zmian w zakresie przydatności odpadów do recyklingu materiałowego oraz odzysku energii. Wynika to z konieczności przeprowadzania ocen zgodności opakowań z normami zharmonizowanymi PN-EN 13430:2005 (U) Opakowania - Wymagania dotyczące opakowań przydatnych do odzysku przez recykling materiałowy i PN-EN 13431:2005 (U) Opakowania - Wymagania dotyczące opakowań przydatnych do odzysku w postaci energii, w tym określenie minimalnej wartości opałowej.

W zakresie funkcjonującego zaplecza do segregacji i przygotowania odpadów do przetwórstwa przewiduje się znaczną poprawę w wyposażeniu sortowni odpadów opakowaniowych (urządzenia do rozdrabniania, prasowania, segregacji magnetycznej, sortowania optycznego czy flotacji oraz uzdatniania stłuczki itp.) oraz wzrost liczby takich obiektów. W perspektywie lat 2014-2018 przewiduje się wzrost możliwości odzysku energii z odpadów opakowaniowych nieprzydatnych do recyklingu przez spalanie w spalarniach odpadów komunalnych. Dotyczy to przede wszystkim odpadów z tworzyw sztucznych, odpadów wielomateriałowych z udziałem tworzyw sztucznych, papieru oraz z udziałem folii metalizowanych i cienkich folii aluminiowych jak również tych opakowań jednostkowych, o dużej wartości opałowej powstających w gospodarstwach domowych, dla których pozostałość produktu jest barierą w recyklingu.

W gospodarce odpadami opakowaniowymi w okresie od 2008r. do 2018 r. przyjęto jako cel nadrzędny rozbudowę systemu, aby osiągnąć cele określone w tabeli poniżej :

Tabela 2.4 . Roczne poziomy odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych.

L.p.	produktu z którego powstał odpad	2008		2010		2018	
		poziom %		poziom %		poziom %	
		Odzysk	recykling	Odzysk	Recykling	Odzysk	Recykling
1	Opakowania (ogółem)	50	25	60	55-80	60	55-80
2	Opakowania z tworzyw szt.	-	22	-	22,5	-	22,5
3	Opakowania z aluminium	-	40	-	50	-	50
4	Opakowania ze stali	-	20	-	50	-	50
5	Opakowania z papieru i tektury	-	45	-	60	-	60
6	Opakowania ze szkła	-	35	-	60	-	60
7	Opakowania z mat.naturaln (drewna i tekstyliów)	-	15	-	-	-	-
8	Opakowania z drewna	-	-	-	15	-	15

Obowiązek odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych przedsiębiorcy mogą realizować na trzy sposoby:

- realizować obowiązek odzysku i recyklingu samodzielnie,
- realizować obowiązek za pośrednictwem organizacji odzysku,
- zlecić wykonanie poszczególnych czynności związanych z odzyskiem i recyklingiem osobom trzecim.

Analiza sytuacji w m. Przeworsk w odniesieniu do odpadów opakowaniowych

Wprowadzone ustawą regulacje dotyczące recyklingu i odzysku odpadów opakowaniowych (Ustawa o obowiązkach przedsiębiorców, opłacie produktowej oraz opłacie depozytowej Dz.U.01 63.639 ze zmianami) powinny zwiększyć zainteresowanie ich zagospodarowaniem. Zachęty finansowe, stosowane przez organizacje zajmujące się na mocy cytowanej ustawy rozliczaniem wypełniania obowiązku recyklingu dla przedsiębiorstw, powinny być wystarczającym bodźcem do podjęcia działań w tym kierunku. Jedynym sposobem pozyskania odpadów opakowaniowych jest zbiórka selektywna, tj. organizacja własnej zbiórki, lub współpraca z już istniejącą firmą, zajmującą się zbieraniem i/lub recyklingiem odpadów opakowaniowych.

Z ustawy o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej (Dz. U. z 2007 roku, Nr 90, poz. 607) wynika, że główny ciężar odzysku odpadów opakowaniowych spoczywa na przedsiębiorcach, wprowadzających na rynek krajowy opakowania. Zapisy cyt. ustawy oraz jej rozporządzeń wykonawczych nakładają na przedsiębiorców obowiązek uzyskania określonych poziomów odzysku i recyklingu opakowań. W GPGO założono, że obowiązki w zakresie odzysku odpadów opakowaniowych realizować będą głównie przedsiębiorcy.

Zgodnie z założeniami Krajowego Planu Gospodarki Odpadami w roku 2008 założono następujące poziomy odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych, w stosunku do roku 1995 :

- opakowaniowych z papieru i tektury 45% recyklingu,
- opakowaniowych ze szkła 35% recyklingu,
- opakowaniowych z tworzyw sztucznych 22% recyklingu,
- opakowaniowych metalowych 35% recyklingu,
- opakowaniowych wielomateriałowych 20% recyklingu,

Odpady opakowaniowe zbierane są z reguły selektywnie (do worków lub pojemników). W znajdujących się na Podkarpaciu instalacjach odpady opakowaniowe są zagospodarowywane w następujący sposób

1. Opakowania z papieru i tektury → produkcja papieru i tektury, produkcja płyt bitumicznych, produkcja paliwa z odpadów, spalanie.
2. Opakowania z tworzyw sztucznych → granulacja i produkcja wyrobów z tworzyw sztucznych, a
3. Opakowania z metali → przetapianie i produkcja wyrobów metalowych.
4. Opakowania ze szkła → produkcja wyrobów szklanych.

W mieście Przeworsk odpady opakowaniowe zbierane są przez Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej z Leżajska, Hutę Szkła Jarosław, Firmę Handlowo-Usługowa "Racing" z Przeworska, Firmę Handlowo-Usługową "Ventus" z Przeworska, 'Recykling Centrum' z Jarosławia. W większości są to podmioty które od kilku lat z powodzeniem realizują wymogi Unii Europejskiej dotyczące poziomu odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych oraz redukcji ilości odpadów komunalnych składowanych na wysypiskach,

Trudności w osiągnięciu powyższych wskaźników wynikają głównie ze względu na niedostateczny poziom zbierania selektywnego odpadów opakowaniowych z gospodarstw domowych, trudności ze zbytem zebranych surowców i ich niskie oraz niestabilne ceny, brak zachęt dla przedsiębiorstw prowadzących zbieranie i odzysk odpadów opakowaniowych. Niemniej Miasto będzie kontynuować i usprawniać opracowane wcześniej systemy zbiórki i unieszkodliwiania odpadów.

2.3.5. Odpady biodegradowalne

Ograniczenie ilości składowanych odpadów ulegających biodegradacji to jeden z ważniejszych celów wynikających z Dyrektywy 99/31/WE i polskiego prawa, a także podpisanych przez Polskę zobowiązań przedakcesyjnych. Zgodnie z ustawą o odpadach, ilość odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania w kolejnych latach winna wynosić :

- w 2010 r. - 75%,
- w 2013 r. - 50%,
- w 2020 r. - 35%.

wagi całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji wytworzonej w 1995r.

W sektorze komunalnym odpady ulegające biodegradacji to : odpady kuchenne, zielone, papier i tektura, niektóre tekstylia (np. bawełniane).

Wg KPGO ilość wytwarzanych odpadów ulegających biodegradacji w 1995r. wyznaczona została na poziomie 4,38 mln Mg co oznacza, że na statystycznego mieszkańca miasta przypadało ich wówczas 155 kg /rok, a na mieszkańca wsi 47 kg/ rok.

Ilość wytworzonych odpadów ulegających biodegradacji wzrasta, w 2004 r. była o 14% większa niż w roku 2000 i o 26% większa w porównaniu do roku bazowego – 1995 (dane średniokrajowe).

W gminie miejskiej Przeworsk nie funkcjonuje oddzielny system selektywnej zbiórki odpadów biodegradowanych, nie ma ogólnodostępnej instalacji do kompostowania odpadów biodegradowalnych. Ze względu na charakter gminy w której udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni miasta wynosi ponad 75 % i prowadzonych jest ponad 1150 gospodarstw rolnych, odpady biodegradowalne są zagospodarowywane przez właścicieli nieruchomości we własnym zakresie, wprowadzono kompostowanie w ogródkach przydomowych.

Wg danych Urzędu Miasta Przeworska w 2007 roku zebrano z terenu miasta ponad 2071 ton odpadów komunalnych ogółem a w 2008 roku ponad 3644 ton, przy czym zdeponowano na składowisku odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne odpowiednio 1995 i 3530 ton.

Przyjmując za KPGO2010 skład morfologiczny zmieszanych odpadów miejskich i z infrastruktury (odpowiednio 36 i 40%, średnia ważona 37%) można szacować, że składowanych było c. 738 i 1306 ton odpadów biodegradowalnych tj.

mniej niż zakładane skierowanie w 2010 roku na składowiska nie większej niż 75% (wagowo)⁴ całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (w stosunku do 1995 r.) wynoszącej **1.496,4 Mg**.

Wg tabeli 2.3.2 ilość odpadów biodegradowalnych wytworzonych w Przeworsku w 2008 roku wynosiła ca 1945 Mg i jest większa od ilości odpadów biodegradowalnych zebranych w tym okresie, skierowanych na składowisko bądź poddanych odzyskowi.

Spowodowane to jest m.in. tym, że część wytworzonych odpadów ulegających biodegradacji, zwłaszcza na wsiach oraz w małych miastach, jest zagospodarowana we własnym zakresie przez mieszkańców. Przyjęto, że 70% odpadów ulegających biodegradacji wytworzonych na wsiach oraz 15% tych odpadów w małych miastach wykorzystuje się do kompostowania, skarmiania zwierząt oraz spala się w paleniskach domowych.

Ponadto w m. Przeworsk w wyniku selektywnego zbierania w gospodarstwach domowych 11,6 Mg odpadów papieru można było poddać recyklingowi. Z ogólnej masy poddanych recyklingowi odpadów opakowaniowych z papieru i tektury, znacząca ilość pochodziła z obiektów infrastruktury.

2.3.1. Odpady wielkogabarytowe i budowlane

Odpady wielkogabarytowe znajdujące się w strumieniu zmieszanych odpadów komunalnych są odbierane przez Spółkę Przeworska Gospodarka Komunalna okresowo – 1 raz w kwartale zgodnie z harmonogramem. Ponadto organizowane są zbiórki odpadów wielkogabarytowych i odpadów po remoncie na zlecenie. Odpady budowlane po poddaniu ich procesowi rozdrobnienia zagospodarowywane są we własnym zakresie bądź trafiają na inne budowy.

⁴ Ilość odpadów biodegradowalnych obliczono w oparciu o dane dla 1995r. zawarte w Krajowym Planie Gospodarki Odpadami. Znając ilość bioodpadów w kraju i województwie podkarpackim-192.9 tyś.ton oraz liczbę mieszkańców w województwie-2128605os. określono wskaźnik dla mieszkańca – 0.090623 Mg/M/, przy czym na statystycznego mieszkańca miasta przypadało ich wówczas 155 kg /rok, a na mieszkańca wsi 47 kg/ rok. Wg danych WUS liczba mieszkańców Miasta Przeworsk w 1995 – 16.512 os. Stąd ilość odpadów biodegradowalnych w m.Przeworsk w 1995r. – **1.496,367 Mg**.

W granicach miasta Przeworska prowadzi działalność Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Polski Asfalt 05-800 Pruszków, ul. Parzewska nr 10 w zakresie między innymi odzysku odpadów z remontów i przebudowy dróg (kod 17 01 81) w instalacji firmy AMMANN typ Global z wieżą otaczarki Global 160 Quick w Wytwórni Mas Bitumicznych w Przeworsku przy ul. Głęboka 11b w ilości 5000 Mg na rok. Odpady są dostarczane na teren Spółki w stanie rozdrobnionym i magazynowane w pryzmach przy maksymalnej ilości magazynowania odpadów 800 Mg.

2.3.2. Odpady niebezpieczne w odpadach komunalnych

Do odpadów niebezpiecznych wytwarzanych w grupie odpadów komunalnych, wg rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie katalogu odpadów (Dz.U.01.112.1206) zaliczane są:

- rozpuszczalniki (20 01 13^{*} kwasy (20 01 14^{*}) alkalia (20 01 15^{*}) odczynniki fotograf. (20 01 17^{*})
- środki ochrony roślin I i II klasy toksyczności (20 01 19^{*}),
- lampy fluorescencyjne i inne odpady zawierające rtęć (20 01 21^{*}),
- urządzenia zawierające freony (20 01 23^{*}),
- oleje i tłuszcze inne niż wymienione w 20 01 25 (20 01 26^{*}),
- farby, tusze, kleje, lepiszcza i żywice zawierające substancje niebezpieczne (20 01 27^{*})
- detergenty zawierające substancje niebezpieczne (20 01 29^{*}),
- leki cytotoksyczne i cytostatyczne (20 01 31^{*}),
- baterie, akumulatory, łącznie z bateriami i akumulatorami wymienionymi 16 06 01, 16 06 02 lub 16 06 03 oraz nie sortowane baterie i akumulatory zawierające te baterie (20 01 33^{*}),
- zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne (20 01 35^{*}),
- drewno zawierające substancje niebezpieczne (20 01 37^{*}).

Przyjmując za Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego udział odpadów niebezpiecznych w strumieniu odpadów komunalnych na poziomie 0,5%⁵ oraz zakładając analogiczną, jak strukturę strumienia odpadów niebezpiecznych, dokonano oszacowania ilości tych odpadów na terenie miasta Przeworsk. Wielkości te, mające charakter jedynie orientacyjny zamieszczono w tabeli. Największy udział w odpadach niebezpiecznych mają farby, tusze, kleje i lepiszcza (35%) oraz baterie i akumulatory (12%).

Ilość i struktura odpadów niebezpiecznych w odpadach

Lp.	Rodzaj odpadu	Udział [%]	Ilość [Mg/a]
1.	Rozpuszczalniki	3	0.732
2.	Kwasy i alkalia	1	0.244
3.	Odczynniki fotograficzne	2	0.488
4.	Środki ochrony roślin	5	1.22
5.	Lampy fluorescencyjne i odpady zawierające rtęć	5	1.22
6.	Urządzenia zawierające freony	3	0.732
7.	Oleje i tłuszcze	10	2.44
8.	Farby, tusze, kleje, lepiszcza, żywice	35	8.54
9.	Detergenty zawierające substancje niebezpieczne	5	1.22
10.	Ileki cytotoksyczne i cytostatyczne	4	0.976
11.	Baterie i akumulatory	12	2.928
12.	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne	10	2.44
13.	Drewno zawierające substancje niebezpieczne	5	1.22
Razem		100	24.4

⁵ Wg projektu aktualizacji Planu gospodarki odpadami dla Powiatu przeworskiego. Przeworsk, grudzień 2009.

W mieście Przeworsk został wdrożony system selektywnej zbiórki odpadów. Ponadto, na terenie miasta umieszczono pojemniki na odpady problemowe – w przedszkolach, szkołach, Urzędzie Miasta i innych jednostkach dla których organem założycielskim jest Miasto na zużyte baterie i małowabarytowe akumulatory, w ośrodkach zdrowia na zużyte leki, organizowane są akcje zbierania wybranych odpadów.

Niemniej, w chwili obecnej odpady niebezpieczne powstające w gospodarstwach domowych na terenie Miasta kierowane są wraz ze strumieniem odpadów komunalnych na składowisko.

Należy dodać, że podmioty gospodarcze (przemysł, small business) prowadzą samodzielną gospodarkę odpadami i zawierają umowy na odbieranie oraz unieszkodliwianie odpadów niebezpiecznych. Ponadto, po wprowadzeniu obowiązku zdania zużytych maszyn i urządzeń przy zakupie niektórych nowych, ich ilość ulega zmniejszeniu np. akumulatorów.

2.4. Odpady przemysłowe

Terminem „odpady przemysłowe” określane są powstające w procesach produkcyjnych stałe i ciekłe substancje oraz przedmioty bezużyteczne bez dodatkowych zabiegów technologicznych.

Gmina nie posiada dostatecznych i kompletnych informacji na temat gospodarki odpadami w przedsiębiorstwach. Aktualny system prawny nie daje gminom możliwości kształtowania polityki odpadami w sektorze gospodarczym

Posiadacz odpadów obowiązany jest do prowadzenia ewidencji odpadów, jak również wytwórca komunalnych osadów ściekowych ma obowiązek przekazywania marszałkowi województwa właściwemu ze względu na miejsce wytwarzania, zbierania, odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, zbiorczego zestawienia danych o rodzajach i ilości odpadów, o sposobach gospodarowania nimi oraz o instalacjach i urządzeniach służących do odzysku i unieszkodliwiania tych odpadów, opracowanego zgodnie z obowiązującymi przepisami (art. 37 ustawy o odpadach).

Prawdopodobnie nie wszyscy przedsiębiorcy wywiązują się z obowiązku składania sprawozdań do Urzędu Marszałkowskiego.

W związku z powyższym pożądanym działaniem byłoby przeprowadzenie akcji informacyjnej (np. w formie szkoleń, ulotek) zmierzającej do zapoznania sektora małych, średnich i mikro przedsiębiorców z obowiązującymi przepisami w zakresie sprawozdawczości dotyczącej gospodarki odpadami oraz wymogami przepisów ustawy o odpadach.

2.5. Inne odpady problemowe⁶ i niebezpieczne

2.5.1. Odpady medyczne i weterynaryjne

Odpady medyczne – są to odpady pochodzące z zakładów opieki zdrowotnej i z ośrodków zdrowia. Odpady weterynaryjne – odpady powstające w związku ze świadczeniem usług weterynaryjnych (badanie, leczeniem zwierząt) oraz w związku z prowadzeniem badań naukowych i doświadczeń.

Odpady powstające w placówkach medycznych reprezentują materiał o bardzo zróżnicowanym poziomie zagrożenia chemicznego i sanitarnego, jak również właściwości fizycznych. W praktyce, przy braku właściwie zorganizowanych systemów kontroli, ograniczania i segregacji odpadów medycznych są one bardzo zróżnicowaną mieszanką wszelkich typów odpadów – od typowych odpadów komunalnych, poprzez toksyczne chemikalia, a kończąc na odpadach zainfekowanych biologicznie.

Generalnie odpady medyczne, zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego dzieli się na trzy grupy :

⁶ W strumieniu odpadów komunalnych znajdują się pewne rodzaje odpadów, które ze względu na swoje pochodzenie, skład chemiczny, inne właściwości i okoliczności stwarzają zagrożenie dla środowiska. Są to tzw. odpady problemowe.

- odpady bytowo-gospodarcze (komunalne) zmiotki, szmaty, makulatura, resztki pokonsumpcyjne – nie stanowiące zagrożenia;
- odpady specyficzne, które ze względu na swój charakter zanieczyszczenia drobnoustrojami mogą stwarzać zagrożenie dla ludzi i środowiska. Do grupy tej zaliczane są zużyte materiały opatrunkowe, sprzęt jednorazowego użytku, szczątki pooperacyjne i posekcyjne, materiał biologiczny oraz odpady ze szpitali i oddziałów zakaźnych;
- odpady specjalne, do których zaliczane są: substancje radioaktywne, pozostałości cytostatyków i cytotoksyków, przeterminowane środki farmaceutyczne, uszkodzone termometry, świetlówki itp.

Odpady z pierwszej grupy nie stwarzają zagrożenia dla środowiska, odpady z grupy drugiej i trzeciej są to specyficzne odpady medyczne i stanowią największy problem, powinny być gromadzone selektywnie gdyż wymagają unieszkodliwiania na drodze termicznego przekształcania.

Ww. odpady medyczne utylizowane są przez firmy specjalistyczne posiadające pozwolenie na tego typu działalność. Odpady niebezpieczne pochodzenia medycznego unieszkodliwiane są głównie przez termiczne ich przekształcenie w zakładach utylizacji spoza Powiatu przeworskiego. Wg Wojewódzkiego Systemu Odpadowego największym wytwórcą odpadów medycznych w mieście jest Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej.

Odpady weterynaryjne z terenu miasta są odbierane i utylizowane przez specjalistyczne firmy z zewnątrz na podstawie odrębnych umów. Zgodnie z obowiązującymi przepisami padłe zwierzęta oraz odpady zwierzęce stanowiące zagrożenie biologiczne (choroby zakaźne) lub chemiczne (dioksyny bądź antybiotyki) klasyfikowane jako niebezpieczne muszą być przekazane do zakładu utylizacyjnego lub na grzebowisko przez posiadacza odpadu – zwierzęcia albo inne osoby fizyczne bądź prawne upoważnione przez gminę. Aktualnie odbiorem padłych zwierząt zajmuje się PW UTIRES w Leżachowie gm. Sieniawa. Firma posiada system zbiórki i transportu surowca, z którego wytwarza się mączkę mięsno-kostną i tłuszcz. Zdolność przerobowa instalacji pozwala na przyjmowanie odpadów z sąsiednich województw. Zakład prowadzi utylizację metodą termiczną, jednak nie dysponuje możliwościami spalania uzyskanego produktu. Materiały te są przekazywane do utylizacji innym firmom specjalistycznym .

Odpady weterynaryjne wytwarzane w punktach weterynaryjnych (lecznicach, przychodniach dla zwierząt, zwierzęta nie gospodarskie, zwierzęta ginące w wypadkach samochodowych) powinny być unieszkodliwiane głównie poprzez spalanie.

2.5.2. Pojazdy wycofane z eksploatacji

Mający miejsce w ostatnich latach w Polsce rozwój motoryzacji stwarza konieczność prowadzenia racjonalnej gospodarki odpadami pochodzącymi z eksploatacji i złomowania pojazdów. Gwałtowny wzrost liczby samochodów oraz ich struktura wiekowa, w której znaczny procent stanowią pojazdy stare i wyeksploatowane, powodować będą stały wzrost odpadów pochodzących z ich rozbiórki. W kraju nie prowadzono rejestru zawierającego informacje dotyczące liczby złomowanych w ciągu roku pojazdów, struktury wiekowej parku samochodowego, liczby i lokalizacji firm zajmujących się skupem i odzyskiem materiałów z wyeksploatowanych samochodów. Dane, które są dostępne, a dotyczą ilości wycofanych pojazdów, mają charakter szacunkowy oparty na badaniach ankietarskich (CBOS, Pendor, lokalne media), lub badaniach prowadzonych przez zainteresowane instytucje. Większość elementów z wyeksploatowanych pojazdów ma wartość surowcową. Niezbędne jest więc powtórne przetworzenie tych materiałów w taki sposób, aby można było wykorzystać je do wytwarzania nowych produktów. W Polsce wycofuje się z eksploatacji ca 2 – 2,5% rocznie tj. 250 tys. sztuk, ale jedynie połowa z nich jest wyrejestrowywana i deponowana w firmach zajmujących się ich demontażem i recyklingiem. Pozostałe samochody, które są wycofywane z eksploatacji, trafiają głównie do tzw. auto-złomów zajmujących się skupem i demontażem pojazdów, które posiadają pozwolenie wojewody wynikające z ustawy o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji (Dz. U. Nr 25, poz. 202 z późn.zm.)

Na terenie miasta Przeworsk koncesję Wojewody na działalność kasacyjną posiada Firma 'Impresja' Robert Jaśkowiec 37-200 Przeworsk ul. Łąkowa 5. Firma posiada zezwolenie na odzysk części samochodowych. Można stwierdzić, że problem powstających odpadów ze złomowania samochodów na terenie Miasta jest rozwiązany.

2.5.3. Zużyte opony

Dokładne określenie ilości zużytych opon jest trudne do wyszacowania ze względu na brak ewidencji w tym zakresie.

Stan gospodarki zużytymi oponami w kraju ulega i będzie ulegać znaczącym zmianom dzięki wprowadzonym nowym uregulowaniom prawnym. Ustawa o odpadach wprowadziła zakaz składowania opon, zakaz ten wszedł w życie z dniem 1 lipca 2003 r. dla całych opon, a z dniem 1 lipca 2006 roku obowiązuje dla części opon (tj. opon pociętych). Powstająca w kraju sieć instalacji będzie zdolna do przyjęcia całej masy zużytych opon. Zasadniczym zadaniem pozostaje organizacja zbierania zużytych opon ze źródeł rozproszonych, w tym od mieszkańców. Przedsiębiorcy, posiadający zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie gospodarowania odpadami, obsługują głównie punkty usługowe związane z przemysłem i usługami motoryzacyjnymi. Niemniej, wskazane byłoby zorganizowanie akcyjnej zbiórki zużytych opon dla ogółu mieszkańców po wcześniejszym ogłoszeniu i powiadomieniu w wybranych miesiącach w ciągu roku.

Na terenie miasta Przeworska prowadzi działalność firma „Geyer & Hosaja” Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością 39-310 Radomyśl Wielki, Partynia 12- Zakład Gumowy w Przeworsku, 37-200 Przeworsk, ul. Gorliczyńska 157. Zakład zajmuje się między innymi w pozyskiwaniu z rynku krajowego odpadów gumowych nadających do recyklingu. Maksymalna sumaryczna ilość odpadów odzyskiwanych w ciągu roku na terenie firmy w Przeworsku nie może przekroczyć 6 050 Mg w tym odpadów gumowych odzyskiwanych w instalacji 6000 Mg rocznie.

2.5.4. Pestycydy, przeterminowane nawozy sztuczne, inne

Odpady te zostały ujęte w grupie odpadów niebezpiecznych wytwarzanych jako frakcja odpadów komunalnych. Głównym problemem jest ich selektywna zbiórka i koszty utylizacji. Zadania te, zgodnie z zapisami KPGO, obciążają samorządy. Możliwość obciążenia kosztami tych zabiegów mieszkańców są nader ograniczone ze względu na barierę finansową, a przede wszystkim mentalną.

Mowa tu o: przeterminowanych i niewykorzystanych środkach ochrony roślin i opakowaniach po nich, niewykorzystanych i przeterminowanych nawozach sztucznych.

Wytwórcy tych odpadów nie mają w praktyce żadnych obowiązków i nie podlegają żadnym restrykcjom z tytułu niewłaściwego postępowania z odpadami niebezpiecznymi. Jedynie przepisy o opłacie depozytowej, wymuszające na producentach substancji niebezpiecznych pobieranie kaucji za wprowadzane do obrotu opakowania oraz obligujące ich jednocześnie do odbioru zużytych opakowań, ograniczają w wąskim zakresie ilość odpadów niebezpiecznych przedostających się w sposób niekontrolowany do środowiska.

Jedynie niewielka część tych odpadów lokowana jest na składowiskach spełniających wymogi ochrony środowiska lub jest spalana w profesjonalnych spalarniach.

Spalanie odpadów w piecach, kotłowniach lub w instalacjach nie przystosowanych do termicznego unieszkodliwiania odpadów, prowadzi do emisji pyłów zawierających metale ciężkie, węglowodory, dioksyne oraz substancji gazowych (m.in. chlorowodoru, chloru, tlenków azotu, dwutlenku siarki, różnych związków organicznych).

Część tych emitowanych do atmosfery zanieczyszczeń, ulegających różnym przemianom fizyko-chemicznym, opada następnie na powierzchnię ziemi. Niektóre substancje toksyczne pozostają w popiele i żużlu.

Na terenie miasta zbieraniem opakowań po środkach ochrony roślin zajmuje się Sklep 'rolnik' Paweł Gmiterek 37-200 Przeworsk ul. Kąty 1, posiadający zezwolenie Starosty Przeworskiego kod odpadu 15 01 10. Dodatkowo będą prowadzone akcje mające na celu wyselekcjonowanie pojemników po środkach chemicznych. Będą one trafiały do producentów.

2.5.5. Oleje odpadowe

Oleje odpadowe, a w tym oleje smarowe lub przemysłowe, w szczególności zużyte oleje silników spalinowych i oleje przekładniowe, a także oleje hydrauliczne stanowią grupę 13.

W przemyśle oleje odpadowe powstają w trakcie wymiany:

- olejów stosowanych w przekładniach maszyn i instalacji przemysłowych;
- olejów z hydraulicznych układów do przenoszenia energii;
- olejów w systemach smarowania obiegowego (oleje maszynowe);
- olejów transformatorowych.

W motoryzacji oleje odpadowe powstają w trakcie wymiany olejów silnikowych i przekładniowych z pojazdów samochodowych, a także na skutek eksploatacji pojazdów samochodowych np. w postaci odpadów z odwadniania w separatorach.

Odpady olejowe powstające na terenie gminy odbierane są przez firmy specjalistyczne trudniące się zbieraniem olejów przepracowanych, emulsji olejowo-wodnych, szlamów zaolejonych, prowadzące serwisy separatorów olejowych i odstojników. Odpady olejowe poddawane są procesowi odzysku lub unieszkodliwiania w istniejących na terenie kraju instalacjach.

Elementem gospodarki odpadami olejowymi, który według zebranych informacji i dostępnej wiedzy jest bardzo słaby i niedostatecznie rozwinięty jest zbiórka tych odpadów.

Zbiórka odpadów a w szczególności olejów przepracowanych jest i będzie trudna ze względu na to iż jest to odpad, który powstaje w dużym rozproszeniu.

Zachodzi obawa że znaczna ilość tego odpadu jest przetrzymywanego przez rolników i użytkowników samochodów samodzielnie wymieniających olej. Dotyczy to także innych urządzeń wykorzystywanych w gospodarstwach domowych.

2.5.6. Baterie i akumulatory

Środki transportu, oprócz olejów odpadowych są źródłem akumulatorów wielkogabarytowych. Poza tym powstaje duża ilość akumulatorów małogabarytowych i baterii. Akumulatory samochodowe stanowią odpad niebezpieczny. Średnia trwałość akumulatora waha się w granicach 3 – 5 lat i zależy głównie od intensywności eksploatacji i przebiegu pojazdu. Ocenia się, że w wyniku nieprawidłowej obsługi 20-30% akumulatorów przedwcześnie zatracą swoje właściwości.

Zużyte akumulatory są nabywane od ich użytkowników poprzez sieć skupu (sklepy motoryzacyjne, stacje paliw, stacje obsługi, bazy transportowe, zakłady mechaniczne). Organizowane są również okresowe lub stałe zbiórki w wyznaczonych punktach lub na tzw. „zawołanie”.

Gospodarkę bateriami i akumulatorami powinna wspomóc organizacja odzysku REBA, która powstała w Warszawie. Odbiera ona każdą ilość wysegregowanych baterii i akumulatorów.

2.5.7. Odpady zawierające azbest

Azbest był szeroko stosowany do produkcji płyt i rur azbestowo-cementowych stosowanych jako pokrycia dachowe oraz do wykonywania instalacji wodociągowych lub kanalizacyjnych.

Szkodliwość azbestu dla zdrowia ludzkiego

Azbest jest nazwą handlową grupy minerałów włóknistych, które pod względem chemicznym są uwodnionymi krzemianami magnezu, żelaza, wapnia i sodu. Chorobotwórcze działanie azbestu powstaje w wyniku wdychania włókien, zawieszonych w powietrzu. Dopóki włókna nie są uwalniane do powietrza i nie występuje ich wdychanie, wyroby z udziałem azbestu nie stanowią zagrożenia dla zdrowia. Na występowanie i typ patologii wpływa rodzaj azbestu, wymiary tworzących go włókien i ich stężenie oraz czas trwania narażenia. Biologiczna agresywność pyłu azbestowego jest zależna od stopnia penetracji i liczby włókien, które uległy retencji w płucach, jak również od fizycznych oraz aerodynamicznych cech włókien.

Klasyfikacja wyrobów zawierających azbest :

Wyroby zawierające azbest klasyfikowane są w dwóch klasach, przyjmując jako kryterium zawartość azbestu, stosowane spoiwo oraz gęstość objętościową wyrobu.

Klasa I obejmuje wyroby o gęstości objętościowej mniejszej od 1000 kg/m³ definiowane jako „miękkie”, zawierające powyżej 20% (do 100%) azbestu. Wyroby te łatwo ulegają uszkodzeniom mechanicznym, czemu towarzyszy znaczna emisja włókien azbestu do otoczenia. Najczęściej stosowanymi w tej klasie były wyroby tekstylne z azbestu używane przez pracowników w celach ochronnych, koce gaśnicze, szczeliwa plecione, tektury uszczelkowe m.in. w sprzęcie AGD, płytki podłogowe PCW oraz materiały i wykładziny cierne. Ocena wielkości produkcji wymienionych wyrobów oraz ilości aktualnie użytkowanych jest niemożliwa do przeprowadzenia.

Klasa II obejmuje wyroby o gęstości objętościowej powyżej 1000 kg/m³ definiowane jako „twarde”, zawierające poniżej 20% azbestu. W wyrobach tych włókna azbestowe są mocno związane, a w przypadku mechanicznego uszkodzenia (np. pęknięcia) ma miejsce stosunkowo niewielka emisja azbestu do otoczenia w porównaniu z wyrobami klasy I.

Natomiast niebezpieczeństwo dla zdrowia ludzi i środowiska stwarza mechaniczna obróbka tych wyrobów (cięcie, wiercenie otworów) oraz rozbijanie w wyniku zrzucania z wysokości w trakcie prac remontowych.

Z zaliczanych do tej klasy wyrobów najbardziej w Polsce rozpowszechnione są płyty azbestowo-cementowe faliste oraz płyty azbestowo-cementowe „karo” stosowane jako pokrycia dachowe, szczególnie na terenach wiejskich i małych miasteczek oraz płyty płaskie wykorzystywane jako elewacje w budownictwie wielokondygnacyjnym na osiedlach miejskich. W znacznie mniejszych ilościach produkowane i stosowane były inne wyroby azbestowo - cementowe, z których należy wymienić przede wszystkim rury służące do wykonywania instalacji wodociągowych i kanalizacyjnych oraz w budownictwie jako przewody kominowe i zsypy.

Z przeprowadzonej na terenie Miasta Przeworska inwentaryzacji wynika, że łącznie znajduje się c. 26632 m² wyrobów azbestowych w postaci pokryć dachowych.

Łączna ilość tych odpadów (17 06) wytwarzanych na terenie Miasta Przeworsk szacowana jest na **479.38 Mg** (26.632,0 m² pokrycia dachowego),

Finansowanie usuwania wyrobów azbestowych

Wszystkie wyroby posiadające gęstość objętościową mniejszą niż 1000 kg/m³ oraz zużyte wyroby o gęstości większej niż 1000 kg/m³ (azbestowo-cementowe) powinny być usunięte na koszt właściciela. W rozporządzeniu określono zasady usuwania tych wyrobów, sposób pakowania i oznakowania powstałych odpadów zawierających azbest do przewiezienia na miejsce składowania. Wykonawca prac zobowiązany jest do wykazania braku zanieczyszczenia azbestem miejsc wykonywania robót przez przedstawienie wyników pomiarów stężeń pyłów azbestu w przypadku usuwania ponad 500 m² wyrobów.

Wytyczne dla jednostek samorządu dotyczące przygotowania szczegółowych roboczych planów gospodarki odpadami w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest.

Podstawą do ich opracowania jest dokonanie rozpoznania stopnia zużycia tych wyrobów, które są zabudowane na konkretnych obiektach. Uzyskane dane powinny być gromadzone przez samorząd miasta, a następnie przekazywane do samorządu powiatowego. Tak, więc niezbędnym jest rozpowszechnienie wśród społeczności lokalnej informacji o skutkach dla zdrowia i środowiska powodowanych przez azbest i wyroby zawierające azbest, zorganizowanie fachowej pomocy wszystkim właścicielom obiektów przez samorządy powiatów i gmin przy wypełnianiu arkuszy ocen ujętych w rozporządzeniu, przekazywanie informacji o możliwościach uzyskiwania pomocy kredytowej na modernizację obiektów, itp. Przy wypełnianiu arkuszy ocen należy szczególną uwagę zwrócić na prawidłowy opis obiektów publicznych, jak na przykład: drogi, place, szkoły, przedszkola, żłobki, szpitale, domy kultury i tym podobne obiekty, które będą w przyszłości mogły korzystać finansowo ze wsparcia z zewnątrz i których oczyszczenie z azbestu powinno nastąpić w pierwszej kolejności. W wypadkach wątpliwych koniecznym może być wystąpienie do odpowiednich jednostek o przeprowadzenie monitoringu zagrożonych rejonów (obiektów) i ustalenie stopnia emisji pyłu i włókien azbestu. Pożytecznym będzie też przedstawienie wyników monitoringu na mapie, natomiast koniecznym może okazać się podejmowanie działań administracyjnych w stosunku do właścicieli lub zarządców obiektów szczególnie zagrożonych.

Najtrudniejszym okazać się może zainicjowanie powstania związków gmin dla budowy składowisk odpadów zawierających azbest oraz wykazanie ekonomicznych korzyści takich przedsięwzięć, lub poszukiwanie inwestorów i podejmowanie inicjatyw lokalizacyjnych, współpraca z przedsiębiorstwami zajmującymi się usuwaniem wyrobów zawierających azbest, prowadzenie lokalnej polityki społecznej w zakresie opłat za składowanie odpadów zawierających azbest, szczególnie w stosunku do uboższych właścicieli obiektów.

Gmina miejska Przeworsk jako samorząd nie pokrywa 100% kosztów poniesionych na unieszkodliwiania azbestu i wyrobów zawierających azbest. Niemniej Miasto udziela pomocy mieszkańcom chcącym usuwać pokrycia azbestowe. W ramach posiadanych środków Miasto może pokryć koszty transportu bądź unieszkodliwiania (składowania).

2.5.8. Farby i lakiery

Odpady farb i lakierów powstają zarówno w dużych zakładach, zajmujących się produkcją farb, klejów oraz działalnością poligraficzną, jak również w licznych, rozproszonych zakładach produkcyjnych i usługowych, należących generalnie do wszystkich branż przemysłowych.

Należy zdawać sobie sprawę, że liczba ta ma znacznie zaniżone wartości, z uwagi na pominięcie w sprawozdawczości strumienia odpadów pochodzących od małych i średnich przedsiębiorstw. Zarówno różnorodność branż, w których powstawać mogą odpady kwalifikowane do grupy 08, jak i ich liczba i rozproszenie znacznie utrudniają przeprowadzenia analizy szacunkowej rzeczywistej masy powstających odpadów, jak i metod dalszego z nimi postępowania.

Według dostępnych danych odpady z tej grupy są poddawane różnym metodom unieszkodliwiania w 100% całego strumienia tej grupy.

2.5.9. Polichlorowane bifenyle (PCB)

PCB były szeroko stosowane w wielu gałęziach przemysłu, głównie w przemyśle elektrycznym, jako materiały elektryzacyjne i chłodzące w kondensatorach i transformatorach, jako ciecz sprężarkowe i hydrauliczne.

Źródłem wytwarzania odpadów zawierających PCB są operacje :

- wymiany płynów transformatorowych.
- wycofywania z eksploatacji transformatorów i kondensatorów oraz innych urządzeń zawierających PCB wyprodukowanych w latach 1960-1985.

Całkowite zniszczenie i wyeliminowanie PCB ze środowiska zgodnie z obowiązującymi w kraju przepisami prawnymi ma nastąpić do końca 2010 roku.

W kraju nie ma aktualnie instalacji mogącej bezpiecznie niszczyć kondensatory zawierające PCB. Kondensatory zawierające PCB unieszkodliwiane są jedynie w instalacjach zagranicznych. Odbiór i przekazanie do zniszczenia za granicą kondensatorów z PCB realizowane jest przez dwie firmy posiadające stosowne zezwolenia tj.:

- POFRABAT Sp. z o.o. w Warszawie (firma posiada oddział w Katowicach) przekazuje kondensatory do termicznego unieszkodliwiania firmie francuskiej TREDI kontrolowanej przez rząd francuski.
- INTEREKO Sp. z o.o. w Opolu przekazuje kondensatory z PCB do Belgii, gdzie w instalacjach firmy INDAVER prowadzone jest ich termiczne unieszkodliwianie.

Termiczne unieszkodliwianie płynów zawierających PCB, pochodzących z transformatorów i innych urządzeń elektroenergetycznych oraz ich dekontaminacja realizowana jest w dwóch krajowych instalacjach, zlokalizowanych w :

- Zakładach Azotowych ANWIL S.A. we Włocławku
- Zakładach Chemicznych ROKITA S.A. w Brzegu Dolnym.

Dekontaminacja urządzeń z PCB realizowana jest przez Przedsiębiorstwo Usług Specjalistycznych i Projektowych CHEMEKO Sp. z o.o. we Włocławku.

2.5.10. Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne

Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne generalnie pochodzą z dwóch źródeł: gospodarstw domowych oraz innych użytkowników – przemysł, instytucje, biura, szpitale, handel, inni.

Ustawa o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz.U z 2005 r. nr 180 poz. 1495) nakłada obowiązek odbioru zużytego sprzętu przez sprzedawców detalicznych i hurtowych, podczas zakupu nowego sprzętu tego samego typu. Obowiązek ten obowiązuje sprzedawców od 1 lipca 2006 r.

Na terenie Miasta Przeworska nie prowadzono dotąd badań strumienia odpadów – zużytych urządzeń elektrycznych i elektronicznych, stąd też nie ma żadnych danych statystycznych. Udział poszczególnych grup urządzeń elektrycznych i elektronicznych jest trudny do określenia.

W Polsce szacuje się, że rocznie wycofuje się z użytkowania następujące ilości sprzętu :

- pralki automatyczne ok. 1273 tys. sztuk (ok. 50 tys. Mg),
- lodówki ok. 1592 tys. sztuk (ok. 64 tys. Mg),
- zamrażarki ok. 629 tys. sztuk (ok. 19 tys. Mg),
- odkurzacze ok. 1386 tys. sztuk (ok. 12 tys. Mg),
- telewizory ok. 1430 tys. sztuk (ok. 57 tys. Mg),
- odbiorniki radiofoniczne ok. 996 tys. sztuk (ok. 5 tys. Mg),
- magnetofony ok. 423 tys. sztuk (ok. 3,4 tys. Mg),
- komputery ok. 140 tys. sztuk (ok. 4,2 tys. Mg).

Proekologiczne podejście do zagospodarowania zużytych urządzeń nakazuje przedłużanie okresu użytkowania. W ostatnich latach ilość złomowanych urządzeń elektrycznych i elektronicznych wyraźnie wzrasta. Jest to wynikiem szybkiego postępu technologicznego i tym samym szybkiego starzenia się eksploatowanych urządzeń. Dotyczy to głównie sprzętu komputerowego, ale także sprzętów gospodarstwa domowego, urządzeń radiowych i telewizyjnych, wyposażenia biur itp. Dynamika wzrostu odpadów elektrycznych i elektronicznych jest znacznie wyższa niż innych rodzajów odpadów.

Na podstawie badań w krajach Unii Europejskiej zakłada się, że ilość tych odpadów wzrasta o 3÷5% w skali roku. Charakterystyka jakościowa (skład materiałowy) tych odpadów będzie ulegała zmianie min. na skutek ograniczania stosowania substancji niebezpiecznych.

Bezpieczne unieszkodliwienie tych urządzeń jest szczególnie ważne ze względu na zawarte w nich substancje szkodliwe, jak ołów, rtęć, kadm, chrom, PCV i in.

W okresie sprawozdawczym nie prowadzono akcji zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego. Część zużytego sprzętu rtv została zdeponowana u sprzedawcy podczas zakupu nowego sprzętu tego samego typu.

Osady ściekowe

Miasto obsługuje obecnie oczyszczalnia ścieków Spółki Przeworska Gospodarka Komunalna. Dodatkowo oczyszczalnia przyjmuje ścieki z innych miejscowości oraz dowożone wozami asenizacyjnymi. Komunalna mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków zlokalizowana przy ul. Gorliczyńskiej, w północnej części miasta Przeworska, uruchomiona została w 1990 roku. Obiekty urządzeń oczyszczających ścieki były poddawane modernizacji a ostatnia jej modernizacja miała miejsce w latach 2007 - 2008. Komunalna oczyszczalnia ścieków mechaniczno – biologiczna posiada przepustowość 6000 m³/d. Oczyszczone ścieki komunalne są wprowadzane do rzeki Mlecza w km 5 + 800.

Wskaźniki oczyszczania ścieków komunalnych (2008)

Ścieki oczyszczane odprowadzane ogółem – 724,0 dam³

Ścieki oczyszczane łącznie z wodami infiltracyjnymi i ściekami dowożonym ogółem – 1076,0 dam³

Ścieki oczyszczane ogółem : 659,0 dam³

-ścieki oczyszczane biologicznie 37,0 dam³

-ścieki oczyszczane z podwyższonym usuwaniem biogenów 622,0 dam³

Ludność obsługiwana przez oczyszczalnię wg lokalizacji – 11707 os.

Oczyszczalnia miejska została rozbudowana z myślą o perspektywie rozwoju Miasta oraz włączeniu sąsiednich miejscowości. Przepustowość oczyszczalni wynosi 6000 m³/d, obecnie posiada ona rezerwy. Plany inwestycyjne dotyczące wykonania sieci kanalizacyjnej na terenie Przeworska zakładają jej rozbudowę.

Według wskaźnika zamieszczonego w KPGO jednostkowy ładunek wytworzenia osadów wynosi 18,257 kg s.m./M. Oznacza to, że szacunkowo na oczyszczalni wytworzono w 2008 roku c. 220 Mg osadów. Na podstawie informacji uzyskanych w UM (informacje przekazywane do starostwa o ilości wytwarzanych odpadów) zebrano z oczyszczalni c. 226,9 Mg osadów ściekowych z następujących grup : skratki (190801) ustabilizowane osady ściekowe (190805), zawartość piaskowników (190802). Odpady te odbierane są przez PGK i wywożone na własne składowisko odpadów w celu rekultywacji. Osady ściekowe nie są wykorzystywane rolniczo.

2.6 Gospodarka odpadami komunalnymi (zbieranie, gromadzenie, transport)

Odbiorem odpadów z nieruchomości na terenie miasta Przeworska i ich transportem do miejsca ich składowania przy użyciu własnego transportu sam. ciężkiego zajmuje się przede wszystkim Przeworska Gospodarka Komunalna w/m, Trans -Formers Karpatia Sp. z o.o. Zakład w Przemysłu, Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Leżajsku, Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Jarosławiu, „Stare Miasto-Park” Sp. z o.o. w Leżajsku.

Spółka Miasta Przeworska - Przeworska Gospodarka Komunalna Sp. z o.o. z siedzibą w Przeworsku Pl. Mickiewicza 8 jest spółką prawa handlowego działającą na podstawie ustawy o gospodarce komunalnej i kodeksu handlowego. Założycielem Spółki i jedynym udziałowcem jest Gmina Miejska. Przedmiotem działalności Spółki jest produkcja i dostawa wody dla ludności, wywóz i składowanie nieczystości stałych, zakup odbiór i utylizacja ścieków komunalnych, wywóz i utylizacja nieczystości płynnych, wywóz i składowanie nieczystości stałych, dostawa i produkcja energii cieplnej, utrzymanie infrastruktury miejskiej zieleni oraz czystości dróg, chodników i innych miejsc publicznych na podstawie umowy zawartej pomiędzy Gminą Miejską Przeworsk a Spółką, roboty konserwacyjno-budowlane, działalność transportowa i pomocnicza

Główną metodą unieszkodliwiania zebranych odpadów z terenu miasta jest ich składowanie na wysypisku odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne.

Obecnie niesegregowane odpady komunalne z terenu miasta wywożone są na składowiska w Leżajsku w Młynach gm. Radywno , w Piasecznie gm. Tarnobrzeg (Firma ASA Tarnobrzeg).

Istniejące systemy zbierania odpadów komunalnych

Rada Miasta w oparciu o gminny plan gospodarki odpadami oraz w celu sprecyzowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi uchwaliła regulamin utrzymania czystości i porządku w gminie, w którym wprowadziła, jakie rodzaje odpadów komunalnych obowiązkowo właściciele nieruchomości mają selektywnie zbierać (odpady biodegradowalne, wielkogabarytowe , tworzywa sztuczne, szkło, papier, drobny złom) jak również jakie rodzaje pojemników właściciele nieruchomości obowiązani są stosować gromadząc w nich odpady komunalne.

Nieruchomość zamieszkała przez jedną osobę zobowiązana jest do wyposażenia nieruchomości w urządzenie o łącznej pojemności 60 l, dwu, trzy i czteroosobowa rodzina zobowiązana jest do wyposażenia nieruchomości w urządzenia o łącznej pojemności 110-120 l. Odpady zbierane selektywnie w zabudowie jednorodzinnej składane są do worków do selektywnej zbiórki odpadów dostarczanych przez przedsiębiorstwo wywozowe zgodnie z obowiązującym harmonogramem. W zabudowie wielorodzinnej odpady do selektywnej zbiórki wrzucane są do pojemników typu dzwon".

Minimalna częstotliwość z jaką właściciel nieruchomości obowiązany jest pozbywać się odpadów komunalnych z terenu nieruchomości wynosi dla budynków jednorodzinnych - trzy razy w miesiącu : dla budynków wielorodzinnych - nie rzadziej niż raz w tygodniu. Natomiast z pojemników do selektywnej zbiórki surowców wtórnych w regularnych odstępach czasu uniemożliwiających ich przepełnienie. Z worków do selektywnej zbiórki odpadów – raz w miesiącu zgodnie z harmonogramem wywozu. Wielkogabarytowych - 1 raz w kwartale zgodnie z harmonogramem. Edukacja społeczna polegająca na prowadzeniu kampanii edukacyjne– informacyjnej stanowi zasadniczą część wdrażania planu, zachęca do ograniczania ilości wytwarzanych odpadów, a następnie do ich segregacji u źródła. Prowadzący działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości - zgodnie z wymogiem ustawowym - w terminie do 15 dnia po upływie każdego miesiąca sporządza i przekazuje burmistrzowi miasta wykaz właścicieli nieruchomości, z którymi w poprzednim miesiącu zawarł umowy na odbieranie odpadów komunalnych, oraz wykaz właścicieli nieruchomości, z którymi w poprzednim miesiącu umowy uległy rozwiązaniu lub wygasły, wykaz zawiera imię i nazwisko lub nazwę, adres właściciela nieruchomości oraz adres nieruchomości.

System zbiórki odpadów bytowo – gospodarczych uzależniony jest od rodzaju zabudowy.

Odpady komunalne niesegregowane (zmieszane)

Odpady z miejsc publicznych wywożone są w miarę potrzeb. Prowadzona jest comiesięczna zbiórka odpadów z indywidualnych gospodarstw domowych, sektora gospodarczego i obiektów użyteczności publicznej. Usługi w zakresie wywozu odpadów świadczy własnym transportem →Przeworska Gospodarka Komunalna Sp. z o.o., Trans -Formers Karpatia Sp. z o.o. Zakład w Przemysłu, Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Leżajsku, Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Jarosławiu, „Stare Miasto-Park” Sp. z o.o. w Leżajsku.

Selektywna zbiórka odpadów

Zabudowa rozproszona : Na terenie zabudowy rozproszonej prowadzona jest selekcja u źródła. Prowadzona jest comiesięczna zbiórka odpadów z indywidualnych gospodarstw domowych, sektora gospodarczego i publicznego. Wstępnie posegregowane odpady komunalne zmieszane umieszczane są w workach o kolorze : ↓

a) worek niebieski – makulatura: gazety, książki, zeszyty, katalogi, prospekty, foldery, torby i worki papierowe, tektury i kartony oraz opakowania wykonane z tych materiałów, nie wrzucamy: kalki, zabrudzonego tłustego papieru np. z masła, margaryny.

b) worek zielony – szkło kolorowe: opakowania ze szkła kolorowego (butelki, pojemniki, słoiki ze szkła brązowego, zielonego), stłuczkę szklaną wolną od zanieczyszczeń metalami i tworzywami, nie wrzucamy: luster, szkła zbrojonego, szyb, fajansu, porcelany, zużytych żarówek i lamp neonowych, zakrętek kapsli, korków, zawartości np. zepsutego soku.

c) worek biały – szkło białe: opakowania ze szkła białego (butelki, pojemniki, słoiki), stłuczka szklana wolną od zanieczyszczeń metalami i tworzywami.

d) worek czerwony – puszki metalowe; puszki po konserwach, napojach, sokach itp., drobny złom żelazny (nakrętki, kapsle itp.), drobny złom metali kolorowych

e) worek żółty – plastik: opakowania po płynach i napojach (PETY, pojemniki po olejach silnikowych, czyste pojemniki po produktach mlecznych), pojemniki po materiałach sypkich, artykuły gospodarstwa domowego z tworzyw sztucznych, folia, reklamówki, woreczki foliowe, dętki samochodowe, nie wrzucamy: artykułów wykonanych z połączenia tworzyw sztucznych z innymi materiałami.

f) worek czarny – zmieszane odpady komunalne..

lub w pojemnikach do segregacji ustawionych przy terenach zarządzanych Wspólnoty i Spółdzielnie Mieszkaniowe.

Zabudowa zwarta : Pojemniki na poszczególne frakcje odpadów ustawiane są w miejscach ogólnie dostępnych np. w pobliżu sklepów, szkół, wydzielonych miejsc na osiedlach. Jedno gniazdo składa się z kompletu 4 pojemników typu 'dzwon' na poszczególne frakcje : szkło bezbarwne , szkło kolorowe, tworzywa sztuczne , papier.

Ogółem na terenie miasta ustawionych jest 91 pojemników typu dzwon w tym 39 na szkło, 24 na makulaturę i 28 na tworzywa sztuczne.

Do zbierania odpadów komunalnych nie segregowanych stosowane są pojemniki 1101, 1100 l oraz worki foliowe. Na dzień 31.12.2009 r. na terenie miasta ustawione były następujące pojemniki :

- o pojemności 110 l, 120 l - 1701 sztuk

- o pojemności 1100 l w rejonach budownictwa wielorodzinnego - 121 sztuk

- kontenery KP-7 - 8 sztuk

2.7 Wykaz podmiotów prowadzących działalność w zakresie gospodarki odpadami

Podmioty gospodarcze prowadzące działalność w zakresie odbierania, zbierania , transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów ↓

Lp.	Nazwa i adres przedsiębiorcy	Decyzja administracyjna	Rodzaje odpadów przewidywanych do zbierania
1	"AUTO-SHOP" s.c. 37-200 Przeworsk, ul. Krakowska 17	Starosta Przeworski, znak: GG.7644-22/02 z dnia 28.02.2002r.	160601*
2	Sklep Motoryzacyjny "AUTO-MOTO" 37-200 Przeworsk, ul. Krasickiego 5	Starosta Przeworski, znak: GG.7644-38/02 z dnia 16.05.2002 r.	160601*

3.	Skup Złomo Metali Kolorowych Oddział w Przeworsku 37-200 Przeworsk, ul. Gimnazjalna 29a	Starosta Przeworski znak: GG.7644-66/02 z dnia 06.09.2002 r.	170401, 170402, 170403, 170404
4.	Firma Handlowo – Usługowa "AKAR" 37-200 Przeworsk, ul. Studziańska 1	Starosta Przeworski znak: GG.7644-52/02	160601* 150202*
5	Przedsiębiorstwo Wielobranżowe "IMPRESJA" Robert Jaśkowiec Stacja demontażu pojazdów 37-200 Przeworsk, ul. Łąkowa 5	Marszałek Województwa Podkarpackiego znak: RŚ.III.ARz.7628/M-6/10 z dnia 19.04.2010	160104*, 160106, 160117, 160118, 160601*, 160602*
6	CARYSTEM -RM Przeworsk 37-200 Przeworsk, ul. Studziańska 1	Starosta Przeworski znak: GG.7644-10/03 z dnia 18.02.2003 r.	150202*
7	Zakład Produkcyjno-Handlowo-Usługowy "HIP" 37-200 Przeworsk, ul. Głęboka 28	Starosta Przeworski znak: GB.7644-70/03 z dnia 27.10.2003r.	-
8	TRAX-BRW Sp. z o.o. 37-200 Przeworsk, ul. Armii Krajowej 2	Starosta Przeworski znak: GB.7644-40/04 z dnia 30.06.2004r.	-
9	"Agro-Mal" s.j. Sklep w Przeworsku 37-200 Przeworsk, ul. Studziańska 2	Starosta Przeworski znak: GB.7644-57/04 z dnia 23.11.2004r.	150110*
10	Sklep Ogrodniczy "PLANTATOR" 37-200 Przeworsk, Pl. Mickiewicza 12	Starosta Przeworski znak: GB.7644-81/04 z dnia 10.12.2004r.	150110*
11	Sklep "Rolnik" 37-200 Przeworsk, ul. Kąty	Starosta Przeworski znak GB.7644-2/05 z dnia 25.01.2005r.	150110*

12	Firma Usługowo – Handlowa "Racing" s.c. 37-200 Przeworsk, ul. Studzianańska 1 i ul. Dworcowa	Starosta Przeworski znak: GB.7644-53/05 z dnia 27.09.2005 r. znak: OŚ.7644-33/07 z dnia 23.08.2007 r. znak: OŚ.7644-24/08 z dnia 20.06.2008r.	37-200 Przeworsk, ul. Dworcowa 10 150101, 150106, 150107, 160601*, 200101, 200102; 37-200 Przeworsk, ul. Studzianańska 1 020110, 120101, 120102, 120103, 120121, 120199, 150102, 150104, 160117, 170405, 170407, 191001, 191002, 200139, 200140
13	Firma Handlowo – Usługowa "VENTUS" 37-200 Przeworsk, ul. Studzianańska 1	Starosta Przeworski znak: GB.7644-6/06 z dnia 17.02.2006 r.	150104, 160117, 160118, 170203, 170401, 170402, 170403, 170404, 170405, 170406, 170407, 170411, 200136
14	"Geyer & Hosaja" Sp. z o.o. 39-310 Radomyśl Wielki, Partynia 12, Zakład Gumowy w Przeworsku 37-200 Przeworsk, ul. Gorliczyńska 157	Starosta Przeworski znak: GB.7644-68/03 z dnia 23.10.2003 r. znak: OŚ.7644-29/08 z dnia 14.07.2008r. Znak: OŚ.7644-56/09 z dnia 12.01.2010 r.	070280, 070299, 130205*, 160103, 160122, 160199, 191204, 150102, 150103
15	Przeworska Gospodarka Komunalna Sp. z o.o 37- 200 Przeworsk, Pl. Mickiewicza 8	Wojewoda Podkarpacki znak: ŚR.IV- 6622/I/15/04 , z dnia 28.02.2004r. Starosta Przeworski znak: OŚ.7644-8/10 z dnia 22.06.2010 rok,	załącznik 3.1 do opracowania
16	Recykling Centrum Sp. z o. o 37-500 Jarosław ul Morawska 1	Starosta Przeworski znak: OŚ.7644-40/08 z dnia 15.09.2008	odpady ze szkła 15 01 07

Podmioty posiadające zezwolenie Burmistrza Miasta Przeworska na odbiór odpadów komunalnych stałych z nieruchomości na terenie miasta Przeworska :

- Przeworska Gospodarka Komunalna Sp. z o.o., 37-200 Przeworsk , Plac Mickiewicza S
- Trans -Formers Karpatia Sp. z o.o. Zakład w Przemysłu ul. Wernyhory 23 . 37-700 Przemysł
- Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. 37-300 Leżajsk ul. Żwirki i Wigury 3
- Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Jarosławiu Przemyska 15
- „Stare Miasto-Park" Sp. z o.o. Wierzawice , 37-300 Leżajsk

Podmioty posiadające zezwolenie Burmistrza Przeworska na odbiór oraz transport nieczystości ciekłych na terenie miasta Przeworska :

- Przeworska Gospodarka Komunalna Sp. z o.o. , 37-200 Przeworsk . Plac Mickiewicza 8
- Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. 37-300 Leżajsk ul. Żwirki i Wigury 3
- „Stare Miasto-Park" Sp. z o.o. Wierzawice . 37-300 Leżajsk

Rada Miasta Przeworska Uchwałą NR XLV/323/10 z dnia 4 marca 2010 r. ustaliła wymagania, jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o udzielenie zezwoleń na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości oraz opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych na terenie Miasta Przeworska (Dz. Urz. Woj. Podkarpackiego z 2010 roku, Nr 26, poz. 591).

2.8 Rodzaj, rozmieszczenie oraz moc przerobowa instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w szczególności odpadów komunalnych.

Na terenie miasta Przeworska prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów. Selektywna zbiórka dotyczy szkła, tworzywa sztucznego, makulatury, drobnego złomu. Zebrane surowce wtórne są odbierane przez Spółkę Miejski Zakład Komunalny z Leżajska. Szkło z pojemników typu 'dzwon' w całości wywożone jest do wykorzystania poza teren miasta do Firmy Recykling Centrum Sp. z o.o. w Jarosławiu.

MZK jest profesjonalną firmą świadczącą usługi w branży komunalnej, mieszkaniowej i usługowej. Jako jedna z pierwszych wprowadziła system selektywnej zbiórki odpadów. Od kilku lat z powodzeniem realizuje wymogi Unii Europejskiej dotyczące poziomu odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych oraz redukcji ilości odpadów komunalnych składowanych na wysypiskach. Firma jest również jedną z niewielu w Polsce odnoszącą sukces także w dziedzinie zagospodarowania osadów ściekowych.

Wstępnie wysegregowane surowce wtórne są odbierane i transportowane specjalistycznym sprzętem na bazę MZK w Leżajsku gdzie są poddawane dokładniejszej segregacji na linii sortowniczej i magazynowane w specjalnych boksach przeznaczonych do tego celu po czym trafiają do firm zewnętrznych zajmujących się ich recyklingiem. W chwili obecnej obsługuje ponad 10 tys. kontrahentów i z roku na rok ich liczba ciągle wzrasta. Współpracuje z Organizacjami Odzysku dbającymi o środowisko tj. REBA, REKOPOL, ELEKTROEKO.

Na terenie Miasta Przeworska funkcjonuje zakład zajmujący się odzyskiem odpadów. Jest to Przedsiębiorstwo Wielobranżowe IMPRESJA Robert Jaśkowiec prowadzące demontaż pojazdów wycofanych z eksploatacji i odzysk części samochodowych.

Instalacja do demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji przy ul. Łąkowej 5 w Przeworsku o zdolności przerobowej nie przekraczającej 10 Mg na dobę (decyzja Marszałka Województwa Podkarpackiego z dnia 19.04.2010r. Znak: RŚ.III.ARz.7628/M-6/10) prowadzona jest przez Pana Roberta Jaśkowiec pod nazwą "IMPRESJA". Głównym rodzajem działalności firmy jest demontaż wyrobów zużytych. Odpadami poddawanych demontażowi (odzyskowi) są 16 01 06 zużyte lub nie nadające się do użytkowania pojazdy nie zawierające cieczy i innych niebezpiecznych elementów oraz 16 01 04* zużyte lub nie nadające się do użytkowania pojazdy. Stosowana metoda odzysku R 15 Marszałek Województwa ww/ decyzją dopuścił do odzysku ilość odpadów 2200 Mg/ rok a w zakresie ilości i rodzajów wytworzonych w wyniku demontażu odpadów o kodzie 16 01 06 – 1670 Mg/rok.

Na terenie Miasta Przeworska zlokalizowane jest składowisko odpadów, którego eksploatacja została zakończona z dniem 13.10.2006 roku zgodnie z decyzjami Wojewody Podkarpackiego z 31.12.2003 znak : ŚR.IV-6623/1/5/4/03 oraz z 28.02.2005, znak: ŚRIV-6622/1/15/04.

Rekultywacja składowiska odpadów jest w końcowej fazie - dowożenie brakującej ziemi celem uzyskania odpowiedniej grubości przykrycia oraz uzyskania rzędnych projektowanych czaszy składowiska. Pozostało do wykonania jeszcze uzupełnienie nasadzeń przewidzianych w projekcie rekultywacji na obrzeżach składowiska. Monitoring zgodnie z Decyzją Wojewody Podkarpackiego z 2005 roku prowadzony jest jak dla zamkniętego składowiska. Prowadzone są następujące badania :
- skład odcieków,- jakość wody podziemnej z 3 piezometrów ,- skład i ilości gazu składowiskowego,- badanie wód opadowych drogi dojazdowej ,- wysokość opadu atmosferycznego.

2.9. Identyfikacja problemów

Identyfikacja problemów w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi w Gminie Miejskiej Przeworsk:

- √ selektywna zbiórka surowców wtórnych na terenie miasta nie pozwala w chwili obecnej ograniczyć w zadowalającym stopniu ich unieszkodliwiania poprzez składowanie
- √ brak wdrożonej selektywnej zbiórki odpadów ulegających biodegradacji

- √ brak zorganizowanej na większą skalę zbiórki odpadów niebezpiecznych wydzielonych ze strumienia odpadów komunalnych
- √ deponowanie odpadów na tzw. „dzikich wysypiskach”
- √ spalanie odpadów w paleniskach domowych

3. Prognozowane zmiany w zakresie gospodarki odpadami, w tym również wynikające ze zmian demograficznych i gospodarczych.

3.1. Zmiany demograficzne

Prognoza demograficzna dla Powiatu przeworskiego, w tym Miasta Przeworska opracowana została w oparciu o przyjęte w PGO dla Województwa podkarpackiego założenia : ujemny spadkowy trend urodzeń, spadek umieralności i przedłużenie przeciętnego okresu trwania życia, niskie ale ujemne saldo migracji wewnętrznych, ujemne saldo migracji zagranicznych.

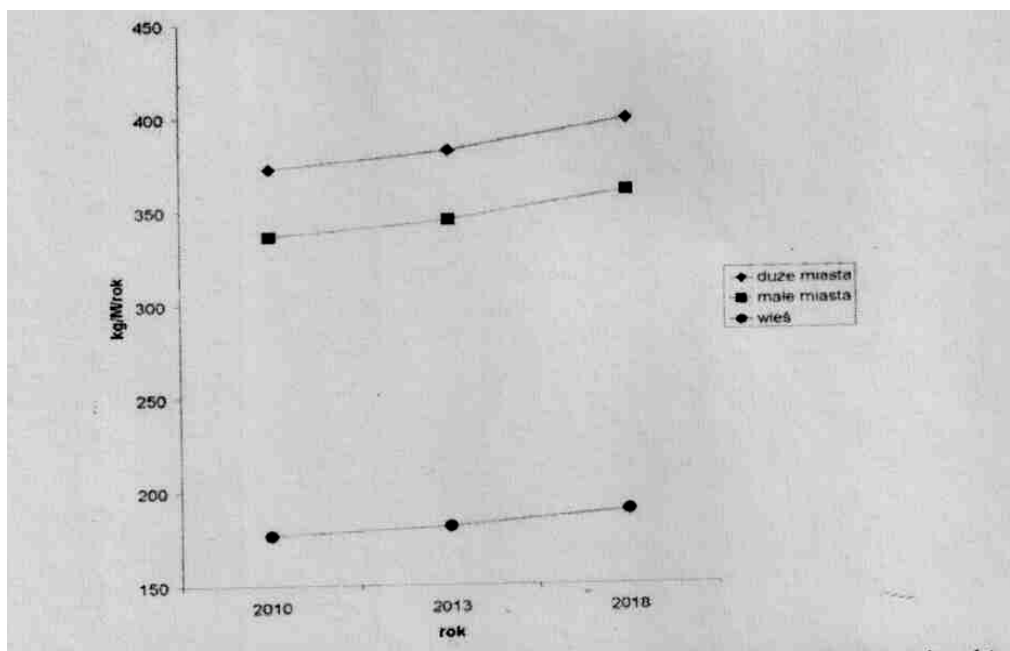
Charakterystyczną cechą rozwoju demograficznego w mieście w latach 2010 – 2019 będzie wolne tempo wzrostu ludności a w późniejszym okresie nawet spadek, ujemny przyrost naturalny.

W oparciu o wskaźniki wzrostu zaczerpnięte z pgo oraz danych gusowskich przyjęto, że liczba ludności wiejskiej w ciągu prognozowanego okresu wzrośnie o ca 2,3% w stosunku do roku 2007, a ujemne saldo migracji utrzyma się jeżeli nadal będzie niekorzystna sytuacja gospodarcza województwa.

Prognozowana liczba ludności Miasta Przeworska w latach 2010-2019

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2113	2014	2015	2016	2017	2018	2019
P. przeworski	78611	78614	78618	78601	78589	78629	78619	78718	78731	78811	78905	78965
Miasto Przeworsk	16215	16224	16233	16242	16251	16252	16241	16247	16236	16233	16264	16243

Ilość odpadów w sektorze komunalnym kształtowana jest głównie przez zmiany ilości mieszkańców oraz zmiany jednostkowych współczynników emisji odpadów, wynikające z rozwoju gospodarczo – społecznego.

Prognoza wzrostu jednostkowego wskaźnika wytwarzania odpadów

Prognozowane zmiany wielkości strumienia odpadów założono w oparciu o : liczbę ludności i jednostkowy wskaźnik emisji odpadów. Wskaźnik emisji odpadów przyjęto z Krajowego Planu Gospodarki Odpadami (M.P.06.90.946).

Przyjęto w nim na najbliższe lata wariant 'optymistyczny' rozwoju sytuacji kształtującej w perspektywie skład odpadów. Prognozując zmiany ilościowe i jakościowe odpadów komunalnych, za krajowym planem gospodarki odpadami 2010 (2006) przyjęto następujące założenia :

1. Nie będą następowały istotne zmiany składu morfologicznego odpadów;
2. Wzrost jednostkowego wskaźnika wytwarzania odpadów wynosił będzie 1% rocznie;

3.2. Skład morfologiczny odpadów i jego zmiany

Cechą głównej grupy odpadów komunalnych, tj. odpadów z gospodarstw domowych i obiektów infrastruktury, jest brak jednorodności składu i duże wahania ilościowe i jakościowe. Dokładne rozpoznanie składu odpadów wymaga prowadzenia badań ich morfologii w dłuższym okresie czasu (kilka lat). Na terenie gminy nie prowadzono dotąd tego typu badań i stąd brak danych na temat składu jakościowego odpadów. Z tego względu skład morfologiczny odpadów określono na podstawie standardów przyjętych w KPGO.

Skład odpadów zależy od wielu czynników, m.in. od:

- Wielkości jednostki osadniczej
- Charakteru terenu; rolniczy, przemysłowy, turystyczny, itp.
- Struktury społecznej i infrastruktury komunalnej (rodzaj zabudowy, stopień jej zwartości, stopień ucieplwienia ze źródeł centralnych, rozwoju usług, itp.)
- Poziom zamożności społeczeństwa
- Skład morfologiczny odpadów ulega ciągłym zmianom. Obserwowane w ostatnich latach tendencje zmian ilościowych i jakościowych odpadów komunalnych wskazują m. in. na:
- Znaczny wzrost ilościowy (objętościowy) opakowań;
- Zmniejszenie ilości pozostałości po spalaniu węgla i koks (wzrost alternatywnych form ogrzewania mieszkań);
- Utrzymanie na stałym, wysokim poziomie zawartości organicznych odpadów spożywczych (kuchennych).

3.3. Wskaźniki nagromadzenia odpadów i ich zmiany

Wskaźniki nagromadzenia jednostkowego odpadów komunalnych są podstawowymi danymi wyjściowymi do obliczeń i wszelkich rozważań nad problemami unieszkodliwiania, przeróbki, planowania gospodarki odpadami czy sporządzania prognoz zmian w czasie. Wskaźniki te są zróżnicowane, podobnie jak inne właściwości technologiczne odpadów.

Tabela 3.1. Ilość i skład morfologiczny odpadów komunalnych wytwarzanych przez 1 mieszkańca.

Lp.	Strumień odpadów komunalnych	2011		2015	
		%	kg/M/r *	%	kg/M/r
1	Kuchenne ulegające biodegradacji	18,25	62,96	16,22	63,25
2	Odpady zielone	2,14	7,38	1,98	7,72
3	Papier i tektura (nieopakowaniowe)	5,83	20,01	5,18	20,20
4	Opakowania z papieru i tektury	14,06	48,30	16,28	63,49
5	Opakowania wielomateriałowe	1,58	5,45	1,83	7,13
6	Tworzywa sztuczne nieopakowaniowe	9,12	31,45	7,49	29,21
7	Opakowania z tworzyw sztucznych	5,26	18,15	6,09	23,75
8	Tekstylia	2,46	8,48	2,28	8,88
9	Szkło nieopakowaniowe	0,47	1,62	0,44	1,71
10	Opakowania ze szkła	7,88	27,18	8,46	32,98
11	Metale	2,36	8,14	2,10	8,19
12	Opakowania z blachy stalowej	1,16	4,00	1,20	4,68
13	Opakowania z aluminium	0,33	1,13	0,34	1,32
14	Odpady mineralne	2,91	10,01	2,80	10,92
15	Drobna frakcja popiołowa	6,35	21,88	5,00	19,50
16	Wielkogabarytowe	5,26	18,14	4,68	18,25
17	Budowlane	14,08	48,57	17,17	66,96
18	Niebezpieczne w strumieniu komunalnym	0,49	1,69	0,45	1,75
	Razem	100	344,52	100	389,89

*- kilogram/ mieszkaniac/ rok

Tabela 3.2. Ilość i skład morfologiczny odpadów komunalnych wytwarzanych w roku 2011 i 2015.

Lp.	Strumień odpadów Komunalnych	2011 ⁷		2015	
		Mg/r **	kg/M/r	Mg/r	kg/M/r
1	Kuchenne ulegające biodegradacji	1021,6	62,96	1027,6	63,25
2	Odpady zielone	119,8	7,38	125,1	7,72
3	Papier i tektura (nieopakowaniowe)	324,8	20,01	324,9	20,20
4	Opakowania z papieru i tektury	478,4	48,30	1031,5	63,49
5	Opakowania wielomateriałowe	88,5	5,45	115,8	7,13
6	Tworzywa sztuczne nieopakowaniowe	509,9	31,45	474,4	29,21
7	Opakowania z tworzyw sztucznych	56,8	3,51	385,8	23,75
8	Tekstylia	43,2	2,66	144,2	8,88
9	Szkoło nieopakowaniowe	9,7	0,60	27,6	1,71
10	Opakowania ze szkła	180,2	11,13	535,8	32,98
11	Metale	131,5	8,14	133,1	8,19
12	Opakowania z blachy stalowej	64,9	4,00	76,0	4,68
13	Opakowania z aluminium	18,3	1,13	21,1	1,32
14	Odpady mineralne	111,5	6,87	177,1	10,92
15	Drobna frakcja popiołowa	250,1	15,42	316,8	19,50
16	Wielkogabarytowe	148,7	9,16	296,5	18,25
17	Budowlane	640,7	39,45	1087,8	66,96
18	Niebezpieczne w strumieniu komunalnym	16,1	0,99	28,4	1,75
	Razem	5595	344,5	6334	389,9

** - tona/ rok

Jak wynika z powyższego zestawienia w 2011 roku statystyczny mieszkaniec miasta będzie wytwarzał około 344 kg odpadów komunalnych na rok natomiast w 2015 roku wytworzy około 389 kg.

Ilość wytworzonych odpadów biodegradowalnych w roku 2011 – **1966,2 Mg**, w 2015 – **2581,2 Mg**
Ilość wytworzonych odpadów opakowaniowych w roku 2011 – **887,1 Mg**, w 2015 – **2166,0 Mg**

3.4. Działania zmierzające do ograniczenia ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko

Problematyka ta wiąże się z polityką przedsiębiorstw w zakresie marketingu i co za tym idzie czynienia towarów coraz bardziej atrakcyjnymi. Wpływ na to mają organy państwa ustalając wysokość opłat produktowych. Natomiast organy samorządowe mogą, poprzez edukację i politykę podatkową prowadzoną wobec przedsiębiorców, stymulować tworzenie proekologicznych wzorców postępowania mieszkańców i przedsiębiorców w zakresie stosowania biodegradowalnych lub wielokrotnego użytku opakowań. Kolejnym mechanizmem może w tej materii być współpraca z organizacjami promującymi wdrażanie metod „czystej produkcji” certyfikatów zarządzania środowiskowego (tutaj też gmina może oddziaływać poprzez politykę podatkową). Innym skutecznym środkiem zapobiegającym przede wszystkim negatywnemu oddziaływaniu odpadów na środowisko jest różnicowanie opłat w zależności od stopnia ich segregacji „u źródła”, co w niniejszej dokumentacji jest szeroko opisane (Działania wspomagające prawidłowe postępowanie z odpadami w zakresie zbiórki, transportu oraz odzysku i unieszkodliwiania, w szczególności odpadów komunalnych.)

4. Założone cele i projektowany system gospodarki odpadami, w tym odpadami komunalnymi i opakowaniowymi, uwzględniający ich zbieranie, transport, odzysk i unieszkodliwianie, ze wskazaniem miejsca unieszkodliwiania odpadów

⁷ Prognozowana liczba ludności Miasta Przeworska w 2011 roku – 16.242 mieszkańców, prognoza na 2015 – 16.247.

4.1. Cele przyjęte z KPGO 2010 i PGO dla Województwa Podkarpackiego (ZZO Leżajsk-Łańcut-Przeworsk-Nisko)

Ustawa o odpadach, wprowadziła obowiązek przygotowywania planów gospodarki odpadami, które podlegają aktualizacji nie rzadziej niż co 4 lata.

Pierwszy krajowy plan gospodarki odpadami (KPGO) przyjęty został uchwałą Nr 219 Rady Ministrów z 29 października 2002 (M.P.z 2003 Nr 11, poz.159). W 2006 r. dokonano jego aktualizacji.

Sprawozdanie z realizacji krajowego planu gospodarki odpadami za okres od 29 października 2002 r. do 29 października 2004 r.. wykazało niewielki postęp w zakresie poprawy gospodarki odpadami, w szczególności odpadami komunalnymi i komunalnymi osadami ściekowymi. Zawarto w nim szereg rekomendacji, z których część została zrealizowana, a część jest w trakcie realizacji.

Od 1 stycznia 2008 r. zadania w zakresie gospodarki odpadami będące dotychczas w kompetencjach wojewody zostaną przeniesione do kompetencji marszałka województwa. Dzięki temu nastąpi skupienie w jednym urzędzie na szczeblu województwa zadań w zakresie m.in. planowania gospodarki odpadami i wydawania decyzji, co powinno korzystnie wpłynąć na wdrażanie polityki województwa w zakresie gospodarki odpadami.

Ze względu na zgłaszane ze strony samorządów wnioski, aby w krajowym planie gospodarki odpadami określić docelowy system gospodarki odpadami oraz w bardziej konkretny sposób zadania, przyjęto nieco odmienną formułę Krajowego planu gospodarki odpadami 2010 w porównaniu do pierwszego krajowego planu gospodarki odpadami.

Plan obejmie pełny zakres zadań koniecznych do zapewnienia zintegrowanej gospodarki odpadami w kraju w sposób zapewniający ochronę środowiska, uwzględniając obecne i przyszłe możliwości i uwarunkowania ekonomiczne oraz poziom technologiczny istniejącej infrastruktury.

Plan gospodarki odpadami obejmuje odpady powstające w kraju, a w szczególności odpady komunalne, odpady niebezpieczne, odpady przemysłowe i inne rodzaje odpadów. Plan uwzględni tendencje we współczesnej gospodarce światowej, jak również krajowe uwarunkowania rozwoju gospodarczego.

Nie przewiduje się generalnych zmian systemu gospodarowania poszczególnymi rodzajami odpadów. Mogą wystąpić tylko korekty funkcjonujących systemów. Zgodnie z polityką ekologiczną państwa głównymi kierunkami działań w zakresie gospodarki odpadami wg KPGO 2010 są :

- wspieranie działań podejmowanych przez instytucje publiczne i podmioty prywatne, które przyczynią się do ograniczenia ilości wytwarzanych odpadów, zwiększenia ilości odpadów poddawanych odzyskowi, w tym recyklingowi, zmniejszenia ilości odpadów kierowanych na składowiska,
- sukcesywne zwiększanie stawek opłat za składowanie odpadów, w szczególności zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów ulegających biodegradacji oraz odpadów, które można poddać procesom odzysku, w tym recyklingu, a także wyeliminowanie praktyk rekultywacji składowisk tego typu odpadami,
- kontynuacja badań nad nowymi technologiami, przyczyniającymi się do zapobiegania i minimalizacji powstawania odpadów oraz zmniejszenie ich negatywnego oddziaływania na środowisko,
- wspieranie wprowadzania niskoodpadowych technologii produkcji oraz zapewniających wykorzystanie możliwie wszystkich składników stosowanych surowców,
- promowanie wdrażania systemu zarządzania środowiskowego,
- intensyfikacja edukacji ekologicznej promującej minimalizację powstawania odpadów i właściwego postępowania z nimi oraz prowadzenie skutecznej kampanii informacyjno-edukacyjnej w tym zakresie,
- wypracowanie i monitorowanie rzeczywistych wskaźników wytwarzania i morfologii odpadów celem zdiagnozowania potrzeb w zakresie gospodarowania odpadami,
- wspieranie wdrażania efektywnych ekonomicznie i ekologicznie technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym technologii pozwalających na odzyskiwanie energii zawartej w odpadach w procesach termicznego i biochemicznego ich przekształcania,
- weryfikacja lokalizacji dotychczas istniejących składowisk odpadów oraz eliminowanie uciążliwości dla środowiska związanych z ich składowaniem, w tym zamykanie i rekultywacja składowisk niespełniających wymogów prawa,
- wzmocnienie kontroli podmiotów prowadzących działalność w zakresie zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów,

- wprowadzenie instrumentów finansowych umożliwiających realizację zadań w zakresie gospodarki odpadami przez jednostki samorządu terytorialnego i dyscyplinujących samorządy w zakresie wykonywania przez nie obowiązków.

Celem dalekosiężnym tworzenia krajowego planu gospodarki odpadami jest dojście do systemu gospodarki odpadami zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju, w którym w pełni realizowane są zasady gospodarki odpadami, a w szczególności zasada postępowania z odpadami zgodnie z hierarchią gospodarki odpadami, czyli po pierwsze zapobiegania i minimalizacji ilości wytwarzanych odpadów oraz ograniczania ich właściwości niebezpiecznych, a po drugie wykorzystywania właściwości materiałowych i energetycznych odpadów, a w przypadku gdy odpadów nie można poddać procesom odzysku ich unieszkodliwienie, przy czym składowanie generalnie jest traktowane jako najmniej pożądany sposób postępowania z odpadami. Realizacja tego celu umożliwi osiągnięcie innych celów takich, jak: ograniczenie zmian klimatu powodowanych przez gospodarkę odpadami poprzez minimalizację emisji gazów cieplarnianych z technologii zagospodarowania odpadów czy też zwiększenie udziału w bilansie energetycznym kraju energii ze źródeł odnawialnych poprzez zastępowanie spalania paliw kopalnych spalaniem odpadów pochodzenia roślinnego i zwierzęcego. W związku z powyższym, zgodnie z polityką ekologiczną państwa, przyjęto następujące cele główne :

- utrzymanie tendencji oddzielenia wzrostu ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju PKB,
- zwiększenie udziału odzysku, w tym w szczególności odzysku energii z odpadów, zgodnego z wymaganiami ochrony środowiska,
- zmniejszenie ilości wszystkich odpadów kierowanych na składowiska odpadów,
- zamknięcie do końca 2009 r. wszystkich krajowych składowisk niespełniających standardów Unii Europejskiej,
- wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów,
- stworzenie kompleksowej bazy danych o wprowadzanych na rynek produktach i gospodarce odpadami w Polsce,

przy czym wprowadzanie zmian prawa będzie ograniczone do niezbędnego minimum, wynikającego z konieczności transpozycji prawa unijnego oraz potrzeby wprowadzenia zmian wskazanych w niniejszym Krajowym planie. Szczególny nacisk zostanie położony na egzekwowanie przepisów prawa w odniesieniu do gospodarki odpadami, również w kontekście transgranicznego przemieszczania odpadów.

Dla poszczególnych grup odpadów (tj. odpadów komunalnych, odpadów niebezpiecznych i pozostałych odpadów) sformułowano poniżej przedstawione dodatkowe cele szczegółowe.

Odpady komunalne

Przyjęto następujące cele:

- objęcie umowami na odbieranie odpadów komunalnych 100% mieszkańców, najpóźniej do końca 2010 r.,
- zapewnienie objęcia wszystkich mieszkańców systemem selektywnego zbierania odpadów, dla którego minimalne wymagania określono w Krajowym planie, najpóźniej do końca 2010r.,
- zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby nie było składowanych:
 - w 2010 r. więcej niż 75%,
 - w 2013 r. więcej niż 50%,
 - w 2020 r. więcej niż 35%

masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.

Odpady niebezpieczne

Odpady zawierające PCB

W okresie do końca 2010 r. celem jest całkowite zniszczenie i wyeliminowanie PCB ze środowiska poprzez kontrolowane unieszkodliwianie PCB oraz dekontaminację lub unieszkodliwianie urządzeń zawierających PCB. W okresie od 2011 do 2018 r. należy dokonać likwidacji odpadów zawierających PCB o stężeniu poniżej 50 ppm.

Oleje odpadowe

W latach 2007-2018 utrzymanie poziomu odzysku na poziomie co najmniej 50%, a recyklingu rozumianego jako regeneracja na poziomie co najmniej 35%.

Zużyte baterie i akumulatory

Zgodnie z polityką ekologiczną państwa celem nadrzędnym jest rozbudowa systemu odzysku i unieszkodliwiania zużytych baterii i akumulatorów ukierunkowanego na całkowite wyeliminowanie ich składowania.

W okresie od 2011 do 2018 r. stawia się następujące cele:

- osiąganie poziomów zbierania i recyklingu (zdefiniowanych oraz określonych w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie zużytych baterii i akumulatorów)
 - minimalnego poziomu zbierania zużytych baterii i akumulatorów (w tym akumulatorów Ni-Cd) w wysokości 25% do 2012 r.
 - minimalnego poziomu zbierania zużytych baterii i akumulatorów w wysokości 45% do 2016 r.
 - minimalnego poziomu recyklingu w wysokości 65% średniej wagi baterii i akumulatorów ołowiowo-kwasowych, w tym recykling zawartości ołowiu w najwyższym, technicznie możliwym do osiągnięcia stopniu przy jednoczesnym unikaniu nadmiernych kosztów (do 2011 r.)
 - minimalnego poziomu recyklingu w wysokości 75% średniej wagi baterii i akumulatorów niklowo-kadmowych, w tym recykling zawartości kadmu w najwyższym, technicznie możliwym do osiągnięcia stopniu przy jednoczesnym unikaniu nadmiernych kosztów (do 2011 r.)
 - minimalnego poziomu recyklingu 50% średniej wagi innych odpadów w postaci baterii i akumulatorów (do 2011 r.)
- ustanowienie od 2008 r. zakazu wprowadzania do obrotu :
 - wszelkich baterii lub akumulatorów, które zawierają powyżej 0,0005% wagowo rtęci, bez względu na to, czy są wmontowane do urządzeń, z wyłączeniem ogniw guzikowych z zawartością rtęci nie wyższą niż 2% wagowo,
 - baterii i akumulatorów przenośnych, które zawierają powyżej 0,002% wagowo kadmu, w tym tych, które są wmontowane do urządzeń, z wyłączeniem baterii i akumulatorów przenośnych przeznaczonych do użytku w :
 - systemach awaryjnych i alarmowych, w tym w oświetleniu awaryjnym,
 - sprzęcie medycznym,
 - elektronarzędziach bezprzewodowych.
 -
- ustanowienie od 2012 r. zakazu stosowania akumulatorów niklowo-kadmowych (Ni-Cd).

Odpady medyczne i weterynaryjne

W okresie do końca 2018 r. celem będzie podniesienie efektywności selektywnego zbierania odpadów medycznych i weterynaryjnych (w tym segregacji odpadów u źródła powstawania), co spowoduje zmniejszenie ilości odpadów innych niż niebezpieczne w strumieniu odpadów niebezpiecznych.

Pojazdy wycofane z eksploatacji

Zgodnie z polityką ekologiczną państwa celem nadrzędnym jest zapewnienie pełnej skuteczności działania systemu zbierania i demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji oraz odzysku, w tym recyklingu, odpadów powstających z pojazdów wycofanych z eksploatacji. W związku z powyższym wyznacza się następujące cele cząstkowe w okresie do końca 2018 r.:

- dla pojazdów wyprodukowanych przed 1 stycznia 1980 r. osiągnięcie po 1 stycznia 2006 r. poziomów odzysku i recyklingu odpowiednio nie niższych niż 75 % i 70 % masy pojazdów przyjętych do stacji demontażu w skali roku,
- dla pozostałych pojazdów osiągnięcie po 1 stycznia 2006 r. poziomów odzysku i recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji w wysokości odpowiednio co najmniej 85 % i 80 % masy pojazdów przyjętych w skali roku,
- uzyskanie w okresie od 1 stycznia 2015 r. poziomów odzysku i recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji w wysokości odpowiednio co najmniej 95 % i 85 % masy pojazdów przyjętych w skali roku.

Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny

Zgodnie z polityką ekologiczną państwa celem nadrzędnym jest rozbudowa systemu odzysku i unieszkodliwiania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego ukierunkowanego na całkowite wyeliminowanie jego składowania.

W związku z powyższym wyznacza się następujące cele cząstkowe w okresie od 2007 r. do 2018 r.:

- osiągnięcie od 1 stycznia 2008 r. poziomów odzysku i recyklingu zużytego sprzętu w wysokości:
 - dla zużytego sprzętu powstałego ze sprzętu w postaci wielkogabarytowych urządzeń gospodarstwa domowego i automatów do wydawania:
 - poziomu odzysku w wysokości 80 % masy zużytego sprzętu,
 - poziomu recyklingu części składowych, materiałów i substancji pochodzących ze zużytego sprzętu w wysokości 75 % masy zużytego sprzętu;
 - dla zużytego sprzętu powstałego ze sprzętu w postaci sprzętu teleinformatycznego, telekomunikacyjnego i audiowizualnego:
 - poziomu odzysku w wysokości 75 % masy zużytego sprzętu,
 - poziomu recyklingu części składowych, materiałów i substancji pochodzących ze zużytego sprzętu w wysokości 65 % masy zużytego sprzętu;
 - dla zużytego sprzętu powstałego ze sprzętu w postaci małogabarytowych urządzeń gospodarstwa domowego; sprzętu oświetleniowego; narzędzi elektrycznych i elektronicznych z wyjątkiem wielkogabarytowych, stacjonarnych narzędzi przemysłowych; zabawek, sprzętu rekreacyjnego i sportowego oraz przyrządów do nadzoru i kontroli:
 - poziomu odzysku w wysokości 70 % masy zużytego sprzętu,
 - poziomu recyklingu części składowych, materiałów i substancji pochodzących ze zużytego sprzętu w wysokości 50 % masy zużytego sprzętu;
 - dla zużytych gazowych lamp wyładowczych - poziomu recyklingu części składowych, materiałów i substancji pochodzących ze zużytych lamp w wysokości 80 % masy tych zużytych lamp.
- osiągnięcie od 1 stycznia 2008 r. poziomu selektywnego zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego pochodzącego z gospodarstw domowych w wysokości 4 kg/mieszkańca/rok.

Pozostałe odpady

Zużyte opony

W okresie do końca 2018 r. celem nadrzędnym jest rozbudowa systemu zagospodarowania zużytych opon, w tym osiągnięcie poziomów odzysku i recyklingu zużytych opon:

2010 r. – odzysk - 85%; recykling – 15%

2018 r. – odzysk - 100%; recykling – 20%

Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej

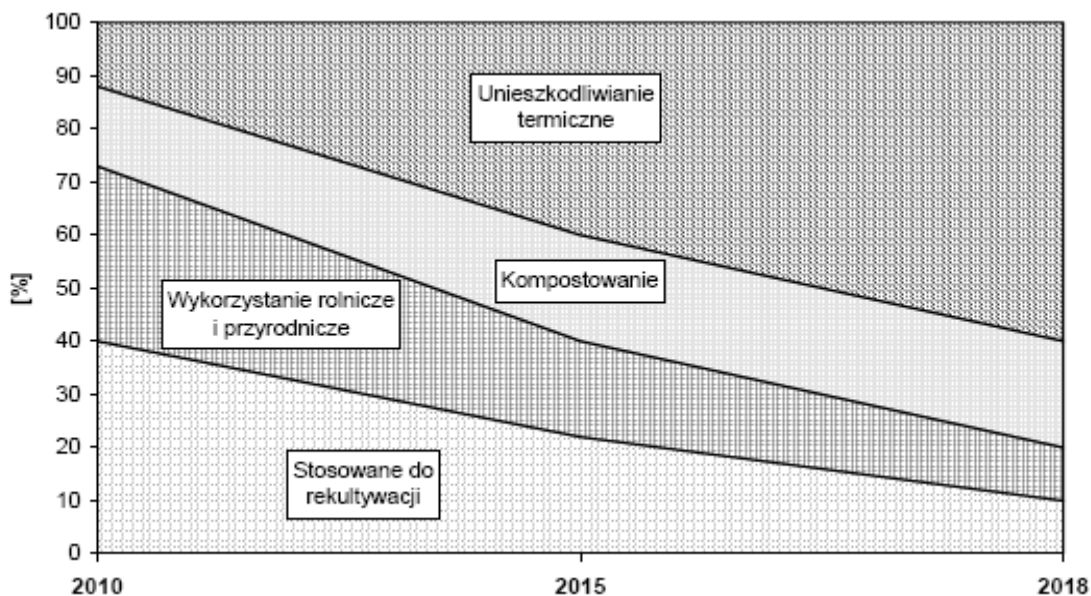
W okresie do końca 2018 r. celem nadrzędnym jest rozbudowa systemu selektywnego zbierania odpadów z remontów, budowy i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej do odzysku, aby osiągnąć następujące poziomy odzysku: 50% w 2010 r. oraz 80% w 2018 r.

Komunalne osady ściekowe

W perspektywie do 2018 r. podstawowe cele w gospodarce komunalnymi osadami ściekowymi są następujące:

- całkowite ograniczenie składowania osadów ściekowych,
- zwiększenie ilości komunalnych osadów ściekowych przetwarzanych przed wprowadzeniem do środowiska oraz osadów przekształcanych metodami termicznymi,
- maksymalizacja stopnia wykorzystania substancji biogennej zawartej w osadach przy jednoczesnym spełnieniu wszystkich wymogów dotyczących bezpieczeństwa sanitarnego i chemicznego,

zgodnie z celami przedstawionymi na rysunku poniżej

Zmiany w strukturze odzysku i unieszkodliwiania osadów z komunaln. oczyszczalni ścieków w perspektywie do 2018

Odpady opakowaniowe

W gospodarce odpadami opakowaniowymi w okresie do końca 2018 r. przyjęto jako cel nadrzędny rozbudowę systemu, aby osiągnąć cele określone w tabeli 4.1 poniżej :

Tabela 4.1. Roczne poziomy odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych do roku 2018.

L.p.	Rodzaj produktu z którego powstał odpad	2010		2018	
		poziom %		poziom %	
		Odzysk	Recykling	odzysk	Recykling
1	Opakowania (ogółem)	60	55-80	60	55-80
2	Opakowania z tworzyw sztucznych	-	22,5	-	22,5
3	Opakowania z aluminium	-	50	-	50
4	Opakowania ze stali	-	50	-	50
5	Opakowania z papieru i tektury	-	60	-	60
6	Opakowania ze szkła	-	60	-	60
7	Opakowania z materiałów naturalnych (drewna i tekstyliów)	-	-	-	-
8	Opakowania z drewna	-	15	-	15

Odpady z wybranych gałęzi gospodarki, których zagospodarowanie stwarza problemy.

W okresie do końca 2010 r. przyjmuje się następujące cele : zwiększenie udziału odpadów poddawanych procesom odzysku do 82% w 2010 r. oraz zwiększenie udziału odpadów unieszkodliwianych poza składowaniem do 5% w 2010 r., natomiast w okresie od 2011 r. do 2018 następujące cele: zwiększenie udziału odpadów poddawanych procesom odzysku do 85% w 2018 oraz zwiększenie udziału odpadów unieszkodliwianych poza składowaniem do 7% w 2018 r.

4.2. Zakładane cele i proponowany system gospodarki odpadami dla Miasta Przeworska

Cele krótkoterminowe – 2010 – 2013

- o objęcie 100% mieszkańców Miasta Przeworska zorganizowaną zbiórką odpadów komunalnych
- o podniesienie skuteczności selektywnej zbiórki odpadów w tym szczególnie odpadów opakowaniowych i komunalnych ulegających biodegradacji

- o rozwój selektywnej zbiórki odpadów budowlanych, wielkogabarytowych i odpadów niebezpiecznych wytwarzanych w grupie odpadów komunalnych, a także odpadów elektrycznych i elektronicznych
- o podnoszenie świadomości ekologicznej i społecznej wśród mieszkańców miasta.

Cele długoterminowe – 2014 – 2017

- o doskonalenie organizacji systemu gospodarki odpadami komunalnymi
- o dalszy rozwój selektywnej zbiórki odpadów komunalnych
- o dalszy rozwój świadomości ekologicznej i społecznej mieszkańców
- o dalszy rozwój odzysku i unieszkodliwiania odpadów wielkogabarytowych, budowlanych i niebezpiecznych wytwarzanych w grupie odpadów komunalnych a także odpadów elektrycznych i elektronicznych na terenie miasta.

Miasto Przeworsk powinno :

1. W najbliższym czasie należy na podstawie istniejących przepisów prawnych :
 - zwiększyć kontrolę organów wykonawczych miasta nad prawidłowością postępowania z odpadami, w szczególności kontrolę udokumentowania przez właścicieli nieruchomości korzystania z usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych,
 - zwiększyć kontrolę i egzekwowanie realizacji przepisów w wydawanych decyzjach w zakresie gospodarki odpadami,
 - przy realizacji programów nauczania przywiązywać większą wagę do gospodarki odpadami oraz kształtowania właściwych postaw i nawyków u dzieci i młodzieży,
 - poprzez publiczne regionalne środki masowego przekazu emitować programy i reklamy dotyczące gospodarki odpadami.
2. Należy objąć wszystkich mieszkańców zorganizowanymi systemami zbierania odpadów, w szczególności odpadów opakowaniowych, odpadów niebezpiecznych pochodzących z gospodarstw domowych, odpadów ulegających biodegradacji z uwzględnieniem selektywnej zbiórki „u źródła”, aby zapewnić odpowiednio poziomy odzysku i recyklingu. Ponadto należy zgodnie z wydanymi aktami prawnymi stworzyć punkty zbiórki odpadów elektrycznych i elektronicznych.
3. Należy wzmocnić ofertę edukacyjną dla małych i średnich przedsiębiorstw o możliwości wykorzystywania środków z WFOŚiGW, NFOŚiGW oraz środków unijnych w zakresie dostosowania prowadzonej gospodarki odpadami do standardów unijnych.

4.3. Działania zmierzające do zapobiegania powstawaniu odpadów

Ustawa o odpadach wymaga podjęcia działań zapobiegających powstawaniu odpadów oraz środków mających zapewnić poprawę gospodarki odpadami. Ustawa stanowi także, że ktokolwiek podejmuje działania, których skutkiem może być powstawanie odpadów, powinien zaplanować, zaprojektować i prowadzić swoją działalność tak, aby zapobiegać powstawaniu odpadów lub ograniczać ilość wytwarzanych odpadów i ich szkodliwy wpływ na środowisko podczas produkcji, eksploatacji i po zakończeniu użytkowania produktów. Faktyczne możliwości gminy w tym zakresie są jednak dość ograniczone. W przekonaniu autorów najbardziej skuteczne są mechanizmy finansowe, którymi może ona posługiwać się w odniesieniu do odpadów komunalnych, co w niniejszym opracowaniu znajduje odzwierciedlenie. Natomiast w przypadku odpadów przemysłowych o kształcie stymulatorów decyduje ustawodawca.

Podczas wydawania pozwoleń, zezwoleń lub przyjmowania informacji o sposobach gospodarowania odpadami należy bardzo dokładnie weryfikować dane zawarte we wnioskach pod kątem BAT (problematyka ta jest ściśle związana z wdrożeniem procedur dotyczących uzyskiwania pozwoleń zintegrowanych), po to by ograniczać legalne wytwarzanie nadmiernej ilości odpadów.

Kolejnym krokiem weryfikacji wniosków musi być poziom odzysku i recyklingu wytwarzanych podczas produkcji odpadów.

4.4. Działania zmierzające do redukcji ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, kierowanych na składowiska odpadów

Na odpady biodegradowalne składają się :

- bioodpady kuchenne i ogrodowe,
- odpady z terenów zielonych,
- odpady papieru i tektury opakowaniowe,
- inne odpady papieru i tektury

Dla bioodpadów oraz nieopakowaniowych odpadów papieru i tektury nie ustalono wymaganych stopni recyklingu. Poziomem odniesienia dla oceny zmniejszenia zawartości odpadów biodegradowalnych w odpadach składowanych jest rok 1995. Z unijnej dyrektywy składowiskowej 1999/31/EC wynikają jednoznaczne wymagania dotyczące zmniejszenia ilości odpadów biologicznie rozkładalnych usuwanych na składowiska. Przyjmując jej założenia, zawartość odpadów biodegradowalnych w komunalnych odpadach składowanych nie może przekroczyć :

- w roku 2010 - 75 % masy bioodpadów składowanych w roku 1995,
- w roku 2013 - 50 % masy bioodpadów składowanych w roku 1995,
- w roku 2020 - 35 % masy bioodpadów składowanych w roku 1995.

Zasadniczo można realizować to poprzez :

- recykling biodegradowalnych frakcji surowcowych – papieru i tektury,
- recykling organiczny odpadów kuchennych i zielonych – kompostowanie przydomowe oraz kompostowanie lub fermentacja metanowa w instalacjach,

Recykling odpadów papieru i tektury oraz recykling organiczny odpadów zielonych nie zapewnią wymaganego stopnia redukcji masy składowanych odpadów biodegradowalnych. Aby spełnić postawione założenia dotyczące redukcji ilości odpadów biodegradowalnych w odpadach składowanych konieczna będzie, poza realizacją przyjętych założeń dotyczących selektywnej zbiórki tektury i papieru oraz odpadów kuchennych i zielonych, kompostowanie przydomowe frakcji odpadów komunalnych ulegających biodegradacji na obszarach z zabudową jednorodzinną.

Kompostowaniu można poddać ponad 35 % odpadów domowych, czyli w wymiernym stopniu zmniejszyć ilość odpadów wymagających usunięcia z posesji, a co z tym związane, znacznie obniżyć koszty wywozu odpadów.

Uważa się, że najlepsze efekty uzyskuje się kierując do kompostowania odpady ulegające biodegradacji, takie jak :

- trawy,
- listowie drzew i krzewów,
- po pielęgnacyjne i poużytkowe części roślin ozdobnych i użytkowych, z rabat ogródków działkowych i przydomowych,
- po pielęgnacyjne i poużytkowe części roślin z polowej i szklarniowej uprawy warzyw,
- rozdrobnione gałęzie drzew i krzewów,
- zepsute i przeterminowane pasze i środki żywności,
- trociny i kora drzewna,
- rozkładalne organiczne odpady domowe w skład których wchodzi :
 - odpady spożywcze - roślinne i zwierzęce,
 - niekiedy także papier - głównie gazetowy i opakowaniowy.

Najprościej proces kompostowania prowadzi się w przyłomie kompostowej ułożonej bezpośrednio na gruncie. Jednak przyłoma taka nie jest zbyt estetyczna, przez co coraz rzadziej znajduje zastosowanie w zabudowie jednorodzinnej.

Obecnie na rynku dostępna jest szeroka oferta gotowych urządzeń do przydomowego kompostowania bioodpadów. Dostępne są kompostowniki drewniane i z tworzyw sztucznych, o pojemności od kilkuset litrów do ponad 1 m³. Rynek oferuje urządzenia o różnych rozwiązaniach technicznych: od prostych otwartych skrzynek bez dna do kompostowników zamkniętych o izolowanych termicznie ścianach, z możliwością regulacji dostępu powietrza.

Dostępne są urządzenia z dwoma otworami – zasypowym i opróżniającym - do ciągłego prowadzenia kompostowania oraz wyłącznie z otworem zasypowym do kompostowania w cyklach czasowych - gotowy kompost usuwany jest po rozbieraniu całej kompostowanej masy.

Niezależnie od przyjętego rozwiązania ważne jest stworzenie optymalnych warunków dla przebiegającego procesu. Dobry kompostownik powinien zapewnić :

- dobre napowietrzanie kompostowanego materiału,
- odprowadzanie nadmiaru wilgoci z przyzmy przy możliwości nawadniania materiału,
- dostępność do gotowego kompostu w trakcie trwania procesu,
- stałe warunki prowadzonego procesu, umożliwiające aktywność mikroorganizmów także przy niekorzystnych warunkach pogodowych.

Porównanie różnych rozwiązań kompostowania przydomowego

	Zalety	Wady
pryzma kompostowa	<ul style="list-style-type: none"> • brak nakładów inwestycyjnych • możliwość dużego przerobu kompostu 	<ul style="list-style-type: none"> • niska estetyka prowadzenia procesu • konieczność uszczelnienia podłoża
prosty kompostownik drewniany	<ul style="list-style-type: none"> • niskie koszty • możliwość samodzielnego wykonania 	<ul style="list-style-type: none"> • niska trwałość urządzenia • proces prowadzony porcjowo • konieczność uszczelnienia podłoża
zaawansowany "kompostownik"	<ul style="list-style-type: none"> • wysoka trwałość urządzenia • przyspieszony proces kompostowania • ciągły proces kompostowania 	<ul style="list-style-type: none"> • wysokie koszty inwestycyjne

Dalsze zmniejszenie zawartości frakcji biodegradowalnych w odpadach składowanych możliwe jest przez :

- zwiększenie skuteczności selektywnej zbiórki frakcji surowcowych podatnych na biologiczny rozkład (papier i tektura),
- wydzielenie z frakcji grubej po mechanicznej obróbce odpadów mieszanych frakcji surowcowych podatnych na biologiczny rozkład (papier i tektura),
- przeznaczenie do produkcji paliwa alternatywnego frakcji grubej po mechanicznej obróbce odpadów mieszanych,
- termiczne przekształcanie całości odpadów mieszanych lub części pozostałej po mechaniczno-biologicznej obróbce odpadów,

4.5. Założone cele gospodarki odpadami sektora komunalnego

Konieczność wprowadzenia systemu selektywnej zbiórki odpadów na terenie gminy wynika z obowiązku nałożonego na gminę przez zapisy ustawy o odpadach (obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14 września 2010 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o odpadach (Dz. U. Nr 185, poz. 1243) oraz ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U.05.236.2008 - tekst ujednoczony, zm. Dz.U.2006.144.1042, zm. przen. Dz.U.2005.180.1495 zm. Dz.U.2008.223.1464 zm. Dz.U.2009.18.97 zm. Dz.U.2009.79.666 zm. Dz.U.2009.92.753 zm. Dz.U.2009.215.1664 zm. Dz.U.2010.47.278)

Osiągnięcie zakładanych celów w zakresie zbierania odpadów komunalnych wymaga realizacji następujących działań :

- kontrolowania przez miasto stanu zawieranych umów przez właścicieli nieruchomości z firmami odbierającymi odpady, co skutkować powinno objęciem stosownymi umowami 100 % mieszkańców .
- kontrolowania przez miasto sposobów i zakresu wypełniania przez podmioty posiadające zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości ustaleń zawartych w ww. zezwoleniach dotyczących metod oraz miejsc prowadzenia odzysku i unieszkodliwiania odpadów;

- doskonalenie systemów ewidencji wytwarzanych, poddawanych odzyskowi oraz unieszkodliwianiu odpadów komunalnych.

Urząd Miasta, w ramach nadzoru nad gospodarką odpadami w mieście oraz kontroli powinien mieć na uwadze przede wszystkim sposób i zakres wypełniania podstawowych założeń gminnego planu gospodarki odpadami, zarówno przez mieszkańców jak i podmiot delegowany do odbierania odpadów z terenu gminy i ich unieszkodliwiania.

Podstawowe założenia odnośnie gospodarki odpadami.

1.

Właściciele nieruchomości mają obowiązek selektywnego zbierania odpad. komunaln, z podziałem na

- odpady surowcowe w tym : makulatura i opakowania kartonowe, butelki szklane, tworzywa sztuczne (opakowania chemii gospodarczej, butelki PET, torebki plastikowe i reklamówki), puszki metalowe
- odpady biodegradowalne, o ile nie są zagospodarowane we własnym zakresie :
 - odpady kuchenne
 - odpady zielone (roślinne)
- odpady zmieszane, (niesegregowane bądź balast z popiołem);
- ponadto, w dostosowaniu do indywidualnych potrzeb, należy wyodrębnić:
 - odpady wielkogabarytowe;
 - odpady budowlane;
 - odpady niebezpieczne wytwarzane w grupie odpadów komunalnych;
 - zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny pochodzący z gospodarstw domowych.

2.

Dla potrzeb selektywnej zbiórki odpadów stosuje się odpowiednio oznakowane (logo, adres, nr telefonu i nazwa przedsiębiorstwa wywozowego oraz rodzaj zbieranego asortymentu odpadów) pojemniki lub worki.

Sposób segregacji :

- zabudowa jednorodzinna – system segregacji „u źródła” czyli pojemniki lub worki do segregacji umiejscowione na posesji. Segregacja u źródła możliwa jest również do zastosowania w zabudowie wielorodzinnej w miejscach gdzie nie możliwe jest ustawienie kontenerów do segregacji „na donoszenie”
- zabudowa wielorodzinna – system segregacji „na donoszenie” czyli zestawy kontenerów na poszczególne frakcje odpadów umiejscowione w ogólnodostępnych punktach.

Odpady surowcowe :

- a) w zabudowie jednorodzinnej składane są one do pojemników lub worków i przekazywane podmiotowi uprawnionemu zgodnie z harmonogramem;
- b) w zabudowie wielorodzinnej składane są w zestawach kontenerów umieszczonych w ogólnodostępnych punktach. Ilość takich punktów powinna zostać ustalona w oparciu o zasadę, że 1 punkt powinien przypadać na ok. 150 mieszkańców;

Selektywna zbiórka odpadów opakowaniowych w lokalnych punktach ich gromadzenia (zestawach pojemników) obejmująca papier, szkło kolorowe i białe, tworzywa sztuczne oraz opakowania wielomateriałowe powinna być prowadzona zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 25 października 2005r. w sprawie szczegółowego sposobu postępowania z odpadami opakowaniowymi (Dz. U. z 2005r. nr 219, poz. 1858) :

- Do pojemników na papier, tekturę opakowaniową i nieopakowaniową nie należy wrzucać odpadów, których możliwość odzysku jest wątpliwa, m.in.: opakowań z pozostałością (np. żywności, wapna, cementu), opakowań wielowarstwych, kalki technicznej, prospektów, foliowanych i lakierowanych katalogów.
- Do pojemników na opakowania szklane należy wrzucać szkło z podziałem na białe – kolorowe; Nie należy natomiast wrzucać odpadów, których możliwość odzysku jest wątpliwa, m.in.:

ceramiki (porcelana, naczynia typu arco, talerze, doniczki), luster, szkła budowlanego (szyby okienne, szkło zbrojone), szyb samochodowych, szklanych opakowań farmaceutycznych i chemicznych z pozostałościami zawartości.

- Do pojemników na opakowania z tworzyw sztucznych oraz wielomateriałowe nie należy wrzucać odpadów, których możliwość odzysku jest wątpliwa, m.in.: tworzyw sztucznych pochodzenia medycznego, mokrych folii, opakowań i butelek po olejach i smarach, puszek i pojemników po farbach i lakierach, opakowań po środkach chwasto- i owadobójczych

Właściciele nieruchomości mogą przekazywać we własnym zakresie selektywnie zbierane we własnych pojemnikach odpady komunalne do punktów odbioru odpadów, zlokalizowanych najczęściej przy składowiskach odpadów.

Odpady ulegające biodegradacji :

- a) w zabudowie jednorodzinnej, o ile nie są zagospodarowywane we własnym zakresie, zbierane są do pojemnika lub worka na odpady biodegradowalne i przekazywane podmiotowi uprawnionemu zgodnie z harmonogramem;
- b) w zabudowie wielorodzinnej odpady te powinny być składane do specjalnych pojemników ustawionych przy zestawach kontenerów do segregacji odpadów surowcowych.

Kompostowanie odpadów nie może być uciążliwe.

Odpady zmieszane (niesegregowane) ,

W tym balast i popiół składane są do pojemników lub kontenerów i przekazywane podmiotowi uprawnionemu zgodnie z harmonogramem. W wypadku zanieczyszczenia lub zmieszania różnych rodzajów odpadów zbieranych selektywnie są one traktowane jako odpady niesegregowane (zmieszane).

Odpady wielkogabarytowe :

O ile nie są zagospodarowywane we własnym zakresie, składane są do oddzielnych kontenerów dostarczonych przez podmiot uprawniony lub wystawiane w uzgodnionym miejscu, z którego są odbierane przez podmiot uprawniony.

Odpady budowlane :

Odpady stanowiące pozostałości po remoncie i modernizacji lokali, np. gruz itp., powinny być gromadzone w specjalnych pojemnikach (kontenerach), w sposób niepowodujący pylenia.

Odpady niebezpieczne:

Wytwarzane w grupie odpadów komunalnych, powinny być przekazywane do mobilnego punktu odbioru odpadów niebezpiecznych lub bezpośrednio do międzygminnego punktu zbiórki odpadów niebezpiecznych, mogącego mieć lokalizację przy Zakładzie Zagospodarowania Odpadów (ZZO).

Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny
pochodzący z gospodarstw domowych właściciele nieruchomości:

- a) przekazują do sprzedawcy detalicznego lub hurtowego, jeżeli nabywają sprzęt nowy tego samego rodzaju;
- b) przekazują do punktu zbierania, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 16 ustawy o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. z 2005r. nr 180, poz. 1495);
- c) wystawiają w miejscu odbierania odpadów, w terminach podanych przez podmiot uprawniony do odbioru odpadów komunalnych;

3.

Urządzenia przeznaczone do zbierania odpadów komunalnych -pojemniki i kontenery przeznaczone do gromadzenia odpadów komunalnych powstałych na terenie nieruchomości spełniać muszą następujące wymagania muszą spełniać wymagania określone w Polskich Normach, a wprowadzane do użytku nowe pojemniki muszą posiadać, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 30 sierpnia 2002r. o systemie oceny zgodności (Dz. U. nr 166, poz.1360 z późn. zm.), certyfikat lub deklarację zgodności.

Proponuje się następujące częstotliwości wywozu poszczególnych rodzajów odpadów komunalnych :

dla odpadów surowcowych :

- w zabudowie jednorodzinnej – co najmniej jeden raz w miesiącu,
- w wielorodzinnej oraz lokalach użytkowych i użyteczności publicznej - na bieżąco, tak aby pojemniki nie ulegały przepełnieniu, jednak nie rzadziej niż jeden raz na miesiąc;

dla odpadów biodegradowalnych :

- w zabudowie jednorodzinnej oraz lokalach użytkowych i użyteczności publicznej - dwa razy w miesiącu w okresie od 1 października do 30 kwietnia; jeden raz w tygodniu w pozostałych częściach roku,
- w zabudowie wielorodzinnej - minimum dwa razy w tygodniu, tak aby pojemniki nie ulegały przepełnieniu;

dla odpadów komunalnych zmieszanych :

- w zabudowie jednorodzinnej oraz lokalach użytkowych i użyteczności publicznej - nie rzadziej niż jeden raz na dwa tygodnie, tak aby pojemniki nie ulegały przepełnieniu;
- w zabudowie wielorodzinnej - od jednego do dwóch razy w tygodniu, tak aby pojemniki nie ulegały przepełnieniu;

dla odpadów niebezpiecznych – co najmniej jeden raz w kwartale, w przypadku pośrednictwa mobilnego punktu odbioru;

odpady wielkogabarytowe, budowlane będą odbierane na indywidualne zgłoszenie;

4.

Przy zbiórce odpadów niebezpiecznych wytwarzanych w grupie odpadów komunalnych zaleca się stosowanie następujących systemów organizacyjnych:

- utworzenie mobilnego punktu odbioru odpadów niebezpiecznych i przekazywanie ich bezpośrednio do międzygminnego punktu zbiórki odpadów niebezpiecznych, mającego lokalizację przy Zakładzie Zagospodarowania Odpadów (ZZO).
- Zbiórkę przez sieć handlową np. apteki, sklepy fotograficzne, sklepy z farbami itp. Władze samorządowe zawierają umowy z różnymi placówkami handlowymi w zakresie przyjmowania i przechowywania różnych rodzajów odpadów niebezpiecznych. Specjalny pojazd zabiera z tych placówek odpady niebezpieczne na żądanie.
- Odbiór zgromadzonych odpadów niebezpiecznych do utylizacji przez specjalistyczną firmę, posiadającą odpowiednie zezwolenie na taką działalność.

Wskazane jest, by przynajmniej dwa razy w roku (np. w okresie wiosennym i jesiennym) przeprowadzać akcję zbiórki odpadów niebezpiecznych (tj.: akumulatory, baterie, sprzęt AGD - lodówki, zamrażarki - wyposażone w instalacje chłodnicze z freonami, oleje pracowane, opakowania po lekach, środkach chemicznych, farbach, lakierach, rozpuszczalnikach, pestycydach, herbicydach i in. środkach ochrony roślin) od mieszkańców poszczególnych osiedli.

Każdorazowo przed planowaną zbiórką odpadów niebezpiecznych z terenu miasta, należy odpowiednio wcześniej przeprowadzić akcję informacyjno-edukacyjną wśród ludności, odnośnie rodzajów zbieranych odpadów, sposobu ich przechowywania na terenie gospodarstw oraz sposobu i harmonogramu odbioru. Zaleca się, by mieszkańcy wystawiali zebrane w workach odpady przed posesje, przy ulicy stanowiącej trasę przejazdu pojazdu odbierającego.

Zgodnie z rozporządzeniem w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko... punkt zbiórki odpadów niebezpiecznych jako przedsięwzięcie mogące znacząco oddziaływać na środowisko może wymagać sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko.

5.

Docelowym rozwiązaniem, proponowanym w Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego jest skupienie gmin wokół Zakładów Zagospodarowania Odpadów (ZZO).

Zakłady te powinny być wyposażone w linie do segregacji odpadów lub tylko w urządzenia do doczyszczania surowców wtórnych ze zbiórki selektywnej, urządzenia do konfekcjonowania surowców, instalację do utylizacji odpadów organicznych, tymczasowe pomieszczenia do magazynowania odpadów niebezpiecznych, składowisko pozostałych odpadów komunalnych. Przewidziano w Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego Zakład Zagospodarowania Odpadów (ZZO) 'Leżajsk-Łańcut-Przeworsk-Nisko' obsługujący tereny → miasta : Łańcut, Leżajsk, **Przeworsk**, gm.m-w Nowa Sarzyna, Nisko, Kańczuga, Sieniawa, Rudnik n.Sanem, Ulanów oraz gm. Grodzisko Dln. Kuryłówka, Leżajsk, Białobrzegi, Czarna, Łańcut, Markowa, Rakszawa, Żołyń, Adamówka, Gac, Jawornik Polski, Przeworsk, Tryńcza, Zarzecze, Kamień, Raniżów, Harasiuki, Jarocin, Jeżowe, Krzeszów.

Zakład Zagospodarowania Odpadów – instalacje, planowana moc przerobu ↴

W Zakładzie Zagospodarowania Odpadów przewidziano budowę bądź rozbudowę urządzeń :

- o linia do segregacji odpadów : makulatury, szkła, tworzyw sztucznych i metali
- o dział czyszczenia i przygotowania wysegregowanych odpadów do transportu
- o stanowisko demontażu odpadów wielkogabarytowych
- o magazyn odpadów niebezpiecznych
- o stanowisko do przetwarzania odpadów budowlanych (rozdrabnianie gruzu)
- o instalacja produkcji paliwa z odpadów
- o kompostownia odpadów organicznych
- o stacje przeładunkowe (3) zintegrowane z ZZO z możliwością doposażenia w sortownię, kompostownię i punkt zbierania odpadów niebezpiecznych
- o rozbudowa międzygminnego składowiska odpadów komunalnych połączona z zamykaniem i rekultywacją istniejących.

Do czasu wybudowania Zakładu Zagospodarowania Odpadów Leżajsk — Łańcut — Przeworsk — Nisko, odpady kierowane będą do zagospodarowania wg zasad aktualnie obowiązujących, przy założeniu dążenia do realizacji celów postawionych w planach gospodarki odpadami.

W ramach opracowanej „Koncepcji Programowo-Przestrzennej ZZO wskazano, że gospodarowanie odpadami w Powiecie przeworskim i m. Przeworsk opierać się będzie o instalacje zlokalizowane na terenach przy istniejących składowiskach Powiatu leżajskiego : w m. Sigiełki i Giedlarowa oraz na terenie istniejącej kompostowni w Leżajsku.

Wyposażenie ZZO oraz stosowane w nim technologie muszą spełniać kryteria najlepszej dostępnej techniki (BAT).

W ramach ZZO przewiduje się budowę Stacji segregacji i przeładunku odpadów komunalnych w mieście Przeworsk, z której odpady będą kierowane do instalacji zagospodarowania odpadów poza Powiatem. Dla Stacji wydano pozwolenie na budowę (PGK Przeworsk). Planowana jest rozbudowa Stacji w kierunku GPGD. Budowa Stacji jest celowa i uzasadniona, bowiem zmniejszy koszty gospodarki odpadami dla gmin z południowych terenów ZZO.

W Powiecie przeworskim nie przewiduje się rozbudowy składowisk odpadów, ani budowy nowych.

Tak więc z punktu widzenia instalacji zagospodarowania odpadów, plan wojewódzki (WPGO) przewiduje rozwiązania przyszłościowe, pozwalające na optymistyczną prognozę. Prowadzona zbiórka surowców wtórnych oraz ewentualne energetyczne wykorzystanie odpadów spowoduje zmniejszenie ilości odpadów deponowanych na składowiskach.

4.6. Harmonogram realizacji przedsięwzięć i koszty wdrażania PGO

W celu poprawy sytuacji w zakresie gospodarki odpadami oraz rozwoju systemu na terenie Miasta Przeworska należy realizować przedsięwzięcia opisane w harmonogramie na lata 2010– 2013 z perspektywą na lata 2014-2017.

Harmonogram najważniejszych przedsięwzięć na lata 2010-2017 oraz instytucje odpowiedzialne za ich realizację oraz potencjalne źródła ich finansowania.

L.p.	Rok	Zakres	Wykonawca
Zadania ogólne w zakresie gospodarki odpadami:			
1.	Działania ciągłe	Wzmocnienie kontroli podmiotów prowadzących działalność w zakresie zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpad.	Organy wydające decyzje administracyjne.
2.	Działania ciągłe	Wspieranie wdrażania efektywnych ekonomicznie i ekologicznie technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym technologii pozwalających na odzyskiwanie energii zawartej w odpadach w procesach termicznego i biochemicznego ich przekształcania	Miasto Przeworsk
3.	Działania ciągłe	Wydawanie decyzji w sprawie usuwania odpadów z miejsc na ten cel nieprzeznaczonych	Burmistrz Miasta
4.	2010, 2012	Sporządzanie sprawozdań z realizacji planu gospodarki odpadami dla miasta	Burmistrz Miasta
5.	2013	Aktualizacja miejskiego planu gospodarki odpadami	Burmistrz Miasta
6.	2010 – 2017	Modernizacja i budowa instalacji do zagospodarowania odpadów z przemysłu	Przedsiębiorcy Miasto Przeworsk
Zadania w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi:			
1.	Działania ciągłe	Prowadzenie działań edukacyjno – informacyjnych promujących właściwe postępowanie z odpadami komunalnymi wśród mieszkańców oraz od małych i średnich podmiotów gospodarczych	Miasto przy współpracy z organizacjami odzysku, organizacjami ekologicznymi, mediami
2.	Działania ciągłe	Kontrolowanie przez Miasto wypełniania warunków i ustaleń zawartych w wydanych zezwoleniach podmiotom prowadzącym działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości oraz odzysku i unieszkodliwiania odpadów	Miasto Przeworsk
3.	Działania ciągłe	Prowadzenie selektywnego zbierania i odbierania odpadów komunalnych, Rozwój systemu gromadzenia odpadów zielonych, niebezpiecznych, wielkogabarytowych i budowlanych, odpadów elektrycznych i elektronicznych	ZZO, przedsiębiorcy
4.	Działania ciągłe	Zapewnienie przepływu strumieni odpadów zgodnie z uchwalonymi planami gospodarki odpadami	Miasto Przeworsk
5.	Działania ciągłe	Kontrolowanie stanu zawieranych umów przez właścicieli nieruchomości z podmiotami prowadzącymi działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych	Miasto Przeworsk
6.	Działania ciągłe	Wspieranie wdrażania efektywnych ekonomicznie i ekologicznie technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym technologii pozwalających na odzyskiwanie energii zawartej w odpadach w procesach termicznego i biochemicznego ich przekształcania	Miasto Przeworsk
7.	Działania ciągłe	Współpraca samorządu terytorialnego z organizacjami odzysku i przemysłem w celu stymulowania rozwoju rynku surowców wtórnych i produktów zawierających surowce wtórne	Wszystkie szczeble samorządowe
8.	Działania ciągłe	Monitorowanie wskaźników wytwarzania odpadów	Burmistrz Miasta
9.	Działania ciągłe	Bieżąca likwidacja miejsc nielegalnego składowania odpadów (tzw. dzikie wysypiska)	Miasto Przeworsk
10.	Działania ciągłe	Monitoring zrehabilitowanego składowiska odpadów wm.	Miasto Przeworsk PGK Sp. z o.o
11.	2010	Opracowanie programów rozwoju selektywnego zbierania odpadów komunalnych w mieście w ramach planów gospodarki odpadami	Miasto Przeworsk

L.p.	Rok	Zakres	Wykonawca
12.	2010 - 2013	Zakup pojemników dla potrzeb selektywnej zbiórki odpadów komunalnych w ilości 5 sztuk / rok	Miasto Przeworsk PGK Sp. z o.o
13.	2010 – 2013	Tworzenie regionalnych systemów gospodarki odpadami komunalnymi	Miasto Przeworsk przedsiębiorcy
14.	2010	Objęcie zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych 100% mieszkańców miasta	Miasto Przeworsk, przedsiębiorcy
15.	2010 – 2017	Budowa zakładów zagospodarowania odpadów (w tym instalacji do zagospodarowania odpadów ulegających biodegradacji)	Miasto Przeworsk, przedsiębiorcy
16.	2010 – 2017	Udział w budowie i rozbudowie składowisk odpadów w ZZO	Miasto Przeworsk, przedsiębiorcy
17.	2010 - 2017	Budowa Stacji segregacji i przeładunku odpadów komunalnych w mieście Przeworsk w ramach ZZO	Miasto Przeworsk, PGK Sp. z o.o.
18.	2010 – 2017	Zagospodarowanie zielenią terenu zamkniętego składowiska odpadów komunalnych w.m.	Miasto Przeworsk, PGK
19.	2010	Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji unieszkodliwianych przez składowanie. Składowania nie więcej niż 75% masy odpadów ulegających biodegradacji (w stosunku do ilości tych odpadów wytwarzanych w Przeworsku w roku 1995)	Miasto Przeworsk, przedsiębiorcy, operatorzy składowisk
20.	2014	Zmniejszenie masy składowanych odpadów do max. 85% ilości odpadów wytworzonych	Miasto Przeworsk, przedsiębiorcy
21.	2013	Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji unieszkodliwianych przez składowanie. Składowania nie więcej niż 50% masy odpadów ulegających biodegradacji (w stosunku do ilości tych odpadów wytwarzanych w Przeworsku w roku 1995)	Miasto Przeworsk, przedsiębiorcy, operatorzy składowisk
Zadania ogólne w zakresie gospodarki odpadami z sektora przemysłowego:			
1.	Działania ciągłe	Wspieranie działań informacyjno – edukacyjnych w zakresie wytwarzania i gospodarowania odpadami	Miasto Przeworsk przy współpracy z przemysłem
2.	Działania ciągłe	Kontrola posiadaczy odpadów na terenie miasta	Jednostki kontrolne
3.	2010 – 2017	Budowa proekologicznych i efektywnych instalacji do odzysku/unieszkodliwiania odpadów spełniających kryteria BAT	Przedsiębiorcy
Zadania w zakresie gospodarki odpadami niebezpiecznymi:			
1.	Działanie ciągłe	Organizacja systemu gromadzenia i unieszkodliwiania urządzeń zawierających PCB, które nie podlegają inwentaryzacji	Przedsiębiorcy
2.	Działanie ciągłe	Rozwój istniejącego systemu zbierania olejów odpadowych, w tym ze źródeł rozproszonych	Przedsiębiorcy, Burmistrz Miasta
3.	Działanie ciągłe	Kontrola prawidłowości postępowania z odpadami materiałów wybuchowych	Jednostki kontrolne
4.	2010	Opracowanie „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta Przeworska”	Miasto Przeworsk
5.	2010 – 2017	Realizacja zadań w zakresie gospodarowania azbestem, określonych w Programie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta Przeworska	Burmistrz Miasta
6.	2010 – 2017	Budowa składowisk odpadów na odpady zawierające azbest lub instalacji do zagospodarowania odpadów zawierających azbest	Przedsiębiorcy, Miasto Przeworsk

Tablica 4.6.2. Zadania i koszty związane z realizacją zadań określonych w PGO dla Miasta Przeworska

Lp,	Jednostkowe cele krótkookresowe do 2013	Szacunkowy koszt realizacji zadania [zł]					Jednostki i podmioty realizujące	Źródła finansowania
		2010	2011	2012	2013	razem		
1.	Dofinansowanie działań związanych z edukacją ekologiczną, koordynacja odrażania Planu Gospodarki Odpadami Miasta Przeworska	2 000	2 000	2 000	2 000	8 000	Miasto, fundacje ekologiczne, podmioty zajmujące się gospodarką odpadami w gminie miejskiej	Budżet Miasta, środki własne podmiotów zbierających odpady
2.	Sporządzenie sprawozdania z realizacji miejskiego planu gospodarki odpadami		2000		2000	4 000	Gmina miejska	Budżet Miasta
3	Intensyfikacja działań na rzecz selektywnej zbiórki surowców wtórnych na terenie miasta	Koszty ponoszone przez Miasto (koszty zawarte w pkt.1) i podmioty zbierające odpady					Gmina, podmioty zajmujące się gospodarką odpadami w m. Przeworsk	Budżet Miasta fundusze strukturalne oraz środki własne podmiotów zbierających odpady
4	Działania zmierzające do zagospodarowania odpadów biodegradowalnych, w tym :- zakup pojemników do selektywnej zbiórki odpadów biodegradowalnych, - edukacja ekologiczna mająca na celu upowszechnienie wśród mieszkańców wykorzystanie kompostowników przydomowych		2 000	2 000	2 000	6 000	Podmioty zajmujące się gospodarką odpad. w gminie miejskiej przy współpracy z UM	Budżet Miasta, Fundusze strukturalne oraz środki własne podmiotów zbierających odpady
5	Wydzielenie odpadów wielkogabarytowych ze strumienia odpadów komunalnych	Koszty ponoszone przez podmioty zbierające odpady					Podmioty zajmujące się gospodarką odpadami w mieście	Środki własne podmiotów zbierających odpady
6.	Zbiórka odpadów remontowo - budowlanych	Koszty ponoszone przez wytwórców odpadów					Podmioty zajmujące się gospodarką odpadami w Przeworsku	Wytwórcy odpadów
7.	Zbiórka odpadów niebezpiecznych pochodzących ze strumienia odpadów komunalnych	300	500	500	500	1 800	Podmioty zajmujące się gospodarką odpadami w gminie miejskiej, Miasto	Budżet Miasta
8.	Rozbudowa infrastruktury do segregacji odpadów i pozyskiwania surowców	Koszty ponoszone przez podmioty zbierające odpady					Podmioty zajmujące się gospodarką odpadami w gminie miejskiej	Środki własne podmiotów zbierających odpady

c.d. Tablica 4.6.2. Zadania i koszty związane z realizacją zadań określonych w PGO dla Miasta Przeworska

Lp.	Jednostkowe cele krótkookresowe do 2013	Szacunkowy koszt realizacji zadania [zł]					Jednostki i podmioty realizujące	Źródła finansowania
		2010	2011	2012	2013	RAZEM		
9	Usuwanie i rekultywacja dzikich wysypisk odpadów	1 500	1 500	1 500	1 500	6 000	Właściciele nieruchomości	Budżet Miasta, środki własne właścicieli nieruchomości
10	Zagospodarowanie zielenią terenu zamkniętego składowiska odpadów komunalnych wm.						Miasto Przeworsk, PGK Sp. z o.o.	Budżet Miasta
11	Monitoring zrekultywowanego składowiska odpadów wm.						Miasto Przeworsk, PGK Sp. z o.o.	Budżet Miasta
12	Budowa Stacji segregacji i przeładunku odpadów komunalnych w mieście						Miasto Przeworsk, PGK Sp. z o.o.	Budżet Miasta, Fundusze strukturalne
13	Rozwój istniejącego systemu zbierania olejów odpadowych, w tym ze źródeł rozproszonych						Miasto Przeworsk, Przedsiębiorcy	Budżet Miasta, Fundusze strukturalne
14	Zakup pojemników dla potrzeb selektywnej zbiórki odpadów komunalnych w ilości 5 sztuk / rok	5 000	5 000	5 000	5 000	20 000	Miasto Przeworsk, PGK Sp. z o.o.	Budżet Miasta
15	Zorganizowane systemu zbiórki i transport odpadów zwierzęcych z terenów podlegających Gminie	1 000	1 500	1 500	2 000	6 000	Powiatowy Lekarz Weterynarii, Miasto, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, podmioty zajmujące się gospodarką odpad zwierzęcymi	Budżet Miasta
16	Dofinansowanie demontażu, transportu i unieszkodliwiania wyrobów azbestowych	Koszty zostaną określone po zebraniu i zweryfikowaniu wszystkich wniosków o przyznanie dotacji ze środków pomocowych na usuwanie wyrobów zawierających azbest występujących na terenie Miasta Przeworska					Miasto	Budżet Miasta

5. Źródła finansowania zadań w zakresie ochrony środowiska i gospodarki odpadami

Według kryterium podmiotowego, źródła finansowania zadań w zakresie ochrony środowiska i gospodarki odpadami można podzielić na :

- publiczne,
- niepubliczne (prywatne)
- mieszane: publiczno – prywatne.

Podział ten ma podstawowe znaczenie w kontekście przygotowywania tzw. „montaży” finansowania zadań (w tym inwestycji).

5.1. Środki publiczne

Gdy chodzi o środki publiczne, to ich pozyskiwanie, dysponowanie i rozliczanie wykonywane jest na podstawie prawa i w granicach prawa. Są to środki wydatkowane głównie przez administrację publiczną, która związana jest zasadą legalizmu : działania zgodnego z prawem i na podstawie prawa. Podstawowym aktem prawnym, regulującym zasady gospodarki finansowej w sektorze finansów publicznych jest ustawa z dnia 30 czerwca 2005 r. r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2005 r. nr 249 poz. 2104 ze zmianami). W przedmiotowym zakresie opracowania, do środków publicznych ustawa zalicza :

- dochody publiczne: daniny publiczne i pozostałe dochody (m. in. opłaty za korzystanie ze środowiska),
- niepodlegające zwrotowi środki pochodzące ze źródeł zagranicznych,
- przychody jednostek sektora finansów publicznych, pochodzące z działalności finansowej.

Gospodarkę środkami publicznymi prowadzą jednostki sektora finansów publicznych, do których w przedmiotowym zakresie ustawa zalicza :

1. organy administracji rządowej, jednostki samorządu terytorialnego i ich organy, oraz związki komunalne i ich organy,
2. jednostki budżetowe, zakłady budżetowe i gospodarstwa pomocnicze jednostek budżetowych,
3. fundusze celowe (a więc fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej),
4. państwowe szkoły wyższe,
5. samodzielne publiczne ZOZ-y i instytucje kultury,
6. ZUS, KRUS i ich fundusze,
7. Narodowy Fundusz Zdrowia,
8. państwowe i samorządowe osoby prawne, wykonujące zadania z zakresu użyteczności publicznej (z wyjątkiem przedsiębiorstw, banków i spółek prawa handlowego).

Zasady pozyskiwania i wydatkowania środków publicznych, w tym na cele ekologiczne, określone są ustawami i rozporządzeniami wydanymi na ich podstawie.

Pomijając nawet pobieżną analizę tych aktów prawnych, trzeba tylko wspomnieć, że wszelkie zamówienia udzielane przez podmioty sektora finansów publicznych, albo z wykorzystaniem środków publicznych, które stanowią ponad 50% wartości finansowanego zadania, dokonywane są według zasad określonych w ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (tekst jednolity Dz. U. z 2007 r. Nr 223, poz. 1655).

Redystrybucja środków publicznych, z przeznaczeniem na realizację zadań proekologicznych, zarówno w sektorze finansów publicznych, jak też przez podmioty prywatne, czy publiczno-prywatne odbywa się w sposób bezpośredni. Są to udzielane bezpośrednio inwestorom dotacje celowe do realizowanych, konkretnych projektów. Podmiotem dotującym mogą być dysponenci części budżetowych budżetu państwa lub jednostek samorządu terytorialnego; fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej; fundacje; instrumenty finansowe programów pomocowych UE.

Pożyczki preferencyjne, udzielane przez narodowy i wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz kredyty preferencyjne udzielane przez banki komercyjne (z dopłatą ze środków publicznych do kosztów oprocentowania) nie są zaliczane do publicznych źródeł finansowania.

5.2. Środki niepubliczne (prywatne)

Pamiętając, że chodzi o źródła pozyskiwania środków trzeba zauważyć, iż środki pozyskane przez podmioty sektora finansów publicznych, ze źródeł niepublicznych (z kredytów, pożyczek) stają się przychodami tych podmiotów. Przychody podmiotów sektora finansów publicznych są środkami publicznymi, a więc ich wydatkowanie podlega rygorom finansów publicznych.

Kredyty

Podstawowym, prywatnym źródłem pozyskiwania środków na realizację zadań w ochronie środowiska i gospodarce odpadami są kredyty. Jeśli chodzi o jednostki sektora finansów publicznych, to kredyt, w rozumieniu ustawy o zamówieniach publicznych, jest usługą bankową. Tak więc, pomijając specyficzne regulacje prawne, do zaciągania kredytów przez podmioty sektora finansów publicznych, stosuje się przepisy ustawy o zamówieniach publicznych. Jednostki samorządu terytorialnego zaciągające zobowiązania kredytowe, muszą spełnić cały szereg warunków i przeprowadzić wymagane procedury:

1. zadanie musi być umieszczone w budżecie lub wieloletnim programie inwestycyjnym, lub wynikać z kontraktu wojewódzkiego, w każdym jednak wypadku zadanie musi być ujęte w wykazie stanowiącym załącznik do uchwały budżetowej.
2. uchwała budżetowa musi zawierać upoważnienia dla organu wykonawczego, do zaciągania zobowiązań finansowych,
3. łączna kwota przypadających w roku budżetowym spłat rat kapitałowych i odsetek od udzielonych kredytów, pożyczek, emisji obligacji, potencjalnych spłat kwot wynikających z udzielonych poręczeń nie może przekraczać 15% planowanych na dany rok dochodów,
4. łączna kwota długu na koniec roku budżetowego nie może przekraczać 60 % dochodów budżetowych w danym roku,
5. usługa kredytowa zamawiana jest w drodze przetargu, a w wypadku kredytów zaciąganych na czas dłuższy niż trzy lata wymagana jest zgoda Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych,
6. zamówienie usługi kredytowej, poprzedza wydanie opinii przez regionalną izbę obrachunkową - o możliwości spłaty kredytu,
7. zaciągnięcie kredytu długoterminowego (którego całkowita spłata nastąpi po upływie bieżącego roku budżetowego), po przeprowadzeniu procedury przetargowej należy do wyłącznej właściwości organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego.

Pożyczki

W zakresie przedmiotowego opracowania, instytucja pożyczki omawiana jest w kontekście środków, które mogą być pozyskiwane w drodze umowy pożyczki z narodowego i wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Aby lepiej zrozumieć zamiar ustawodawcy, który wybrał taką formę finansowania zadań w ochronie środowiska i gospodarce odpadami, należy wskazać na różnicę między instytucjami pożyczki i kredytu. Pożyczka jest instytucją prawa cywilnego, jej istota polega na zobowiązaniu do przeniesienia na własność biorącego pożyczkę określonej ilości pieniędzy.

Nie jest to umowa wzajemna, ale dwustronnie zobowiązująca i nieodpłatna. Biorący pożyczkę zobowiązuje się do jej zwrotu. Dlatego ustalenie odpłatności za możliwość korzystania z pożyczki w formie odsetek nie prowadzi do ekwiwalentności świadczeń. Przeniesienie własności na biorącego pożyczkę powoduje, że może on swobodnie nią dysponować. Pożyczka jest instytucją, której stroną może być każdy podmiot, mający zdolność do czynności prawnych. Kredyt jest instytucją o innej konstrukcji. Jest to stosunek prawny oparty na umowie, której co najmniej jedną stroną jest bank, a polega na zobowiązaniu się banku do postawienia do dyspozycji kredytobiorcy określonej ilości pieniędzy i zobowiązaniu kredytobiorcy do zwrotu wykorzystanych środków wraz z odsetkami. Kredytobiorca nie jest właścicielem środków postawionych do jego dyspozycji przez bank, dlatego zakres swobody korzystania ze środków określa bank – jako strona umowy kredytu. Kredytu mogą udzielać tylko banki. Dlatego instytucje udzielające pożyczek, świadczące usługi związane z transferem środków, towarzystwa leasingowe i t. p. prawo bankowe zalicza do instytucji finansowych. Narodowy i Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej są instytucjami finansowymi dlatego nie podlegają rygorom prawa bankowego.

Dokonując charakterystyki pożyczki, jako instrumentu finansowania zadań w zakresie ochrony środowiska, należy wymienić następujące cechy :

- swobodę kontraktowania, gdyż Księga III Kodeksu Cywilnego – Zobowiązania, której instytucją jest pożyczka, opiera się na ogólnej zasadzie swobody umów (art.351¹ KC). Wzory umów mogą być w miarę swobodnie kształtowane przez organy funduszy,
- prostota procedury, która jest skutkiem wyłączenia pożyczek spod rygorów prawa bankowego, a także pewnej typizacji pożyczkobiorców, której skutkiem jest uproszczenie analizy zdolności kredytowej,
- swoboda kształtowania stóp procentowych, uzależniona od organów funduszy, pozwalająca na stymulowanie stopą procentową pożyczki i dotacją, korzystnych z punktu widzenia ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju kierunków inwestowania i modernizowania,
- zewnętrzne zasilanie zasobów pożyczkowych funduszy, których dochodem są ustawowo określone udziały w dochodach z opłat za korzystanie ze środowiska i kar; dzięki temu zasilaniu organy funduszy mogą przy pomocy instrumentów finansowych prowadzić politykę proekologiczną.

Leasing

Finansowanie inwestycji w dziedzinie ochrony środowiska i gospodarki odpadami dotyczyć może również zakupu maszyn i urządzeń, pojazdów specjalnych itp. Realizacja oczyszczalni ścieków, czy składowiska odpadów komunalnych zwykle obciąża gminę. Zakup kompaktora, spycharki, dmuchaw, czy pomp dla oczyszczalni ścieków może być zrealizowany ze środków spółek komunalnych. Zwykle spółki komunalne gospodarują mieniem gminnym, same nie posiadając znacznego kapitału. Finansowanie tego rodzaju zakupów kredytem bankowym jest zwykle nierealne, z powodu zbyt niskiej zdolności kredytowej spółek. Leasing jest niezwykle dogodną formą finansowania, ponieważ leasingowane urządzenie pozostaje własnością leasingodawcy, a co za tym idzie leasingobiorca nie musi legitymować się zdolnością kredytową.

Ponadto, towarzystwa leasingowe oferują szeroką gamę usług, pozwalającą na dogodne dopasowanie umowy do potrzeb leasingobiorcy. Zdefiniowanie umowy leasingu i poszczególnych rodzajów leasingu pozwoli zorientować się w możliwościach, jakie daje ta forma prawna korzystania z rzeczy.

Od dn. 9 grudnia 2000 r. leasing należy do umów nazwanych. Instytucja ta uregulowana jest w art. 709¹⁻¹⁸ KC. Przez umowę leasingu finansujący (leasingodawca) zobowiązuje się, w zakresie działalności swojego przedsiębiorstwa, nabyć rzecz od oznaczonego zbywcy na warunkach określonych w tej umowie i oddać tę rzecz korzystającemu (leasingobiorcy) do używania albo używania i pobierania pożytków przez czas oznaczony, a korzystający zobowiązuje się zapłacić finansującemu w uzgodnionych ratach wynagrodzenie pieniężne, równe co najmniej cenie lub wynagrodzeniu z tytułu nabycia rzeczy przez finansującego.

- Leasing finansowy (kapitałowy) – leasingodawca zobowiązuje się nabyć rzecz na własność i oddać leasingobiorcy do używania i pobierania pożytków na czas oznaczony, adekwatny do gospodarczego zużycia rzeczy (równy okresowi amortyzacji). Jest to tak zwany leasing czysty (*net leasing*), ponieważ obowiązek ponoszenia kosztów konserwacji, napraw, remontów, ubezpieczeń itp. obciążają leasingobiorcę.
- Leasing operacyjny – leasingodawca zobowiązuje się udostępnić leasingobiorcy rzecz na czas określony, krótszy od okresu jej amortyzacji, a także do świadczeń dodatkowych których celem jest finansowanie eksploatacji rzeczy za wynagrodzeniem. Leasing operacyjny pozwala na finansowanie w ramach umowy kosztów napraw, konserwacji, remontów ubezpieczeń itp., jest to tzw. leasing pełny (*full leasing*). Możliwe jest nawet, aby leasingodawca finansował koszt obsługi (personelu) i materiałów eksploatacyjnych (paliw, filtrów, itp.), jest to tzw. leasing mokry.

Stosując kryterium podmiotowe formy umów leasingowych można podzielić na :

- Leasing bezpośredni, gdy leasingodawcą jest producent. Mamy wówczas do czynienia z jedną umową i dwoma jej stronami. Tego rodzaju leasing może być najbardziej dogodną formą korzystania z rzeczy, które są wytwarzane na zamówienie, np. wyposażenie technologiczne oczyszczalni ścieków. Brak ogniw pośrednich między producentem a korzystającym, w postaci banku czy towarzystwa leasingowego, powinno skutkować obniżeniem czynszu leasingowego.

Leasing bezpośredni nie jest umową powszechnie stosowaną. Jest to zwykle leasing operacyjny z uwagi na zrozumiałą niechęć producenta do zawierania umów na długi okres czasu. Producent, inaczej niż towarzystwo leasingowe, zarabia na działalności wytwórczej.

- Leasing pośredni, najczęściej jest leasingiem kapitałowym (zwanym w doktrynie właściwym). Na leasing właściwy składają się z reguły dwie umowy: między wytwórcą a finansującym i między finansującym a korzystającym.

Jak wynika z powyższych uwag, znaczną część kosztów inwestycyjnych w ochronie środowiska można sfinansować, poprzez pośrednie wliczenie ich w koszty eksploatacji inwestycji, np. oczyszczalni ścieków. Dzięki czemu mieszkańcy, w opłatach za odbiór ścieków finansują część inwestycji. Takie rozwiązanie daje następujące korzyści:

- obniża koszt inwestycji,
- zmniejsza skalę zadłużenia inwestora – zwykle gminy,
- zmniejsza skalę korzystania ze środowiska przez mieszkańców.

Leasing ma w zasadzie jedną wadę. Rzecz oddana do używania korzystającemu pozostaje własnością finansującego, aż do pełnego skonsumowania umowy. Zwykle umowy leasingowe (co jest szczególnie ważne przy leasingu operacyjnym) przewidują po zapłacie ostatniej raty sprzedaż rzeczy korzystającemu. Cena umowna jest niższa od wartości użytkowej rzeczy. Kiedy towarzystwo leasingowe upada, sfinansowany w znacznej mierze środek trwały wchodzi do masy upadłościowej.

5.3. Źródła finansowania publiczno – prywatne

Zarówno ustawa o samorządzie gminnym w art. 9, jak też ustawa o samorządzie powiatowym w art. 6, uprawnia organy samorządowe do zawierania umów z różnymi podmiotami w celu wykonywania zadań i prowadzenia działalności gospodarczej. Ustawa o samorządzie powiatowym ogranicza zakres możliwego partnerstwa publiczno – prywatnego do wykonywania zadań o charakterze użyteczności publicznej. Gminy mogą prowadzić działalność gospodarczą również poza zakresem użyteczności publicznej, ale tylko w przypadkach, określonych w ustawie z dn. 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej (Dz. U. Nr 9, poz. 43 z późn. zmianami). Działalność wykraczająca poza zadania o charakterze użyteczności publicznej, zgodnie z art. 7 tej ustawy nie może być prowadzona w formie zakładu budżetowego. Umowy o wykonywaniu zadań publicznych przez podmioty spoza sfery finansów publicznych nie mogą wchodzić do zakresu nazwy partnerstwo publiczno – prywatne. W krajach zachodnich, skąd przybyło do Polski pojęcie partnerstwa publiczno-prywatnego, rozumiane jest ono jako forma powiązań kapitałowo – organizacyjnych, w celu wspólnego wykonywania zadań. Proces nostryfikacji tej nazwy nie spowodował modyfikacji tej definicji w warunkach polskich. Ustawodawstwo polskie jest zgodne z duchem tej definicji. Taką drogą przebiegał też proces komercjalizacji dawnych zakładów komunalnych. Do roku 1990 były to przedsiębiorstwa państwowe, po tej dacie organy stanowiące gmin dokonały wyboru formy organizacyjnej zakładów: albo jako spółki kapitałowej z udziałem gminy, albo jako zakładu budżetowego gminy. Udziałowcami spółek komunalnych stali się pracownicy tych spółek. Do dzisiaj zachował się pewien nawyk mentalny, polegający na tym, że w ogładzie pracowników tych spółek a także radnych, świadczenie usług komunalnych jest działalnością deficytową, a podmioty które je wykonują są dotowane podmiotowo (zakłady budżetowe), czy przedmiotowo (spółki).

Przełamanie tego stereotypu, mogłoby się przyczynić do szybszego rozwoju gmin i częściowo powiatów. Zaniechanie dotowania usług komunalnych i obniżenie kosztów inwestycji komunalnych (o czym mowa była przy obligacjach i leasingu) zwolniłoby środki gminne przeznaczane dotąd na te cele. Odciążone w ten sposób budżety, pozwalałyby na prowadzenie rozumnej polityki podatkowej, premiującej inwestorów tworzących miejsca pracy. Art. 10 ustawy o gospodarce komunalnej wskazuje na przypadki, w których gmina jest uprawniona do tworzenia, bądź przystępowania do spółek działających poza sferą usług publicznych. Jednak w przedmiotowym zakresie opracowania, chodzi o partnerstwo publiczno – prywatne w zakresie działań dotyczących ochrony środowiska i gospodarki odpadami. Tak więc zakres partnerstwa jest rodzajowo taki sam dla gmin jak i dla powiatów, choć realizowane zadania z zakresu ochrony środowiska i gospodarki odpadami są inne.

5.4. Środki publiczne

Środki własne gminy i powiatu

Przeznaczanie przez jednostki samorządu terytorialnego środków własnych na realizację zadań własnych z zakresu ochrony środowiska i gospodarki odpadami nie wymagałoby omówienia, gdyby nie dwie istotne kwestie. Środki własne i zadania własne nie są pojęciami potocznymi, są to pojęcia normatywne, a precyzyjne ustalenie zakresu ich nazwy ma kapitalne znaczenie dla procesu pozyskiwania środków.

Zadania własne gminy określone są klauzulą generalną „zaspokajania zbiorowych potrzeb wspólnoty samorządowej”, w szczególności zadania te obejmują (m. in.) ochronę środowiska, przyrody, gospodarkę wodną, wodociągi i zaopatrzenie w wodę, kanalizację, usuwanie i oczyszczanie ścieków komunalnych, unieszkodliwianie i składowanie odpadów komunalnych. Katalog zadań własnych gminy ma charakter otwarty, a jego granica określona jest wspomnianą klauzulą zaspokajania potrzeb zbiorowych. Gmina, zgodnie z zasadą legalizmu, może wydatkować środki własne na zadania określone ogólnie ustawą ustrojową o samorządzie gminnym, ale też na zadania dookreślone w innych ustawach, na przykład na zadania określone ustawą prawo ochrony środowiska.

Mechanizm pomocniczości dla działań gminnych charakteryzuje działania funduszy wojewódzkich i narodowego. Ta filozofia dysponowania środkami powinna skutkować zakwalifikowaniem wszelkich środków pozyskanych przez gminy ze wszystkich szczebli funduszu – jako środki własne gminy.

Zdefiniowanie pojęcia środków własnych inwestora jest trudne. Jest to pojęcie względne. Przy ubieganiu się o pożyczkę, czy dotację z funduszu wojewódzkiego środkami własnymi będą tylko dochody gminy. Przy ubieganiu się o dotację z budżetu państwa do realizowanych przedsięwzięć, jako środki własne traktowane są pożyczki i kredyty, a niekiedy też (co bywa sporne) dotacje z funduszu wojewódzkiego. Jednak, aby montaż finansowy sporządzany dla realizowanych przedsięwzięć był efektywny, zakres tej nazwy musi być w każdym indywidualnym przypadku ustalony.

5.5. Środki niepubliczne i środki pozabudżetowych instytucji publicznych

Fundusze ochrony środowiska

Narodowy i wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej są osobami prawnymi. Ich przychodami są udziały we wpływach z opłat za korzystanie ze środowiska i administracyjnych kar pieniężnych oraz opłat, o których mowa w art. 362 u Poś. Dodatkowo, przychodem funduszu narodowego są wpływy z opłat eksploatacyjnych, o których mowa w art. 84 ustawy prawo geologiczne i górnicze i wynagrodzenia za ustanowienie użytkownika górniczego (art.10). Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej wspiera przedsięwzięcia podejmowane i realizowane na rzecz poprawy jakości środowiska w Polsce. Główne kierunki tych działań określone są w dokumencie „Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2003 - 2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010” uchwalonym na podstawie art. 13 i 14 u Poś.

Na podstawie tego dokumentu Rada Nadzorcza Narodowego Funduszu uchwała corocznie kryteria wyboru przedsięwzięć finansowanych ze środków funduszu i projekt rocznych planów finansowych. Prócz udzielania pożyczek i przyznawania dotacji, Narodowy Fundusz udziela dopłat do preferencyjnych pożyczek i kredytów; może obejmować udziały i nabywać akcje spółek działających w kraju a także nabywać obligacje. Zasady udzielania dotacji i pożyczek zostaną pominięte w tym opracowaniu, gdyż podstawowym źródłem ich pozyskiwania są fundusze wojewódzkie.

5.6. Banki

Kilka banków w Polsce specjalizuje się w udzielaniu kredytów na finansowanie zadań w ochronie środowiska i gospodarce odpadami, są to następujące banki:

1. Bank Rozwoju Eksportu SA., utworzony Uchwałą Rady Ministrów nr 99 z dn. 20 czerwca 1986 r. (M.P. Nr 21, poz. 152),
2. Bank Gdański S.A. utworzony Rozporządzeniem Rady Ministrów z dn. 11 kwietnia 1988 r. (Dz. U. Nr 21, poz. 139 ze zmianą)
3. Bank Gospodarstwa Krajowego, który zgodnie z § 4 ust. 1 pkt 2 Statutu, wykonuje m.in. czynności zlecane przez ministra właściwego do spraw instytucji finansowych. W ramach tych zleceń bank realizuje obsługę funduszu termomodernizacji, oraz dopłat do oprocentowania kredytów udzielanych w 1998 r. przez ten i inne banki komercyjne podmiotom poszkodowanym przez powódź. W tym właśnie banku można otrzymać informacje na temat obsługi przez banki komercyjne preferencyjnych kredytów.

4. Bank Ochrony Środowiska S.A., udziela preferencyjnych kredytów, z dopłatą funduszy ochrony środowiska. Maksymalny udział kredytowania inwestycji wynosi 50%.
5. Bank Światowy, działa na podstawie umowy międzynarodowej, przywołanej w przypisie nr 1. Bank finansuje przedsięwzięcia z zakresu ochrony środowiska, w udziale do 70%. Podstawą oprocentowania jest jednoroczna stopa depozytów międzybankowych w Londynie + 0,5%.
6. Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju, działa na podstawie umowy międzynarodowej przywołanej w przypisie nr 1. Zadaniem banku jest wspieranie rozwoju państw Europy środkowej i wschodniej w ich drodze do gospodarki wolnorynkowej. Bank udziela kredytów na przedsięwzięcia z dziedziny ochrony środowiska i gospodarki odpadami, głównie inwestycje infrastrukturalne. Bank kredytuje projekty powyżej 5 mln EURO, w udziale do 35%.
7. Inne banki komercyjne oferujące kredyty preferencyjne z dopłatą do odsetek realizowaną za pośrednictwem Banku Gospodarstwa Krajowego, to np. Bank Inicjatyw Społeczno Ekonomicznych S.A. w Warszawie. Banki komercyjne obsługują też linie kredytowe banków zagranicznych, np. Europejskiego Banku Inwestycyjnego.

5.7. Towarzystwa i inne instytucje leasingowe

Z racji mnogości tych instytucji, zostaną wymienione te, które działają na terenie całej Polski :

1. BGŻ Leasing
2. Europejski Fundusz Leasingowy S.A.
3. Polski Leasing Przemysłowy S.A.
4. Towarzystwo Finansowo-Leasingowe S.A.

5.8. Fundacje i programy pomocowe

Fundacja EkoFundusz

W zakresie gospodarki odpadami priorytetami EkoFunduszu są :

- tworzenie kompleksowych systemów selektywnej zbiórki, recyklingu i utylizacji odpadów komunalnych i niebezpiecznych
- przedsięwzięcia związane z eliminacją powstawania odpadów niebezpiecznych w procesach przemysłowych (promocja "czystszych technologii") i likwidacją składowisk odpadów tego rodzaju
- rekultywacja gleb zanieczyszczonych odpadami niebezpiecznymi stanowiącymi zagrożenie dla zdrowia ludzi lub świata przyrody.

Pomoc finansową EkoFunduszu mogą uzyskać tylko te projekty z sektorów ochrony środowiska, które wykazują się wysoką efektywnością, czyli korzystnym stosunkiem efektów ekologicznych do kosztów. Ponadto preferuje się, aby projekty spełniały przynajmniej jeden z następujących warunków :

- wprowadzanie na polski rynek nowych technologii z krajów-donatorów;
- uruchomienie krajowej produkcji urządzeń dla ochrony środowiska;
- szczególne znaczenie dla ochrony zdrowia.

EkoFundusz wspiera finansowo udzielając bezzwrotnych dotacji a także preferencyjnych pożyczek. Dotacje uzyskać mogą jedynie projekty dotyczące inwestycji związanych bezpośrednio z ochroną środowiska (w ich fazie implementacyjnej), a w dziedzinie przyrody również projekty nie inwestycyjne. EkoFundusz nie dofinansowuje badań naukowych, akcji pomiarowych, a także studiów i opracowań oraz tworzenia wszelkiego rodzaju dokumentacji projektowej.

W przypadku, gdy inwestorem są władze samorządowe, dotacja może pokryć do 30 % kosztów (w wypadkach szczególnych do 50 %), a dla jednostek budżetowych, gdy podejmują inwestycje proekologiczne wykraczające poza ich zadania statutowe, dofinansowanie EkoFunduszu może pokryć do 50 % kosztów.

Projekty prowadzone przez pozarządowe organizacje społeczne (przyrodnicze, charytatywne) nie nastawione na generowanie zysków, mogą być dotowane przez EkoFundusz do wysokości 80 % kosztów w projekcie z dziedziny ochrony przyrody i do 50 % w inwestycjach związanych z ochroną środowiska.

EkoFundusz może wspierać zarówno projekty dopiero rozpoczynane, jak i będące w fazie realizacji, jeżeli ich rzeczowe zaawansowanie nie przekracza 60%.

5.8.1. Inne źródła pomocowe

W Polsce oraz w innych państwach działa wiele instytucji publicznych i prywatnych, które wspierają działania edukacyjne, modernizacyjne i inwestycyjne z zakresu ochrony środowiska. Z uwagi na ograniczoną objętość opracowania, nie został omówiony zakres działania tych instytucji. Jednak w dobie społeczeństwa informacyjnego nie stanowi trudności dotarcie do źródeł informacji o tych instytucjach. W tym miejscu pozostaje jedynie wymienić niektóre z nich :

- Global Environment Fund jest północnoamerykańskim, typowym funduszem inwestycyjnym, podejmującym inwestycje kapitałowe, w tym w ochronie środowiska (zwłaszcza w przedsięwzięcia z zakresu poszanowania energii). GFE obejmuje mniejszościowe pakiety akcji i nie inwestuje w projekty poniżej 2 mln dolarów.
- Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej, nastawiona jest na projekty polsko-niemieckie, głównie z zakresu działań społecznych – służących pojednaniu. Jednak fundacja wspiera też inwestycje infrastrukturalne i projekty z dziedziny ochrony środowiska.
- Fundacja Wspomagania Wsi, następcą prawnym Fundacji Zaopatrzenia Wsi w Wodę. Fundacja wspiera działania proekologiczne, poprzez udzielanie pożyczek na małe projekty infrastrukturalne i z zakresu energii odnawialnych.

6. Analiza oddziaływania projektu planu na środowisko oraz wnioski z analizy i sposób ich uwzględnienia w planie

Dzięki wprowadzeniu systemowego podejścia do gospodarowania odpadami na terenie Miasta Przeworsk będą osiągane podstawowe cele w zakresie zmniejszania ilości odpadów trafiających do środowiska, a powstające odpady w coraz większym stopniu będą odzyskiwane i wykorzystywane ponownie. Celem realizacji tego systemu będzie kierowanie na składowisko wyłącznie tych odpadów, których nie da się wyeliminować lub ponownie przerobić. Składowanie pozostałości będzie odbywać się w sposób dopuszczalny z punktu widzenia ochrony środowiska i rozwoju zrównoważonego.

Bardzo istotnym elementem podczas wdrażania i rozwoju systemu będzie respektowanie zasad gospodarowania odpadami na każdym etapie realizacji zamierzenia. Pamiętać jednak trzeba o naturalnym skądinąd zjawisku konfliktu interesów zakłócających logikę selekcji strumieni materiałowych.

Wnioski z analizy

Wdrożenie i realizacja zaktualizowanego Planu Gospodarki Odpadami na terenie Miasta Przeworska spowoduje ↓

- sprostanie wymogom prawa polskiego i Unii Europejskiej w dziedzinie gospodarowania odpadami
- wprowadzenie kompleksowego systemu gospodarki odpadami
- optymalizację transportu i tym samym minimalizację jego uciążliwości
- maksymalny odzysk surowców wtórnych
- likwidację „dzikich” składowisk odpadów
- zminimalizowanie zagrożenia i niekorzystnego oddziaływania na wody podziemne, powierzchniowe, gleby i powietrze
- zminimalizowanie uciążliwości dla mieszkańców i użytkowników środowiska
- ograniczenie uciążliwości hałasowych i odorowych
- wzrost świadomości ekologicznej w społeczeństwie.

7. System monitoringu i oceny realizacji zamierzonych celów (wdrażania) pozwalający na określenie sposobu oraz stopnia realizacji celów i zadań zdefiniowanych w planie gospodarki odpadami, z uwzględnieniem ich jakości i ilości

7.1. Wdrożenie

Z punktu widzenia realizacji zaktualizowanego *Planu* można wyodrębnić cztery grupy podmiotów uczestniczących w nim z uwagi na rolę, jaką pełnią. Są to :

- podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu – Urząd Miasta Przeworska
- podmioty realizujące zadania – uczestnicy rynku usług w zakresie gospodarki odpadami,
- podmioty kontrolujące przebieg realizacji i efekty planu – Burmistrz, Rada Miasta
- społeczność – mieszkańcy - jako główny podmiot odbierający wyniki działań planu.

Włączanie do procesu wdrażania szerokiego grona partnerów zwiększa prawdopodobieństwo jego akceptacji i powoduje przejmowanie przez nich współodpowiedzialności tak za sukcesy jak i porażki. Stąd tak ważnym elementem jest uspołecznienie zarówno procesu planowania jak i podejmowania decyzji oraz przejrzystość procedur z udziałem partnerów społecznych. Istotne jest również zsynchronizowanie *Planu* z innymi programami działającymi w regionie, w celu zapewnienia maksymalnej ich synergii. Podjęcie partnerskiej współpracy z lokalnymi i regionalnymi władzami UE oraz przedsiębiorcami prywatnymi, instytucjami publicznymi i organizacjami międzynarodowymi umożliwia skorzystanie z doświadczeń innych obszarów lokalnych / regionalnych, które zostały już zrestrukturyzowane lub są w trakcie procesu różnicowania i modernizowania swojej gospodarki.

Najważniejsze zadania do realizacji podczas wdrażania i wykonania zaktualizowanego Planu :

- przekonanie o potrzebie i przygotowanie mieszkańców do realizacji,
- ostateczna weryfikacja danych przyjętych do obliczeń,
- nowelizacja prawa miejscowego pod kątem dostosowania do potrzeb systemu (regulamin, ceny maksymalne),
- założenie baz danych,
- opracowanie systemu logistycznego,
- weryfikacja treści pozwoleń na odbiór odpadów komunalnych,
- dostarczenie mieszkańcom, którzy ich nie mieli pojemników oraz podpisanie nowych umów,
- nadzór nad gospodarką odpadami w mieście, likwidacja 'dzikich wysypisk',
- masowe kontrole realizacji przez mieszkańców i przedsiębiorców obowiązków ustawowych,
- zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji unieszkodliwianych przez składowanie,
- przygotowanie i złożenie wniosków do instytucji wspomagających,
- wdrożenie mechanizmów ekonomicznych mających zmobilizować mieszkańców do podjęcia efektywnej selekcji „u źródła”, zakup dodatkowych pojemników,
- utrzymanie czystości porządku na terenie miasta
- weryfikacja realizacji zaktualizowanego *Planu*.

7.2. Prawo lokalne (regulaminy)

Opracowanie i uchwalenie regulaminu jest obowiązkiem ustawowym i jego aktualizacja powinna być częścią procedury przygotowania *Planu Gospodarki Odpadami*. Powinien on opisywać szczegółowo wszystkie istniejące sposoby gromadzenia, zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych obowiązujące w mieście, a także zobowiązywać mieszkańców do określonych, zgodnych z zasadami przyjętymi w planie, zachowań.

Prawo lokalne (regulamin) w zakresie utrzymania czystości i porządku stanowi podstawę prawną postępowania z odpadami komunalnymi osób prywatnych i przedsiębiorców, a to z kolei stwarza warunki do wdrożenia planu gospodarki odpadami, eksploatacji systemów zbierania, transportu, odpadów, egzekwowania przepisów i ewentualnych sankcji za ich nieprzestrzeżenie.

Plan gospodarki odpadami nie daje Miastu uprawnień do podejmowania decyzji administracyjnych, bowiem nie jest prawem miejscowym. Pełne wdrożenie przewidzianych *Planem* systemów zbierania odpadów stanie się możliwe jedynie przy jednoczesnym wprowadzeniu odpowiednich przepisów prawa lokalnego.

Informacje o uchwaleniu regulaminu należy podać, w sposób zwyczajowo przyjęty, do publicznej wiadomości, a także przekazać określonym grupom uczestników systemu. Regulamin utrzymania czystości i porządku w gminie powinien być dostosowany do planu gospodarki odpadami w terminie nie dłuższym niż trzy miesiące od daty jego uchwalenia. Regulamin obowiązuje wytwórców odpadów oraz firmy wywozowe. Działalność wykonawców regulują umowy i posiadane decyzje administracyjne.

7.3. Ewidencja i monitoring – zasady ogólne

Zgodnie z treścią ustawy o *odpadach* (oraz rozporządzeniami wykonawczymi do niej) wszystkie wytwarzane odpady powinny podlegać ewidencji ilościowo-jakościowej. Ewidencja dotyczy wszystkich posiadaczy odpadów z wyjątkiem gospodarstw domowych (ewidencja tych odpadów winna być prowadzona przez podmioty prowadzące działalność wywozową. Dodatkowo osobną ewidencje prowadzi się na składowisku odpadów).

Urzędy marszałkowskie prowadzą bazy danych o odpadach. Bazy te stanowią element systemu monitoringu. Powinien on być podstawowym źródłem informacji o odpadach wykorzystywanym przy opracowywaniu, wdrażaniu i ocenie realizacji planów gospodarki odpadami. Podstawowym celem systemów ewidencji i monitoringu jest określenie ilości odpadów na każdym z etapów systemu gospodarowania odpadami (od wytwórców do instalacji odzysku i unieszkodliwiania odpadów) oraz kontrola wytwórców odpadów i posiadaczy odpadów prowadzących działalność w zakresie zbierania i transportu odpadów oraz odzysku i unieszkodliwiania.

Monitoring wdrażania planu oznacza, że regularnie oceniane i analizowane będą :

- stopień realizacji przyjętych celów i wykonania działań,
- rozbieżność pomiędzy przyjętymi celami i działaniami, a ich wykonaniem,
- przyczyny tych rozbieżności.

P. Burmistrz będzie oceniał, co pewien okres czasu wdrożenia planu i będzie przygotowywał raport z wykonania planu.

Mierniki społecznych efektów wdrażania planu są wielkościami wolnozmiennymi. Są wynikiem badań opinii społecznej i specjalistycznych opracowań służących jakościowej ocenie udziału społeczeństwa w działaniach na rzecz poprawy stanu środowiska, a także ocenie odbioru przez społeczeństwo efektów planu przez ilość i jakość interwencji. W oparciu o analizę Wójt będzie mógł oceniać społeczny odbiór realizacji planu.

Zadaniem systemu monitoringu, kontroli i egzekwowania przepisów jest zapewnienie, aby wszystkie jednostki zobligowane do posiadania określonych zezwoleń czy pozwoleń (w zakresie gospodarowania odpadami) rzeczywiście je posiadały i spełniały wszystkie warunki określone w decyzjach administracyjnych. Na podstawie zbiorczych zestawień danych uzyskanych od posiadaczy odpadów i informacji uzyskanych od wojewodów i starostów, marszałek województwa będzie prowadzić wojewódzką bazę danych dotyczącą wytwarzania i gospodarowania odpadami wraz z rejestrem zezwoleń udzielonych w zakresie wytwarzania odpadów i gospodarki odpadami. Marszałek przygotowuje raport wojewódzki i przekazuje go ministrowi właściwemu do spraw środowiska.

Główne zadania związane z monitoringiem, kontrolą i egzekwowaniem przepisów to :

- monitoring i kontrola instalacji gospodarki odpadami,
- monitoring i kontrola przewoźników i pośredników (posiadaczy odpadów) zajmujących się gospodarowaniem odpadami,
- monitoring i kontrola instalacji niewymagających zezwoleń,
- monitoring i kontrola przemieszczania pewnych rodzajów odpadów,
- monitoring i kontrola granicznego przemieszczania odpadów,
- identyfikacja nielegalnych instalacji lub działań,
- egzekwowanie przepisów w związku z niedotrzymaniem warunków posiadania pozwoleń lub złamaniem wymogów czy obowiązujących norm.

Brak wyżej wymienionych elementów systemu monitoringu utrudni lub wręcz uniemożliwi wdrożenie ustalonej polityki i wykonanie zadań zaplanowanych w ramach budowy systemu gospodarki odpadami.

Ustawa o odpadach stanowi, że wszystkie przedsiębiorstwa zajmujące się odzyskiem i unieszkodliwianiem oraz zbieraniem i transportem odpadów na prowadzenie tej działalności wymagają zezwolenia wydanego przez wojewodę lub starostę.

Rutynowy monitoring i kontrola posiadaczy odpadów powinny obejmować regularne wizyty przedstawicieli uprawnionych organów kontrolnych, którzy np. sprawdzą zapisy ewidencyjne, pobiorą próbki odpadów i ocenią wyniki działalności danego posiadacza. Władze miasta powinny współuczestniczyć i wykorzystywać zbierane w tym systemie informacje. Wyniki i informacje mogą być także udostępnione do publicznego wglądu, jeżeli takie są założenia polityki władz lokalnych. Na wszelkie naruszenia warunków posiadania decyzji administracyjnych lub inne wykroczenia należy reagować natychmiast i w sposób stanowczy, zwłaszcza, jeśli mogą one spowodować poważne zagrożenia dla środowiska lub zdrowia ludzkiego.

Wprowadzenie i stosowanie formalnych systemów zarządzania środowiskowego i systemów kontrolnych związanych z działalnością i instalacjami odpadowymi (takich jak normy z serii ISO 14000) może ułatwić monitoring i egzekwowanie przepisów.

7.4. Monitoring i ocena realizacji zamierzonych celów w gminie miejskiej

Burmistrz w cyklu dwuletnim przedkłada radzie informację o postępach w realizacji *Planu*. W związku z tym konieczne jest określenie mierzalnych wskaźników umożliwiających dokonanie takiej oceny. Ponadto, warto podczas weryfikacji *Planu* próbować odpowiedzieć na następujące pytania

- czy zostały rozwiązane podstawowe problemy zidentyfikowane w poprzednim planie?
- czy pojawiły się nowe problemy?
- czy osiągnięto cele postawione w polityce?
- czy zostały wykonane zadania postawione w poprzednim planie? W jakim stopniu? Jeśli nie, to dlaczego?
- czy zostały wykonane zadania postawione przed administracją? W jakim stopniu?
- czy zostały wdrożone inne działania, np. czy zostały spełnione warunki umów przez zawierające je strony? Jeśli nie, to dlaczego?

Podczas weryfikacji należy koniecznie wykonać ponowną analizę problemów i strumienia odpadów. Polityka i postawione przez nią cele najprawdopodobniej nie ulegną zmianom, jednakże należy zweryfikować wyznaczone zadania. Jeśli wykonanie zadań odbiega znacząco od założeń, należy rozważyć wprowadzenie zmian zmierzających do lepszej wykonalności zadań planu.

Z drugiej strony, jeżeli zadania zostały wykonane, należy przygotować nowe kierunki działań oraz zadania ambitniejsze, zgodnie z wymogami prawa stanowiącymi o konieczności stałej poprawy sytuacji w gospodarce odpadami.

Na procedurę weryfikacyjną składają się następujące etapy:

- weryfikacja założeń i warunków podstawowych,
- sprawdzenie, czy zadania zostały wykonane (analiza dlaczego tak lub nie),
- weryfikacja analizy strumienia odpadów z uwzględnieniem nowych elementów wprowadzonych do systemu w ramach poprzedniego planu,
- stwierdzenie, czy istnieje konieczność dokonania zmian w polityce i postawionych w niej celach ogólnych,
- wyznaczenie nowych zadań
 - jeżeli poprzednie zadania nie zostały wykonane, należy wykonać: analizę - dlaczego - i odpowiednio wyznaczyć nowe zadania;
 - jeśli poprzednie zadania zostały wykonane – wyznaczyć nowe, ambitniejsze,
- weryfikacja programu długoterminowego (jeżeli wystąpi taka potrzeba),
- zdefiniowanie nowych projektów i inicjatyw lub powtórzenie starych, jeśli wciąż są istotne i nie zostały wdrożone (w takim przypadku należy zbadać, dlaczego i wyciągnąć odpowiednie wnioski),

- zbadanie skutków i konsekwencji nowego planu, zwłaszcza w odniesieniu do budżetu gminy i wysokości opłat dla użytkowników,
- po czterech latach:
 - sporządzenie nowego planu, przekazanie do opiniowania/konsultacji,
 - zatwierdzenie nowego planu przez radę

Wskaźniki monitorowania PGO

	Wskaźnik	Jednostka	Stan wyjściowy 2008
A. Wskaźniki stanu gospodarki odpadami i zmiany presji na środowisko			
1.	Ilość wytwarzanych odpadów komunalnych	Mg/M/rok	0,310
2.	Masa wytworzonych odpadów komunalnych ogółem	Mg	4890
3.	Masa zebranych odpadów komunaln. ogółem	Mg	3678
4.	Stopień objęcia mieszkańców zorganizowaną zbiórką odpadów komunalnych (umowy)	%	c. 90
5.	Masa odpadów zbieranych selektywnie	Mg	148
6.	Udział zebranych selektywnie odpadów ulegających biodegradacji	%	10
7.	Iloraz masy odpadów biodegradowalnych składowanych do masy wytworzonych w 1995	%	Bd
8.	Udział zebranych odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych	%	0,79
9.	Udział odpadów z sektora komunalnego składowanych na wysypiskach	%	96
10.	Składowiska odpadów komunalnych, mogiłniki	szt	0
11.	Ilość wytworzonych osadów ściekowych	Mg sm / rok	227
12.	Ilość osadów wykorzystanych na cele rolnicze	Mg sm / rok	0
13.	Ilość osadów wykorzystanych na cele rekultywacyjne	Mg sm / rok	227
14.	Nakłady inwestycyjne na gospodarkę odpadami	tys. zł/rok	25
B. Wskaźniki świadomości społecznej			
1.	Udział społeczeństwa w działaniach na rzecz poprawy gospodarki odpadami wg oceny jakościowej	%	
2.	Ilość i jakość interwencji (wniosków) zgłaszanych przez mieszkańców (np. dzięki wysypiska)	Liczba / opis	
3.	Liczba, jakość i skuteczność kampanii edukacyjno-informacyjnych,	Liczba / opis	

Źródło : opracowanie własne na podstawie KPGO 2010.

- Określenie wszystkich powyższych wskaźników wymaga posiadania odpowiednich informacji :
- pochodzących z monitoringu środowiska. Informacje te powinny być opracowane przez odpowiednie służby
 - pochodzących z przeprowadzenia odpowiednich badań społecznych, np. raz na 4 lata, badania te powinny być prowadzone przez wyspecjalizowane jednostki badania opinii społecznej.

8. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Zgodnie z Polityką ekologiczną państwa i przepisami ustawy o odpadach, plany gospodarki odpadami muszą być opracowane na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

Plany te są realizowane dla osiągnięcia celów założonych w polityce ekologicznej państwa, a także stworzenia w kraju zintegrowanej sieci instalacji i urządzeń do odzysku i unieszkodliwiania odpadów.

Określają one:

- aktualny stan gospodarki w tej dziedzinie
- prognozowane zmiany
- działania zmierzające do poprawy sytuacji
- instrumenty finansowe służące realizacji zamierzonych celów,
- system monitoringu i oceny realizacji zamierzonych celów.

Są one opracowywane na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Krajowy plan gospodarki odpadami jest opracowywany przez ministra właściwego do spraw środowiska, a uchwalany przez Radę Ministrów. Projekt wojewódzkiego, powiatowego lub gminnego planu gospodarki odpadami opracowują organy wykonawcze województwa, powiatu lub gminy. Stanowi on część odpowiedniego programu ochrony środowiska i jest tworzony w trybie i na zasadach określonych w przepisach o ochronie środowiska.

Projekty planów są opiniowane:

- projekt planu krajowego - przez zarządy województw,
- projekt planu wojewódzkiego - przez ministra właściwego do spraw środowiska, organy wykonawcze powiatów i gmin z terenu województwa,
- powiatowego - przez zarząd województwa oraz przez organy wykonawcze gmin z terenu powiatu
- projekt planu gminnego - przez zarząd województwa oraz przez zarząd powiatu

Organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy składają co 2 lata, odpowiednio, sejmikowi województwa, radzie powiatu i radzie gminy, sprawozdanie z realizacji. Podlegają one aktualizacji nie rzadziej niż co 4 lata. Plany wszystkich szczebli muszą tworzyć spójną całość.

Plan gospodarki odpadami określa :

- rodzaj, ilość i źródło pochodzenia odpadów, które mają być poddane procesom odzysku lub unieszkodliwiania,
- rozmieszczenie istniejących instalacji i urządzeń do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, wraz z wykazem podmiotów prowadzących działalność w tym zakresie,
- działania zmierzające do zapobiegania powstawaniu odpadów lub ograniczania ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko oraz prawidłowego postępowania z nimi, w tym ograniczenia ilości odpadów ulegających biodegradacji zawartych w odpadach komunalnych kierowanych na składowiska,
- projektowany system gospodarowania odpadami.

Gminny plan gospodarki odpadami określa poza tym - rodzaj i harmonogram realizacji przedsięwzięć, harmonogram uruchamiania środków finansowych i ich źródła. Plany gospodarki odpadami obejmują wszystkie rodzaje odpadów powstających na terenie danej jednostki administracyjnej oraz przywożonych na jej teren, a w szczególności odpady komunalne z uwzględnieniem odpadów ulegających biodegradacji, odpady opakowaniowe, odpady budowlane, wraki samochodowe, opony oraz odpady niebezpieczne, w tym odpady medyczne i weterynaryjne, oleje odpadowe, baterie i akumulatory.

Przepisy dopuszczają finansowanie przedsięwzięć priorytetowych niezbędnych do utworzenia i utrzymania w kraju zintegrowanej i wystarczającej sieci instalacji i urządzeń do unieszkodliwiania odpadów ze środków publicznych. Przedsięwzięcia związane z unieszkodliwianiem odpadów mogą być realizowane z udziałem środków z funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej, o ile zostały ujęte w planie gospodarki odpadami.

Polskie uregulowania prawne w zakresie gospodarki odpadami zawarte są w szczególności w następujących aktach : ustawa Prawo ochrony środowiska, ustawa o odpadach, ustawa o opakowaniach i odpadach opakowaniowych, ustawa o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłatach produktowych i opłatach depozytowych, ustawa o utrzymaniu porządku i czystości w gminach.

Podstawowe zasady gospodarowania odpadami wyrażone zostały przez następującą hierarchię dozwolonych zachowań:

- zapobieganie powstawaniu odpadów,
- ograniczanie powstawania odpadów,
- odzysk z odpadów substancji, przedmiotów i produktów wraz z ich wykorzystaniem,
- unieszkodliwianie odpadów, z wyłączeniem ich składowania,
- składowanie odpadów.

Obowiązujące obecnie w Polsce przepisy prawne w zakresie gospodarowania odpadami w stosunku do obowiązujących przed 2001 rokiem przyniosły zmiany, które można ocenić jako rewolucyjne. Są one zgodne w prawodawstwem Unii Europejskiej, co do podstawowych założeń gospodarowania odpadami, stosowanej terminologii, zakresu regulacji oraz wielu rozwiązań szczegółowych. Zgodność ta dotyczy nie tylko ogólnych celów regulacji i ich hierarchii (prewencja, odzysk, unieszkodliwianie), ale i wielu podstawowych pojęć i wprowadzenia konieczności pozwoleń kompetentnych władz na prowadzenie czynności w zakresie gospodarowania odpadami.

Cele krótkoterminowe – 2010 – 2013

- Objęcie 100% mieszkańców miasta zorganizowana zbiórka odpadów komunalnych
- podniesienie skuteczności selektywnej zbiórki odpadów w tym szczególnie odpadów opakowaniowych i komunalnych ulegających biodegradacji,
- rozwój selektywnej zbiórki odpadów budowlanych, wielkogabarytowych i odpadów niebezpiecznych wytwarzanych w grupie odpadów komunalnych, a także odpadów elektrycznych i elektronicznych.
- podnoszenia świadomości ekologicznej i społecznej wśród mieszkańców miasta.

Cele długoterminowe – 2010 – 2017

- doskonalenie organizacji systemu gospodarki odpadami komunalnymi
- dalszy rozwój selektywnej zbiórki odpadów komunalnych,
- dalszy rozwój świadomości ekologicznej i społecznej mieszkańców,
- dalszy rozwój odzysku i unieszkodliwiania odpadów wielkogabarytowych, budowlanych i niebezpiecznych wytwarzanych w grupie odpadów komunalnych a także odpadów elektrycznych i elektronicznych na terenie miasta.

Miasto Przeworsk powinno :

1. W najbliższym czasie należy na podstawie istniejących przepisów prawnych :
 - zwiększyć kontrolę organów wykonawczych miasta nad prawidłowością postępowania z odpadami, w szczególności kontrolę udokumentowania przez właścicieli nieruchomości korzystania z usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych,
 - zwiększyć kontrolę i egzekwowanie realizacji przepisów w wydawanych decyzjach w zakresie gospodarki odpadami,
 - przy realizacji programów nauczania przywiązywać większą wagę do gospodarki odpadami oraz kształtowania właściwych postaw i nawyków u dzieci i młodzieży,
 - poprzez publiczne regionalne środki masowego przekazu emitować programy i reklamy dotyczące gospodarki odpadami.
2. Należy objąć wszystkich mieszkańców zorganizowanymi systemami zbierania odpadów, w szczególności odpadów opakowaniowych, odpadów niebezpiecznych pochodzących z gospodarstw domowych, odpadów ulegających biodegradacji z uwzględnieniem selektywnej zbiórki „u źródła”, aby zapewnić odpowiedni poziom odzysku i recyklingu. Ponadto należy zgodnie z wydanymi aktami prawnymi stworzyć punkty zbiórki odpadów elektrycznych i elektronicznych.

3. Należy wzmocnić ofertę edukacyjną dla małych i średnich przedsiębiorstw o możliwości wykorzystywania środków z funduszy ochrony środowiska oraz środków unijnych w zakresie dostosowania prowadzonej gospodarki odpadami do standardów unijnych.

Przyjęto zasadnicze założenie, że gospodarka odpadami w Gminie miejskiej Przeworsk będzie realizowana jako system zintegrowany, zgodny z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Zintegrowana gospodarka odpadami jest procesem systematycznego wdrażania rozwiązań organizacyjnych z technologicznych i strategicznych, zapewniających minimalizację wytwarzania odpadów oraz racjonalny odzysk lub unieszkodliwianie wszystkich wytwarzanych odpadów przy spełnieniu wymagań ochrony środowiska oraz minimalizacji całkowitych kosztów.

Wdrożenie zintegrowanej gospodarki odpadami powinno opierać się na pięciu podstawowych zasadach, tj.

- uwzględnieniu w planowaniu koncepcji gospodarki odpadami kombinacji wielu metod postępowania z nimi (odzysku, przekształcania, unieszkodliwiania) bez dyskryminowania żadnej z metod przed rozpoczęciem prac planistycznych. Z reguły, skojarzenie kilku metod daje lepsze efekty niż wybór tylko jednej z nich, lub stosowanie rozwiązań przeciwstawnych.
- przeanalizowaniu w programie strategicznym kilku scenariuszy o zróżnicowanych udziałach poszczególnych metod postępowania z odpadami, a następnie wyborze optymalnego scenariusza przy uwzględnieniu kryteriów technologicznych, ekonomicznych i ekologicznych.
- uwzględnieniu w planowaniu zintegrowanego systemu gospodarki odpadami wszystkich uwarunkowań, w tym: politycznych, społeczno-gospodarczych, technicznych, technologicznych, finansowych, organizacyjnych, środowiskowych.
- bieżącym monitoringu i kontroli systemu w trakcie jego realizacji i eksploatacji, reagowanie na zmiany uwarunkowań, które stanowiły podstawę opracowania koncepcji i programu strategicznego zintegrowanej gospodarki odpadami (w tym np. ilości, składu i właściwości odpadów, podstaw prawnych gospodarki odpadami, analiz marketingowych dotyczących odzyskiwanych surowców, energii itp.) i wprowadzanie niezbędnych korekt.
- uzyskaniu społecznej akceptacji dla projektowanej strategii zintegrowanej gospodarki odpadami.

Prawidłowa gospodarka odpadami należy do zasadniczych problemów ochrony środowiska. Nowa polska legislacja z zakresu ochrony środowiska oraz gospodarki odpadami postawiła szereg wymagań dotyczących sposobu rozwiązania tego problemu. Do zasadniczych instrumentów, które umożliwią rozwój racjonalnej gospodarki odpadami, należy zaliczyć opracowywanie i wdrażanie planów gospodarki odpadami na wszystkich poziomach podziału administracyjnego kraju, od skali krajowej do poziomu gminnego.

KPGO 2010, określił zasadnicze potrzeby w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi :

- w zakresie zbiórki odpadów – objęcie 100 % mieszkańców zorganizowaną zbiórką odpadów komunalnych i stworzenie jednolitego w skali kraju systemu ewidencji powstających odpadów wywożonych przez służby specjalistyczne oraz zdecydowany rozwój systemów selektywnej zbiórki odpadów, w tym odpadów ulegających biodegradacji,
- w zakresie wdrażania systemowych rozwiązań w gospodarce odpadami – organizacja minimum kilkudziesięciu w skali kraju międzygminnych struktur gospodarki odpadami komunalnymi dla realizacji wspólnych przedsięwzięć, planowanie i realizacja rozwiązań kompleksowych, zintegrowanych, uwzględniających wszystkie wytwarzane odpady, możliwe do wspólnego zagospodarowania, niezależnie od źródła ich pochodzenia,
- w zakresie techniczno-technologicznym – intensyfikacja procesów przekształcania odpadów przed składowaniem poprzez wdrażanie metod biologicznych, mechaniczno-biologicznych i termicznych,
- w zakresie podnoszenia świadomości społecznej – szeroka akcja edukacyjno-uświadamiająca z wykorzystaniem wszystkich dostępnych metod i środków.

Przyjęto siedem zasadniczych założeń dla rozwoju gospodarki odpadami możliwych do realizacji w Gminie Miejskiej Przeworsk :

- zintegrowane podejście do gospodarki odpadami,
- zapewnienie zorganizowanej zbiórki całej ilości wytwarzanych odpadów,
- minimalizacja ilości odpadów oraz zmniejszenie ich potencjału szkodliwości,
- wzrost recyklingu, w tym recyklingu organicznego,
- składowanie odpadów wcześniej przekształconych,
- zwiększony udział społeczny w procesie podejmowania decyzji,
- efektywna ochrona zdrowia i życia ludności oraz środowiska przed odpadami.

Realizacja tych założeń jest zgodna z głównymi zasadami gospodarowania odpadami wynikającymi z prawa unijnego i krajowego, a w szczególności z :

- hierarchią postępowania z odpadami,
- zasadą bliskości,
- zasadą samowystarczalności w skali kraju (i regionu) - stworzenia zintegrowanej sieci instalacji i urządzeń
- i pozwoli na osiągnięcie zasadniczego celu - wdrożenia najlepszej praktycznej (wykonalnej) opcji gospodarowania odpadami, spełniającej wymogi ochrony środowiska.

Opracowanie: mgr inż. Zygmunt Koczot

Przewodniczący Rady Miasta Przeworska

Andrzej Rozpotyński

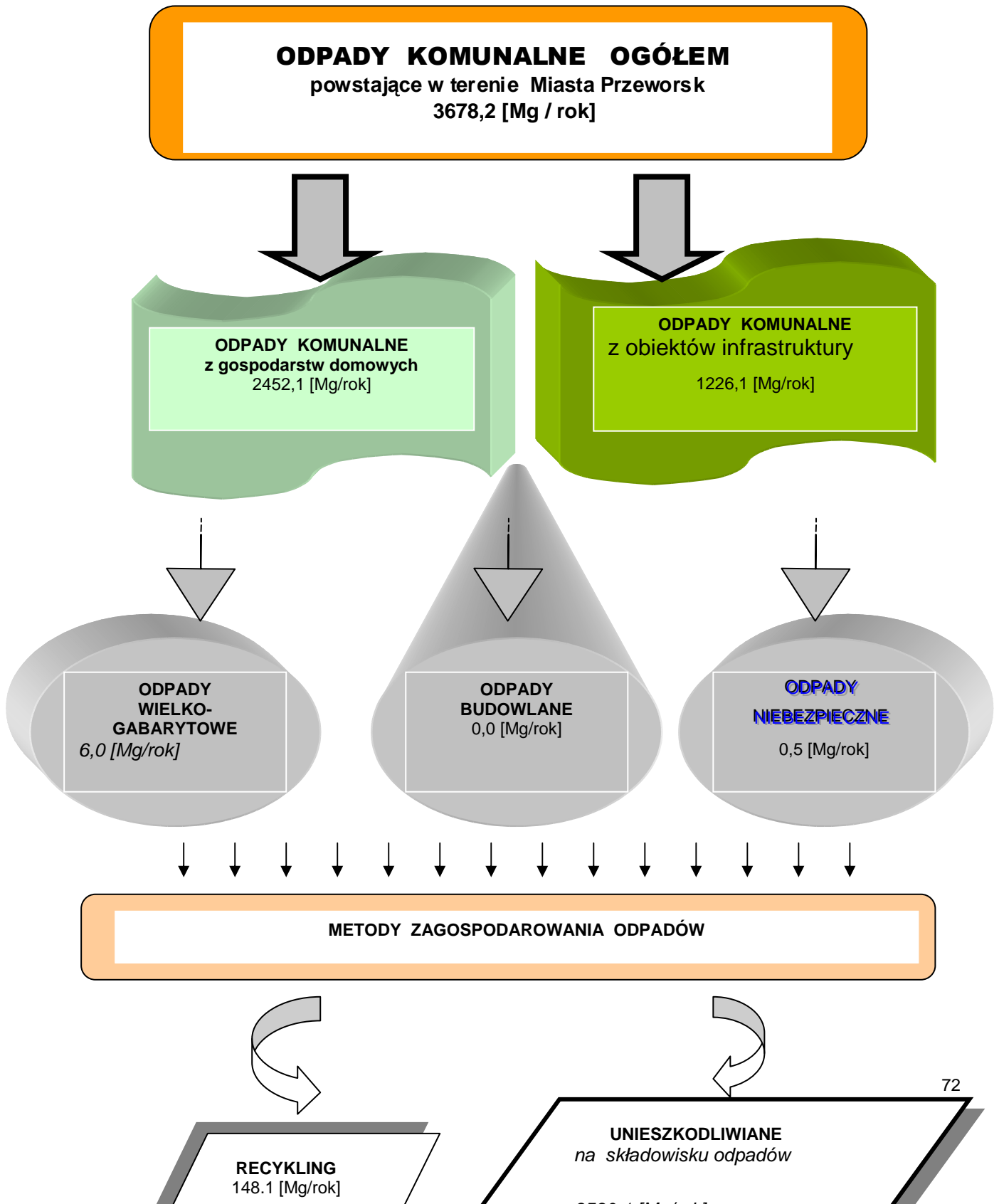
Wykaz załączników :

1. Materiały źródłowe
2. Schemat przepływu odpadów w Mieście Przeworsk
3. Wykaz podmiotów gospodarczych prowadzących działalność w zakresie odbierania, zbierania , transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym usuwających wyroby zawierające azbest
- 3.1. Rodzaje odpadów zbierane przez Sp. Przeworska Gospodarkę Komunalna
4. Karta zebranych odpadów komunalnych
5. Prop. model gospodarki odpadami w Przeworsku

Materiały źródłowe

1. Dindorf L. *Gospodarka odpadami w małej gminie*, Biuro Badań i Wdrożeń Ekologicznych, Białystok 1993.
2. Głuszyński P. *Odpady medyczne w przepisach europejskich i krajowych*, Gospodarka odpadami medycznymi. Kraków 2002
3. GUS *Ochrona środowiska*, Warszawa, 2008.
4. Ministerstwo Środowiska *Narodowa strategia ochrony środowiska*.
5. Ministerstwo Środowiska *II Polityka ekologiczna państwa*.
6. Rosik-Dulewska *Podstawy gospodarki odpadami*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2002.
7. Skalmowski K. (red.) *Poradnik gospodarowania odpadami*, Verlag Dashöfer, Warszawa 1999.
8. Tyszkiewicz J. *Odpady ze złomowania sprzętu AGD*, Biul. IGO.
9. WUS *Rocznik statystyczny województwa podkarpackiego 2008 r.* Rzeszów, 2009.
10. Żygadło M. *Prognoza zmian wskaźnika nagromadzenia oraz składu morfologicznego odpadów komunalnych do roku 2030*, Mat. Konf. Nauk. Techn. Gospodarka odpadami komunalnymi. Koszalin-Kołobrzeg, 1997
11. Żygadło M. (red.) *Strategia gospodarki odpadami komunalnymi*, PZITS, Poznań.

SCHEMAT PRZEPŁYWU ODPADÓW KOMUNALNYCH

Załącznik 3.

Wykaz podmiotów gospodarczych prowadzących działalność w zakresie odbierania, zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów ↓

Lp.	Nazwa i adres przedsiębiorcy	Decyzja administracyjna	Rodzaje odpadów przewidywanych do zbierania
1	"AUTO-SHOP" s.c. 37-200 Przeworsk, ul. Krakowska 17	Starosta Przeworski, znak: GG.7644-22/02 z dnia 28.02.2002r.	160601*
2	Sklep Motoryzacyjny "AUTO-MOTO" 37-200 Przeworsk, ul. Krasickiego 5	Starosta Przeworski, znak: GG.7644-38/02 z dnia 16.05.2002 r.	160601*
3.	Skup Żłomo Metali Kolorowych Oddział w Przeworsku 37-200 Przeworsk, ul. Gimnazjalna 29a	Starosta Przeworski znak: GG.7644-66/02 z dnia 06.09.2002 r.	170401, 170402, 170403, 170404
4.	Firma Handlowo – Usługowa "AKAR" 37-200 Przeworsk, ul. Studzianańska 1	Starosta Przeworski znak: GG.7644-52/02	160601* 150202*
5	Przedsiębiorstwo Wielobranżowe "IMPRESJA" Robert Jaśkowiec Stacja demontażu pojazdów 37-200 Przeworsk, ul. Łąkowa 5	Marszałek Województwa Podkarpackiego znak: RŚ.III.ARz.7628/M- 6/10 z dnia 19.04.2010	160104*, 160106, 160117, 160118, 160601*, 160602*
6	CARYSTEM -RM Przeworsk	Starosta Przeworski znak: GG.7644-10/03	150202*

	37-200 Przeworsk, ul. Studziańska 1	z dnia 18.02.2003 r.	
7	Zakład Produkcyjno-Handlowo-Usługowy "HIP" 37-200 Przeworsk, ul. Głęboka 28	Starosta Przeworski znak: GB.7644-70/03 z dnia 27.10.2003r.	-
8	TRAX-BRW Sp. z o.o. 37-200 Przeworsk, ul. Armii Krajowej 2	Starosta Przeworski znak: GB.7644-40/04 z dnia 30.06.2004r.	-
9	"Agro-Mal" s.j. Sklep w Przeworsku 37-200 Przeworsk, ul. Studziańska 2	Starosta Przeworski znak: GB.7644-57/04 z dnia 23.11.2004r.	150110*
10	Sklep Ogrodniczy "PLANTATOR" 37-200 Przeworsk, Pl. Mickiewicza 12	Starosta Przeworski znak: GB.7644-81/04 z dnia 10.12.2004r.	150110*
11	Sklep "Rolnik" 37-200 Przeworsk, ul. Kąty	Starosta Przeworski znak GB.7644-2/05 z dnia 25.01.2005r.	150110*
12	Firma Usługowo – Handlowa "Racing" s.c. 37-200 Przeworsk, ul. Studziańska 1 i ul. Dworcowa	Starosta Przeworski znak: GB.7644-53/05 z dnia 27.09.2005 r. znak: OŚ.7644-33/07 z dnia 23.08.2007 r. znak: OŚ.7644-24/08 z dnia 20.06.2008r.	37-200 Przeworsk, ul. Dworcowa 10 150101, 150106, 150107, 160601*, 200101, 200102; 37-200 Przeworsk, ul. Studziańska 1 020110, 120101, 120102, 120103, 120121, 120199, 150102, 150104, 160117, 170405, 170407, 191001, 191002, 200139, 200140
13	Firma Handlowo – Usługowa "VENTUS" 37-200 Przeworsk, ul. Studziańska 1	Starosta Przeworski znak: GB.7644-6/06 z dnia 17.02.2006 r.	150104, 160117, 160118, 170203, 170401, 170402, 170403, 170404, 170405, 170406, 170407, 170411, 200136
14	"Geyer & Hosaja" Sp. z o.o. 39-310 Radomyśl Wielki, Partynia 12, Zakład Gumowy w Przeworsku 37-200 Przeworsk, ul.	Starosta Przeworski znak: GB.7644-68/03 z dnia 23.10.2003 r. znak: OŚ.7644-29/08 z dnia 14.07.2008r. Znak: OŚ.7644-56/09	070280, 070299, 130205*, 160103, 160122, 160199, 191204, 150102, 150103

	Gorliczyńska 157	z dnia 12.01.2010 r.	
15	Przeworska Gospodarka Komunalna Sp. z o.o 37-200 Przeworsk, Pl. Mickiewicza 8	Wojewoda Podkarpacki znak: ŚR.IV-6622/I/15/04 , z dnia 28.02.2004r. Starosta Przeworski znak: OŚ.7644-8/10 z dnia 22.06.2010 rok,	Poniżej
16	Recykling Centrum Sp. z o. o. 37-500 Jarosław ul Morawska 1	Starosta Przeworski znak: OŚ.7644-40/08 z dnia 15.09.2008	Odpady ze szkła 15 01 07

Podmioty posiadające zezwolenie Burmistrza Miasta Przeworska na odbiór odpadów komunalnych stałych z nieruchomości na terenie miasta Przeworska :

- o Przeworska Gospodarka Komunalna Sp. z o.o., 37-200 Przeworsk , Plac Mickiewicza S
- o Trans -Formers Karpatia Sp. z o.o. Zakład w Przemyśle ul. Wernyhory 23 . 37-700 Przemyśl
- o Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. 37-300 Leżajsk ul. Żwirki i Wigury 3
- o Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Jarosławiu Przemyska 15
- o „Stare Miasto-Park" Sp. z o.o. Wierzawice , 37-300 Leżajsk

Podmioty posiadające zezwolenie Burmistrza Przeworska na odbiór oraz transport nieczystości ciekłych na terenie miasta Przeworska :

- o Przeworska Gospodarka Komunalna Sp. z o.o. , 37-200 Przeworsk . Plac Mickiewicza 8
- o Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. 37-300 Leżajsk ul. Żwirki i Wigury 3
- o „Stare Miasto-Park" Sp. z o.o. Wierzawice . 37-300 Leżajsk

Załącznik 3.1.

Wykaz → rodzaje odpadów zbieranych przez Spółkę Przeworska Gospodarka Komunalna :

1. Przeworska Gospodarka Komunalna Sp. z o.o. Posiada zezwolenie Burmistrza Miasta Przeworska z dnia 08.12.2006 r., znak GGGROŚ-7660/8/06 na odbiór odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości oraz opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych z terenu miasta Przeworska . Zezwolenie dotyczy następujących rodzajów odpadów komunalnych odbieranych od właścicieli nieruchomości:

200201 -odpady ulegające biodegradacji

200301 -niesegregowane/zmieszane/ odpady komunalne

200303 -odpady z czyszczenia ulic i palców

200307 -odpady wielkogabarytowe

150101 -opakowania z papieru i tektury

150102 -opakowania z tworzyw sztucznych

150107 -opakowania ze szkła

170101 -odpady betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów

170102 -gruz budowlany

170103 -odpady innych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia

170107 -zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 170106

170202 - szkło

170504 -gleba i ziemia, w tym kamienie inne niż wymienione w 170503

160214 - zużyte urządzenia inne niż wymienione w 200133
200133 -baterie małogabarytowe
200134 -baterie i akumulatory inne niż wymienione w 200133
200136 - zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 200121,
200123 i 230135
020103 -odpadowa masa roślinna.
Wyżej wymieniona decyzja ważna do 31 grudnia 2016 rok.

2. PGK Sp. z o.o. posiada zezwolenie Starosty Przeworskiego z 22.06.2010, znak : OŚ.7644-8/10 na prowadzenie zbierania odpadów na terenie :

1a. Bazy Zakładu Oczyszczania Gospodarki Odpadami i Usług -ul. Głęboka 5, 37-200 Przeworsk

Kody odpadów

08 Odpady z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania powłok ochronnych (farb, lakierów, emalii ceramicznych), kitu, klejów, szczeliw i farb drukarskich

08 01 Odpady z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania oraz usuwania farb i lakierów

08 01 12 Odpady farb i lakierów inne niż wymienione w 08 01 11

08 01 18 Odpady z usuwania farb i lakierów inne niż wymienione w 08 01 17

08 01 99 Inne niewymienione odpady

10 Odpady z procesów termicznych

10 01 Odpady z elektrowni i innych zakładów energetycznego spalania paliw (z wyłączeniem grupy 19)

10 01 01 Żużle, popioły paleniskowe i pyły z kotłów (z wyłączeniem pyłów z kotłów wymienionych w 10 01 04)

10 01 99 Inne niewymienione odpady

12 Odpady z kształtowania oraz fizycznej i mechanicznej obróbki powierzchni metali i tworzyw sztucznych

12 01 Odpady z kształtowania oraz fizycznej i mechanicznej obróbki powierzchni metali i tworzyw sztucznych

12 01 01 Odpady z toczenia i piłowania żelaza oraz jego stopów

12 01 02 Cząstki i pyły żelaza oraz jego stopów

12 01 03 Odpady z toczenia i piłowania metali nieżelaznych

12 01 04 Cząstki i pyły metali nieżelaznych

12 01 05 Odpady z toczenia i wyłudzania tworzyw sztucznych

12 01 13 Odpady spawalnicze

12 01 17 Odpady poszlifierskie inne niż wymienione w 12 01 16

12 01 21 Zużyte materiały szlifierskie inne niż wymienione w 12 01 20 12 01 99 Inne niewymienione odpady

13 Oleje odpadowe i odpady ciekłych paliw (z wyłączeniem olejów jadalnych oraz grup 05, 12 i 19)

13 02 Odpadowe oleje silnikowe, przekładniowe i smarowe

13 02 04* Mineralne oleje silnikowe, przekładniowe i smarowe zawierające związki chlorowcoorganiczne

13 02 05* Mineralne oleje silnikowe, przekładniowe i smarowe niezawierające związków chlorowcoorganicznych

13 02 06* Syntetyczne oleje silnikowe, przekładniowe i smarowe

15 Odpady opakowaniowe; sorbenty, tkaniny do wycierania, materiały filtracyjne i ubrania ochronne nieujęte w innych grupach

15 01 Odpady opakowaniowe (włącznie z selektywnie gromadzonymi komunalnymi odpadami opakowaniowymi)

15 01 01 Opakowania z papieru i tektury

15 01 02 Opakowania z tworzyw sztucznych

15 01 03 Opakowania z drewna

15 01 04 Opakowania z metali

15 01 05 Opakowania wielomateriałowe

15 01 06 Zmieszane odpady opakowaniowe

15 01 07 Opakowania ze szkła

15 01 09 Opakowania z tekstyliów

15 01 10* Opakowania zawierające pozostałości substancji niebezpiecznych lub nimi

zanieczyszczone (np. środkami ochrony roślin I i II klasy toksyczności - bardzo toksyczne i toksyczne)
15 01 11* Opakowania z metali zawierające niebezpieczne porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest), włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi

15 02 Sorbenty, materiały filtracyjne, tkaniny do wycierania i ubrania ochronne

15 02 02* Sorbenty, materiały filtracyjne (w tym filtry olejowe nieujęte w innych grupach), tkaniny do wycierania (np. szmaty, ścierki) i ubrania ochronne zanieczyszczone substancjami niebezpiecznymi (np. PCB)

15 02 03 Sorbenty, materiały filtracyjne, tkaniny do wycierania (np. szmaty, ścierki) i ubrania ochronne inne niż wymienione w 15 02 02

16 Odpady nieujęte w innych grupach

16 01 Zużyte lub nienadające się do użytkowania pojazdy (włączając maszyny pozadrogowe), odpady z demontażu, przeglądu i konserwacji pojazdów (z wyłączeniem grup 13 i 14 oraz podgrup 16 06 i 16 08)

16 01 03 Zużyte opony

16 01 07*Filtry olejowe

16 01 11*Okładziny hamulcowe zawierające azbest

16 01 12 Okładziny hamulcowe inne niż wymienione w 16 01 11

16 01 13*Płyny hamulcowe

16 01 14*Płyny zapobiegające zamarzaniu zawierające niebezpieczne substancje

16 01 15 Płyny zapobiegające zamarzaniu inne niż wymienione w 16 01 14

16 01 17 Metale żelazne

16 01 18 Metale nieżelazne

16 01 19 Tworzywa sztuczne

16 01 20 Szkło

16 01 21*Niebezpieczne elementy inne niż wymienione w 16 01 07 do 16 01 11, 16 01 13 i 16 0114

16 01 22 Inne niewymienione elementy

16 01 99 Inne niewymienione odpady

16 02 Odpady urządzeń elektrycznych i elektronicznych

16 02 11*Zużyte urządzenia zawierające freony, HCFC, HFC

16 02 13*Zużyte urządzenia zawierające niebezpieczne elementy ⁽¹⁾ inne niż wymienione w 16 02 09 do 16 02 12

16 02 14 Zużyte urządzenia inne niż wymienione w 16 02 09 do 16 02 13

16 02 15*Niebezpieczne elementy lub części składowe usunięte z zużytych urządzeń

16 02 16Elementy usunięte z zużytych urządzeń inne niż wymienione w 16 02 15

16 06 Baterie i akumulatory

16 06 01*Baterie i akumulatory ołowiowe

16 06 02*Baterie i akumulatory niklowo-kadmowe

16 06 03*Baterie zawierające rtęć

16 06 04 Baterie alkaliczne (z wyłączeniem 16 06 03)

16 06 05 Inne baterie i akumulatory

16 80 Odpady różne

16 80 01 Magnetyczne i optyczne nośniki informacji

16 81 Odpady powstałe w wyniku wypadków i zdarzeń losowych

16 81 02 Odpady inne niż wymienione w 16 81 01

16 82 Odpady powstałe w wyniku klęsk żywiołowych

16 82 02 Odpady inne niż wymienione w 16 82 01

17 Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej (włączając glebę i ziemię z terenów zanieczyszczonych)

17 01Odpady materiałów i elementów budowlanych oraz infrastruktury drogowej (np. beton, cegły, płyty, ceramika)

17 01 01 Odpady betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów

17 01 02 Gruz ceglany

17 01 03 Odpady innych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia

17 01 07 Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglano-ceramicznego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06

17 01 80 Usunięte tynki, tapety, okleiny itp.

17 01 81 Odpady z remontów i przebudowy dróg

17 01 82 Inne niewymienione odpady

17 02 Odpady drewna, szkła i tworzyw sztucznych

- 17 02 01 Drewno
- 17 02 02 Szkło
- 17 02 03 Tworzywa sztuczne
- 17 03 Odpady asfaltów, smół i produktów smołowych**
- 17 03 02 Asfalt inny niż wymieniony w 17 03 01
- 17 03 80 Odpadowa papa
- 17 04 Odpady i złomy metaliczne oraz stopów metali**
- 17 04 05 Żelazo i stal
- 17 04 07 Mieszanki metali
- 17 04 11 Kable inne niż wymienione w 17 04 10
- 17 05 Gleba i ziemia (włączając glebę i ziemię z terenów zanieczyszczonych oraz urobek z pogłębiania)**
- 17 05 04 Gleba i ziemia, w tym kamienie, inne niż wymienione w 17 05 03
- 17 05 06 Urobek z pogłębiania inny niż wymieniony w 17 05 05
- 17 05 08 Tłuczeń torowy (kruszywo) inny niż wymieniony w 17 05 07
- 17 09 Inne odpady z budowy, remontów i demontażu**
- 17 09 04 Zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu inne niż wymienione w 17 09 01, 17 09 02 i 17 09 03
- 19 Odpady z instalacji i urządzeń służących zagospodarowaniu odpadów, z oczyszczalni ścieków oraz z uzdatniania wody pitnej i wody do celów przemysłowych**
- 19 01 Odpady z termicznego przekształcania odpadów**
- 19 01 02 Złom żelazny usunięty z popiołów paleniskowych
- 19 01 12 Żużle i popioły paleniskowe inne niż wymienione w 19 01 11
- 19 01 14 Popioły lotne inne niż wymienione w 19 01 13
- 19 01 16 Pyły z kotłów inne niż wymienione w 19 01 15
- 19 01 99 Inne niewymienione odpady
- 19 12 Odpady z mechanicznej obróbki odpadów (np. obróbki ręcznej, sortowania, zginiatania, granulowania) nieujęte w innych grupach**
- 19 12 01 Papier i tektura
- 19 12 02 Metale żelazne
- 19 12 03 Metale nieżelazne
- 19 12 04 Tworzywa sztuczne i guma
- 19 12 05 Szkło
- 19 12 07 Drewno inne niż wymienione w 19 12 06
- 19 12 08 Tekstylia
- 19 12 09 Minerale (np. piasek, kamienie)
- 19 12 10 Odpady palne (paliwo alternatywne)
- 19 12 12 Inne odpady (w tym zmieszane substancje i przedmioty) z mechanicznej obróbki odpadów inne niż wymienione w 19 12 11
- 19 13 Odpady z oczyszczania gleby, ziemi i wód podziemnych**
- 19 13 02 Odpady stałe z oczyszczania gleby i ziemi inne niż wymienione w 19 13 01
- 20 Odpady komunalne łącznie z frakcjami gromadzonymi selektywnie**
- 20 01 Odpady komunalne segregowane i gromadzone selektywnie (z wyłączeniem 15 01)**
- 20 01 01 Papier i tektura
- 20 01 02 Szkło
- 20 01 08 Odpady kuchenne ulegające biodegradacji
- 20 01 10 Odzież
- 20 01 11 Tekstylia
- 20 01 21* Lampy fluorescencyjne i inne odpady zawierające rtęć
- 20 01 23* Urządzenia zawierające freony
- 20 01 25 Oleje i tłuszcze jadalne
- 20 01 28 Farby, tusze, farby drukarskie, kleje, lepiszcze i żywice inne niż wymienione w 20 01 27 20
- 20 01 30 Detergenty inne niż wymienione w 20 01 29
- 20 01 32 Leki inne niż wymienione w 20 01 31
- 20 01 33* Baterie i akumulatory łącznie z bateriami i akumulatorami wymienionymi w 16 06 01, 16 06 02 lub 16 06 03 oraz niesortowane baterie i akumulatory zawierające te baterie
- 20 01 34 Baterie i akumulatory inne niż wymienione w 20 01 33
- 20 01 35* Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki (1)

20 01 36 Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35
20 01 38 Drewno inne niż wymienione w 20 01 37
20 01 39 Tworzywa sztuczne
20 01 40 Metale
20 01 41 Odpady zmiotek wentylacyjnych
20 01 80 Środki ochrony roślin inne niż wymienione w 20 01 19
20 01 99 Inne niewymienione frakcje zbierane w sposób selektywny

20 02 Odpady z ogrodów i parków (w tym z cmentarzy)

20 02 01 Odpady ulegające biodegradacji
20 02 02 Gleba i ziemia, w tym kamienie
20 02 03 Inne odpady nieulegające biodegradacji

20 03 Inne odpady komunalne

20 03 02 Odpady z targowisk
20 03 03 Odpady z czyszczenia ulic i placów
20 03 07 Odpady wielkogabarytowe
20 03 99 Odpady komunalne niewymienione w innych podgrupach

1.b. Oczyszczalni ścieków , ul. Gorliczyńska , 37-200 Przeworsk

19 Odpady z instalacji i urządzeń służących zagospodarowaniu odpadów, z oczyszczalni ścieków oraz z uzdatniania wody pitnej i wody do celów przemysłowych

19 08 Odpady z oczyszczalni ścieków nieujęte w innych grupach

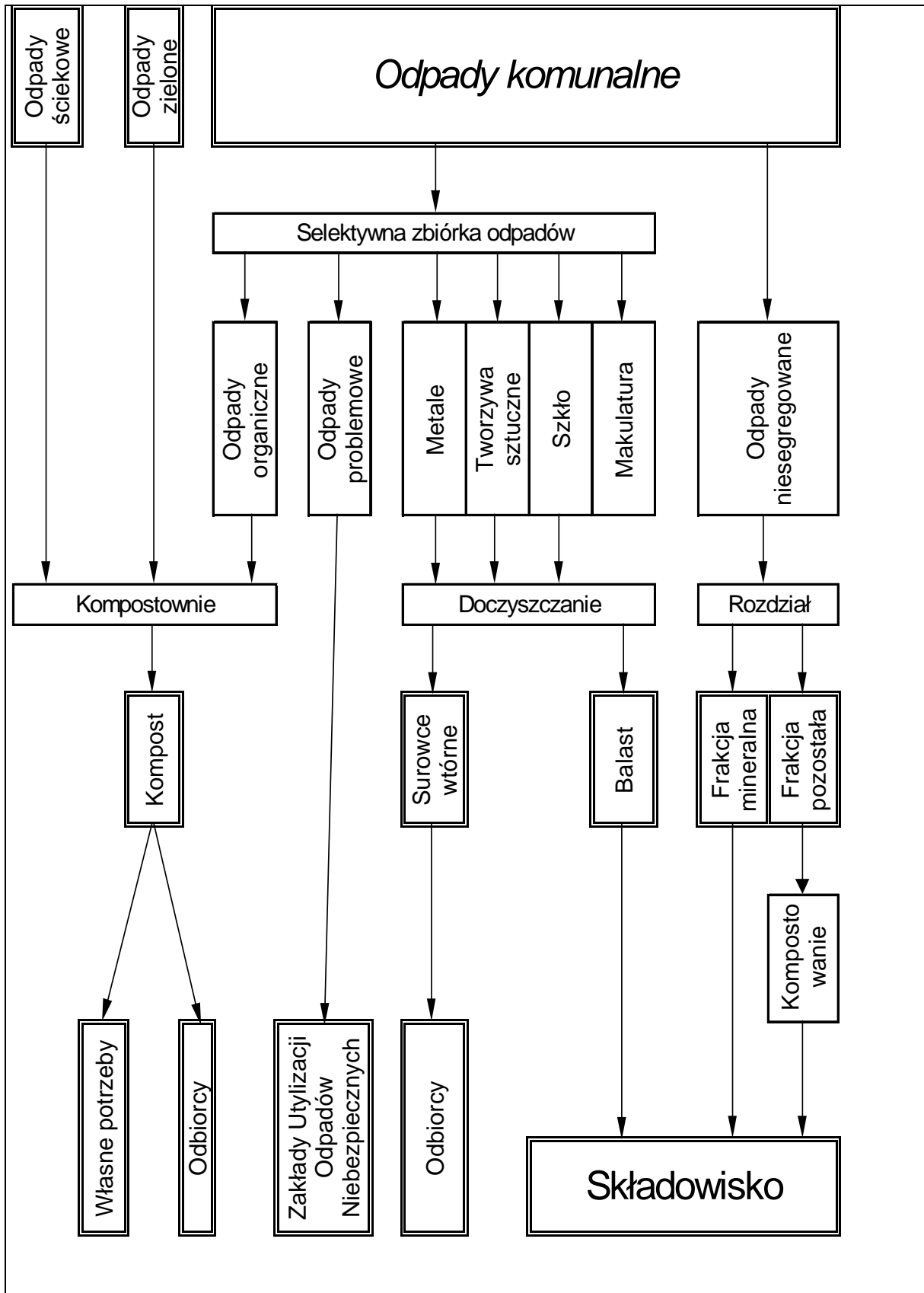
19 08 01 Skratki
19 08 02 Zawartość piaskowników
19 08 05 Ustabilizowane komunalne osady ściekowe
19 08 12 Szlamy z biologicznego oczyszczania ścieków przemysłowych inne niż wymienione w 19 08 11
19 08 99 Inne niewymienione odpady

19 09 Odpady z uzdatniania wody pitnej i wody do celów przemysłowych

19 09 01 Odpady stałe ze wstępnej filtracji i skratki
19 09 02 Osady z klarowania wody
19 09 03 Osady z dekarbonizacji wody
19 09 04 Zużyty węgiel aktywny
19 09 05 Nasycone lub zużyte żywice jonowymienne
19 09 06 Roztwory i szlamy z regeneracji wymienników jonitowych
19 09 99 Inne niewymienione odpady

Na podstawie w/w decyzji Starosty Przeworskiego PGK Sp. z o.o. Uzyskała zezwolenie na prowadzenie transportu odpadów .

Schemat modelu gospodarki odpadami

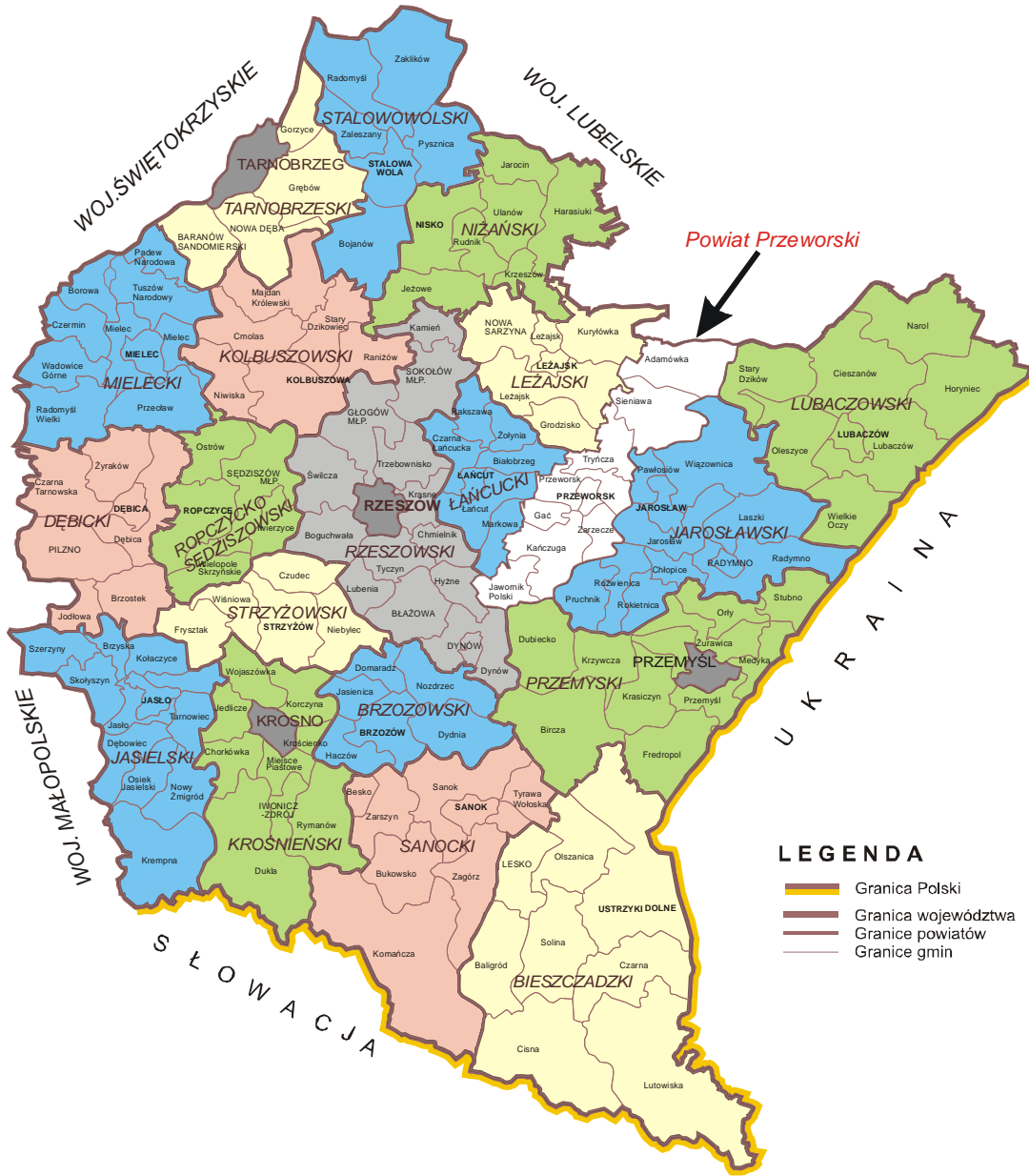
Wykaz rysunków :

1. Mapa m.Przeworsk
2. Lokalizacja m.Przeworsk w Powiecie przeworskim
3. Lokalizacja → składowiska odpadów, stacji przeładunkowej
4. Dokumentacja fotograf.- gospodarka odpadami

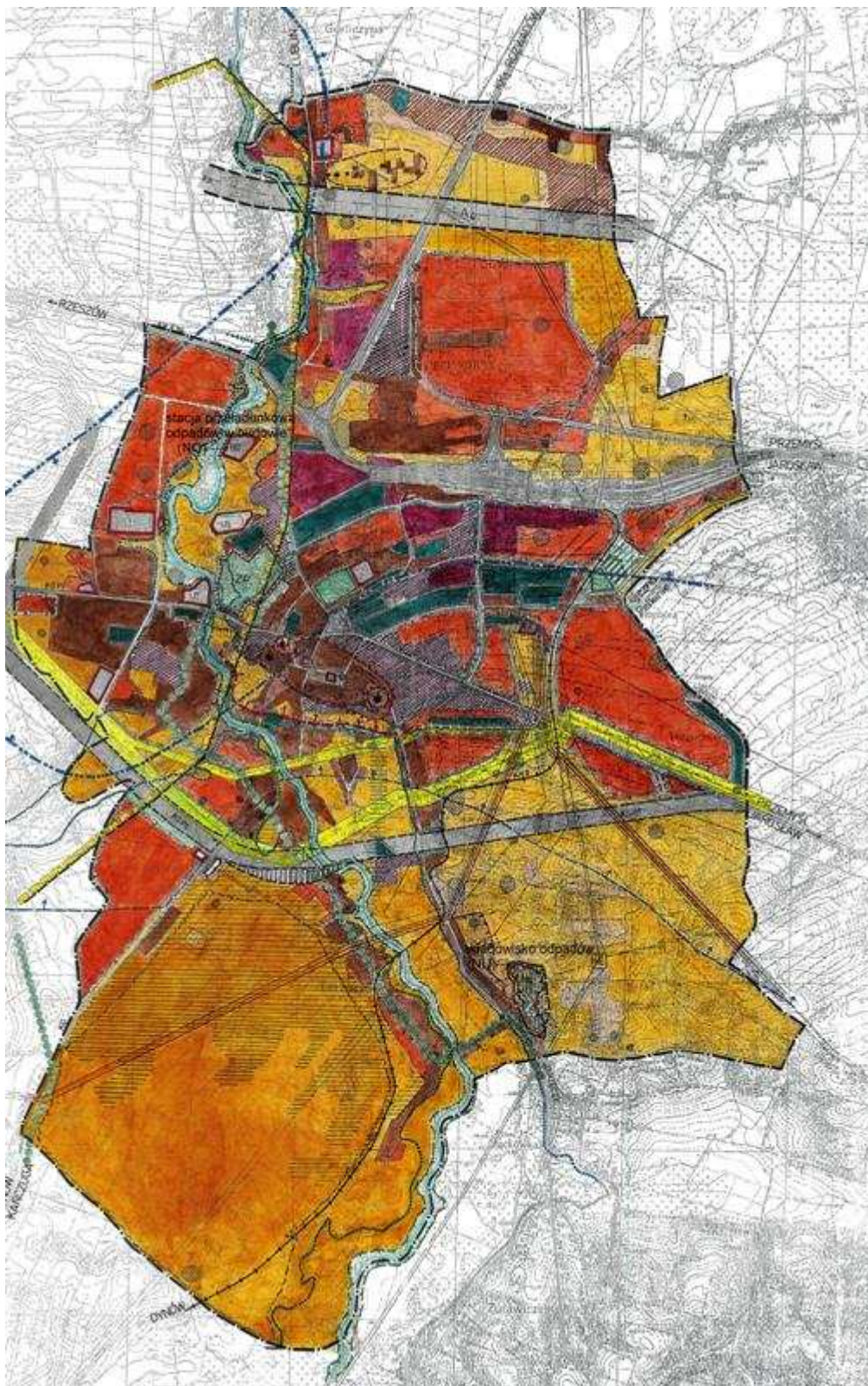
Mapa 1 → Miasto Przeworsk

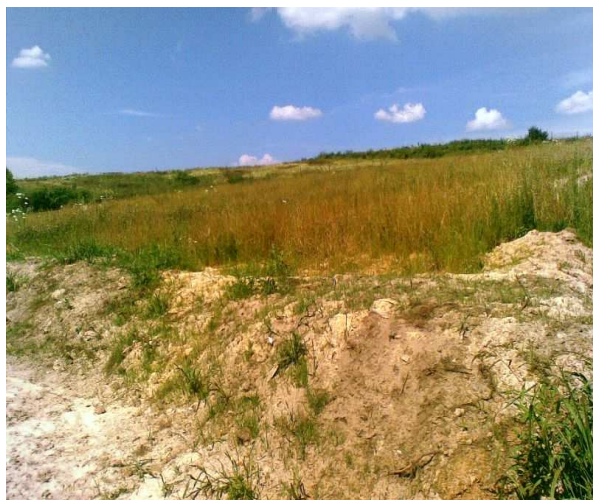
Mapa 2 → lokalizacja m. Przeworska w Powiecie przeworskim

Mapa 3 – lokalizacja zrehabilitowanego składowiska odpadów i proj. Stacji przetwarzania odpadów

I. Gospodarka odpadami

Zrekultywowane Składowisko odpadów

Prop. lokalizacji Stacji przeładunkowej odpadów na Oczyszczalni ścieków

Selektywna zbiórka odpadów